PM
991
Z7A35
1896
SOA

CORV ESVKVSVMKV.

PM 991

Z7A35

1896

Lang.

See "Ramsay, (Rev. James Ross) p. 73 of "Bibliography of the Muskogean Languages"

This first draft of the translation of the Book of Psalms into the Muskogee, (in which Rev. Dorsey Tice helped as Creek interpreter) was left in the Fall of 1891, with A. E. W. Robertson, for preparation for the press "with the help of Rev. John Edwards as to the Hebrew." (See p. 9 & 32 of M.R.)

The first sixty eight Psalms were retranslated by Mrs. R. with Mr. Ramsay's work before her — the ~~last~~ remaining ones without, but comparison was made afterwards.

As Mr. Edwards had no knowledge of the Muskogee, Mrs. R. read her work into as literal English as possible to Mr. Edwards, and in that way a thorough review was

made, which was not finished until the Spring of 1894, owing to its having to be done at intervals, his work among the Choctaws forbidding any long absence.

Previous to his review Mrs. R. had made her first review as to the Creek with the help of Mrs. F. B. Severa, (Anne Anderson Severa,) who had helped her much previously, in Creek work, and of Miss Bessie Brown, Birmingham.

A third review of the whole was made ^{as to the Creek} with the help of Rev. J. Henry Land, and the final one with Rev. Thos. W. Perryman, who has given more assistance in Bible work than any other living person. (See M. B. p. 39, and 57, etc.) These reviews were not finished until the summer of 1895, hindrances being the same as in the case of Mr. Edwards.

The copying was completed in ~~the~~ September of 1895, and six months later the last package of corrected

"proof" was returned to the
Bible House, New York, N.Y.
A. E. W. Robertson:
Muscogee, Ind. Ter., June 21st, 1897.

Bureau of American
Ethnology,
Smithsonian Insti-
tution, Washington, D.C.

With grateful acknowledg-
ments of
(Mrs. W.L.) A.E.W. Robertson.
Muscogee, Ind. Ter. June, 1897.

7137

PM
991
Z7A35
1896
50A
COKV ESVKVSVMKV.

HEPLUVLKE EM PUNVKV ENHVTECESKV
ES COHOYVTE TOHTVLECIHOOCET OS.

7137

THE BOOK OF PSALMS,

TRANSLATED FROM

THE ORIGINAL HEBREW INTO THE
MUSKOCHEE LANGUAGE.

[A. E. W. Robertson]

NEW YORK:
AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR MDCCCXVI.

1896.

[Muskokee, Psalms, 18mo.]

PM 991
Z 7A35
1896

COKV ESVKVSVMKV.

ESVKVSVMKV 1.

Mv este naorkvlke em vkerrickv vcvkvy yvkvpekot, holwvyecvlke em vyetvn oh huerekot, momet nakhayv-kekvke nvkaftan likekot,

2 Momis Cehofv em vhakv es em afvcketvt omen, em vhakv nettvt ot nere tis oh vkerricat, en heret omes.

3 Momet eto uewv fihhonat vfopke vhocke, esse yuknekon, em ette em oketv omof lokeicat ome tares; momen naket o vteken momecat heren ayet os.

4 Este facevkekat mv omvkeket os: momis nak en tvleesse hotvle vtohkat omvket os.

5 Monkv facevkekat ohfvececkv omof svpvklekon, holwvyecvlket este-facevlke nvkaftan svpvkilekos.

6 Cehofv este-facevlke em vyetvn kerret omen, momis holwvyecvlke em vyetvt sumketvn oh ayet omekv.

ESVKVSVMKV 2.

ESTOMATEN etvlwv cahmelikvt cvpvkhoket on, este sulsokat nake ehvperken oh vkerricvke haks?

2 Ekvvn mekkvlket vnrvpet asvpvken, em evpayvlkeu Cehofv vnrvpen, momen en Klist vnrvpen etenvkaftaket os,

3 Em eswynakvn kvceyet, efkv enake taken vwikvkeres, *makaket*.

4 Hvlhawan likat vpelvres: Pucaset vpelicvkvres.

5 Momof en cvpvkktv ofvn em punayvkvres, momet cvpvkktv liyyat ofvn penkvlvkuecvres.

6 Mome estomis vm Mekkon Sivr ekvnhvlwe vcaat cvnaken huerihcis.

7 Nake momvres komvten kerkuecares: Cehofvt, Cemet Cv'ppuce toyetskes; mucv nettvn ce heckuehcis, cv kievtet os.

8 Vm 'pohvs, momen etvlwv cahmelikvn cenake taren ce'mit, ekvrv yuksvlken epucasetskvren ce'mares.

9 Cvto estepketvn es kvcehyet, vrkvshayv em vrkvswv omēn vwiket tvkocetskvres.

10 Monkv hiyomat, mekkvlke toyatskat, hoporrenet omvkes: ekvrv fvccecvlke toyatskat, ce mvhahoyvkekvs.

11 Cehofvn em penkalet em vtotket, fekeket afvckvkes.

12 Eppucen vfvnkvkes, cvpvkke haken, vpeyatskof, sumketvn vkpvlatkatskekaret; vvykhvmkvn en cvpvkktvt vhetke witet ok. Em enhonrakat omvlkv en heraket os.

ESVKVSVMKV 3.

Tewe es em Vkvsvmkv, e'ppuce Apselvme en letkof coyvtet.

CEHOFV, vc vnrapvlke em vlonkvtkv mvtawwvt ohvtv-laket os! vc vnrvpen asvpaklat sulket os.

2 Vm puyvfekev opunvyecet, Hesaketvmeset vnckvn em ocekot os, makakat sulket os.

3 Momis cemet, Cehofv toyetskat, sevrnkv vm vfulotken vn hueretsket os, momet vm vrakktv momet a cv cemoksievt.

4 Vn haken Cehofvn es oh huehkis, em ekvnhvlwe vcaat aossen vm vyoposkvret ok. Sela.

5 Vnet on omat, wvkiket nohcis; vhonehcis; Cehofvt ve vcayecet omekv.

6 Este cukpe-rakko palakat ve vnrvpēt vm vfulotken e svprklecākvten en cv penkahlekos.

7 Aeha, Cehofa, ahuervs; vn Hesaketvmese toyetskat, cv hesayeevs: vn horre omvlkv e yvrvwv funen nafket kvceyetskvttet os.

8 Hesayeckvt Cehofv enaket omes: cem ohmerkvt cem esten ohocvkekvs. Sela.

ESVKVSVMKV 4.

Yvhikv enhomahtv en *hahoyat*: eshayeckv efkv ocvken es oh hayehocvranat.
Tewe es em Vkvsvmkv.

VN Hesaketvmese faccetskat, huehkvyof, vm vyoposkvs; cv 'stemerkusof liketv etektvnkusan vn hayetskvttet os: vm merret, vm mekusvpkv vn vpohievs.

2 En hofune estomen, este en hopuetake toyatskat, ehvperketvn vnokecet, lvksetvn hopoyatskat eteropotten vm vrakketvt vlesketv hakvre te?

3 Momis Cehofvt este heroman e em vpyecvten kerrvkes: ohhuehkvyof, Cehofvt vm vpohievres.

4 Penkvlvkes, momet naorikatskvs: cen topv taken lumhet, ce feke take mahusan etempunayet, cvyayvket omvkes. Sela.

5 Emetv fvccvken Hesaketvmesen emvkes, momet Hesaketvmesen em enhonrvkes.

6 Estimvt nak here *estomen* pu heevkuecvre te? sulket makaket os. Cehofa, ce turofheckv en hvyayvken ep oh kvwvps.

7 Teleko pvrko-opuswv tepakat em ohvtvlākof afvckakat senhoyvnen afvcketvn cv feken vpiketskvttet os.

8 Herkv ofvn wakkit, mv ofvn vyvkhvmkv nocares, vntvlkuis, Cehofv toyetskat, vm estonkon likin cv hayetsket omekv.

ESVKVSVMKV 5.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Nehllor vpvket. Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofv toyetskat, ce hvckon nanvke makvyan a em wiiyyet, vm vkerrickvn ohvkerrievs.

2 Huehkvyat en haken em vpohievs, vm Mekko momet vn Hesaketvmese toyetskat, cemen ce mekusapvyet omekv.

3 Cehofv toyetskat, hvthvyvtken vn haken pohetskvres: hvthvyvtken *vm mekusvkv* ce homvn etetakuehcit, vketecares.

4 Hesaketvmese holwvyeckv es afvckat toyetskekok: holwakat ece 'pvket fekhonnekares.

5 Ekvsvmakat cen renakv ehomvn svpvklekares: holwvyecvlke omvlkv en homecetsket os.

6 Laksetv opunahoyan yvmahkuecetskvres: Cehofvt este-hunvnwv catv pvlate, momet emvkerran en homecet os.

7 Momis vnet on omat, cem vnokeckv rakkat ofvn cen cukon eceyares: momet cem penkalit, cen cuko vcakan vhecit ece 'rakkuecares.

8 Cehofv toyetskat, cem fvccetv etehoyvnen cv yvpvyvs, vc vnrapvlket fullet omekv: cem vyetvn cv turofv ehomvn heren hayvs.

9 Mehenwetv e cukwv take ofv sekot omekv: envcofv taket holwvyeckv mahhet omes: es en nokmelkv take este-herickv en haukes; e tulaswv take opunvkv eslopica-kan ehosickvn es opunayaket os.

10 Aeha, Hesaketvmese toyetskat, estemerrvkueevs; nanvke vkerricake mahusat etehoyvnen pvlvtkekvs; vhakv kacvkte sulkat vpvken sossievs; ece'nrvpuecakekv.

11 Momis cem enhonrakat omvlkv afvckvkekvs; afvcket

estofis huehkvkekv, vcayecaketskekv : ce hocekv vnoke-
cakateu ec ofvn afvckvkekv.

12 Cemet este-faccvn ohmerretskvret ok, Cehofv toyets-
kat; heromkvn es ohranetsket os, sevrnvakv es *ohrane*
omet.

ESVKVSVMKV 6.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*, eshayeckv efkv ocahat oh hayehocvranat.
Semener es hakvre. Tewe es em Vkvsvmkv.

CEHOV toyetskat, cvpvkkt vm vschekot, cen cvpvkktv
hiyyat ofv cv 'stemerrihcetskv.

2 Aeha, Cehofv toyetskat, vm merrvs, cv pulsekv :
Cehofa, cv cvfeknicvs, cv fune fekekakekv.

3 Vm puyvfekev tayen fekeket os : momen cemet,
Cehofv toyetskat, en hofune estomusa?

4 Cehofv toyetskat, afuliket, vm puyvfekev hesayecvs ;
cem vnoeckv vrahkvn cv hesayecvs.

5 Elkv ofv ece 'kerrickv sekot omekv : elkv hute ofvn
estit vkvsvmkvn ce'mvre te?

6 Vn hihketv es cv hotoses : nere vtekat vm pvtakvn
omvyecis ; vn topucen cv turopuswvn es lvepecis.

7 Feknokketvt omecicen cv turwv yvmahket os ; ve
vnrapvlket omecicen vhasse haket os.

8 Holwvyeckv vtotkvke omvlkatskat, vnkvpkvkes,
Cehofvt vn hvkihketv en haken pohet omekv.

9 Cehofvt e'nkusapvyan vm vpohicet os ; vm mekusvp-
kvn em vpohicvres.

10 Ve vnrapvlke omvlkvt vlsaket, tayen estemerkvkvres :
yefulecvres ; vyvkhvmkvn vlskvres.

ESVKVSVMKV 7.

Tewe en Sektyvn, Kus Pencemvlke em opunvkv ohfvecvn Cehofvn vyvhi-
kvtet.

CEHOV vn Hesaketvmese toyetskat, ec oh letkis : ve
assecahat omvlkv enkvpvken ve vcayecet, cv hesayecvs :

2 Este papv omet vm puyvfeckvn selahlecet, hesayecv seko emunken lopuckusen selahlecekaren.

3 Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, heyv n momecvyvt en omat; holwvyeckv cv'nke ofvn ocen omat;

4 Este vne tepakeyat etenherke kakeyan holwakan es em fekvvten omat; (henka, este nake omecece sekon vc vnrapvt huervten holwakan ossicvyvtes;)

5 Vnrapvt vm puyvfeckvn assecet, esekvs; henka, vn hesaketvn ekvnvn oh huerekvs, momet vn rakkettvn ekvnv em mokken tvk wykecekvs. Sela.

6 Cehofv toyetskat, cen cvpvkktv ofvn ahuervs; vc vnrapylke en cvpvkktvt omeccen e kvwvps; momet vc vrahkvn vhonecvs; Aeha, ohfvecekvn maketsket os.

7 Momen etvlwv cahmelikv nvkastat cem vfulotvkekvs; momen mvn ohfvnket, hvlwen ye fulkvs.

8 Cehofvt etvlwv cahmelikv em fvceccet os. Cehofv toyetskat, vm fvccetv momen vm mehenwetv vc ofv ocat cvkvyen es vm fvceccvs.

9 Aeha, holwvyecvlke en holwvyeckvt fekhonnekvs, momis este-faccvn yekcen huericvs: Hesaketvmese fvccat est efeke momen est envcofvn eskerret os.

10 Sevrnvkv cvnake Hesaketvmese, mv efeke ofv fvccan hesayecat, a vtet os.

11 Hesaketvmeset fvcccv fvccat omes; momet Hesaketvmeset nettv vtekaten *holwvyecvlken* en homecet omes.

12 Estet rafulkekon omat, em eslafkv cvpkon fvseccvres: em eccv-kotaksen kotaksehcet, etetakuecakvtes.

13 Momet nanvke es esteleckvn em etetakuecakvtes: em eccv-kotakse en re fenkaken hayet os.

14 Hecvs, holwvyeckv heckuecvranat es en nokkes: henka, holwvyeckvt ofvn vfekhoniye n, laksetvn heckueccet os.

15 Ekvnsufken korret, sufken hayvtes, momet ekvnsufke hayvtet vk latkvtes.

16 Em vtotketv holwakat e'kv mahusan a oh fuliken, holwvyeckv momecvtet eme mahusat e'kv onvpv a em oh latket os.

17 Cehofv vkvsvmkvn emares, em fvccetv vevkvyen, momet Cehofv Hvlwe Mahat e hoccfkv vkvsvmkvn 'svyvhikares.

ESVKVSVMKV 8.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*, eshayeckv efkvv ocat oh hayehocvranat.
Tewe es em Vkvsvmkv.

CEHOFV pu Pucase toyetskat, ekvnv hvmkvv ce hoccfkv mvtawwvt vrakket os! mv vrakketv cenaken hvlhawat onvpv ocvv.

2 Ce'napvlket omecicen, horre momen est em pvlecvv cvyayvkuecetskvret, hopuetakuce momen cokakusat e cukwv aossen yekcetv etetakuecetskvtes.

3 Cen hvlhawan, ce'nke-wesakv em vtotketv hecit, hvresse kococumpvu etetakuecetskvten hecvyof,

4 Estet naket omen, vkerricetske haks? momen este c'ppucet *naket omen*, en cukopericetske haks?

5 Encelvlke estomisis senkvncvpen hayet, rakkettv vrakketv tepakan es kvvlayecetskvttet omekv.

6 Nanvke ce'nke es hayetskvten ohfynkvke taren hayetsket os: nanvke omvlkvv e'le elecvv ocetskvttet os.

7 Yvpfikv wakv esyomat omvlkvv, henka, nake eleostvke vnrwv fullaten;

8 Hvlwe fuswv uehvtkv rvro esyoman, naket o estomis uehvtkv en nenucvlke vk vpeyat.

9 Cehofv pu Pucase toyetskat, ekvnv hvmkvv ce hoccfkv mvtawwvt vrakket os!

ESVKVSVMKV 9.

Yvhlkv Enhomahtv en *hahoyat*: Myr Lypen soh hayehocvranat. Tewe es em Vkvsvmkv.

Cv feke 'somvlkv Cehofv vkvsvmares; cem vtotketv estomahakat omvlkv kerkuecares.

2 Ec ofv ve afvcket, 'se afvceccicares: Hvlwe Mahat toyetskat, ce hocfkv vkvsvmkv 'svyvhikares.

3 Vc vnrapvlke rafulecof, ce homv elentappet, sumketv vkpvlvtkekvs.

4 Nak vm fvccvt omen, momen nake es vm fvcehocvranvten fvceccetsket ok: *cem* ohliketv mekhet ohliket fvccv fvceccetsket os.

5 Etlwv cahmelikv em vsehet, holwvyecakan sumhuecetskvtes; e hocfkv taken meyuksv-sekon vslecetskvtes.

6 Vnrapvlket on omat, sumecickv meyuksv-sekan es sumecet os: momen tvlofv lekaflecetskvtes, *momat* este nake es vkerricakvte tis vpvket sumket os.

7 Momis Cehofvt, *mekkot omet*, meyuksv-sekon likvres: mekko em ohliketv enaken fvceckv metetakuecvtet os.

8 Momet fvccetv ofv ekvnv fvceccvres; mehenwetv ofv fvceckv etlwv cahmelikv es em afstvres.

9 Momet Cehofvt este ohwetenhokat em vrvnaketv omvres; estemerketv omof vrvnaketv yekcat tares.

10 Momen ce hocfkv kerrakat cem enhonrvkvres, cemet, Cehofv toyetskat, ce hopoyakaten wiketskekatet omekv.

11 Cehofv, Sivr likan vkvsvmkv 'svyvhikvkes; este em etenrvwn nanvke momecvten kerkuecvkes.

12 Catv *esten* es em 'pohof, mvn vkerricvket omekv: kvncvpakusat ohhuehkakaten ehosekot os.

13 Aeha, Cehofa, vm merrvs; elkv em vhauke enkvpvken cv kvwapetskat, estemerrickv vn homecakat *es cv 'stemerricakaten* hecvs:

14 Cem vkvsvmkv omvlkvñ kerkuecaren: Sivr e'chushokte em etvlofv mvhauke ofvn hesayeckv *est em* ocetskan es vc afvcke tares.

15 Etlwv cahmelikvt ekvnsufke hayakvtet vk pvlakvtet os; senkvñhetv ehakvte ofvn e'le take mahusan eshoiet os.

16 Cehofvt ohfvceckv momcan es kerhohoiyet os; holwvyecv e'ñke mahusat em vtotketv ofvn senkvñhetv ofv omēñ eshoiet omes. Hekivñ. Sela.

17 Holwvyecvlke elkv hutēñ vtothoyvres, momet etlwv Hesaketvmese ehosakat omvlkvñ.

18 Nake enkusvpkakat ehoshoye emunkvt omekon, kvncvpakusat en neneheckvt meyuksv-sekon sumkekaret omekv.

19 Cehofv toyetskat, ahuervs: estet ohfvñkates: etlwv cahmelikvt cen renakv ehomvñ ohfvccvkekvs.

20 Penkvkvñ vtehvs, Cehofv toyetskat; etlwv omvlkvte este tvlket omakat kerrvkekvs. Sela.

ESVKVSVMKV 10.

CEHOFV toyetskat, estomaten hopvyen hueretska? este-merketvt ocakof estomaten ehketska?

2 Holwvyecvt em ekvsvmkv ofvn este estemerran yekcen assecet os: nanvke ohvkerricakvten es cvwhoyekvs.

3 Holwvyecvt e feke em eyackv es ekvsvmet opunayen, *este* nak est em vleskapat Cehofvñ en homecet etvñ vhepakket os.

4 Holwvyecvt e turofheckv ekvsvmkv ofvn *Hesaketvmesen* hopohyekos. Hesaketvmese sahsekos, em vkerriekv omvlkvte *makaket* omekv.

5 Estofv estomis em vretvt yekevket os: cem fvcceckvt

hvlwe mahen, en renakvt oreko tayan, oevket omes : eme vnrapvlke omvlkvn nakhayekot omes.

6 E feke ofvn, Estofvn vc vkueyihohcekos; honvpse erohhlonvpse etehoyvnen estemerketv ofvn huyirvkos, makvtet os.

7 E cukwv tvhiketv, mvkerretv momen ohwetenketv es fvcket os.

8 Ehketv tvlofucvlke vnakv ocakan vketecet liket, este nak em mvttekaten elecet os : en renakvt ehken este-merrrat vnrvpen oh hecet os.

9 Este-papv e hute ofvn nake esetvn mehake omet ehken mehaket os : este estemerran esvranet emehaket wakket os; estemerran eset os, esenkvnhetvn aceyicof.

10 Cuneket e kvncvpuecet os : momen enake yekcakat etehoyvnen estemerrakat pvlatket os.

11 E feke ofvn opunayet, Hesaketvmeset ehosvtet os; e turofvn eh et os; estofvn hehcekos, maket os.

12 Cehofv toyetskat, ahuervs; Hesaketvmese toyetskat, ce'nken kvwvps : este kvncapan ehohsetskvs.

13 Estomaten holwvyecvt Hesaketvmesen en homecet, e feke ofvn, *Mvn* es *vm* 'pohetskekares, makat te?

14 Hecetskvtes, holwvke momeckv momen en homeckv vtotketvn hecetsket omekv, ce'nken es *est* em pvlecetskvret : en yekce sek at cem *e* wiket os : erke sek at em vniev toyetsket os.

15 Holwvyecv e sakpvn kvcv : momet este holwakat ton omat, en holwvyeckv hopoyetske emunket sek on hecetskvres.

16 Cehofvt meyuksv-sekon mekkot liket os : etvlwv cahmelikvt eme em ekvnv enkvprken sumecihocet os.

17 Cehofv toyetskat, eyaskakat em eyackvn em vpohicetskvtes : e feke taken emetetakuecetskvres; ce hvcko pohen hayetskvres;

18 Erke oevkekat momen ohwetenhokat nak em fveccetskvret, este ekvuv enaket omat ohvtvlaken *este* penkvlecekaren.

ESVKVSVMKV 11.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

CEHOFVN em enhonris: estomaten, vm puyvfekev, Fusvv *omēt* cem ekvnhvlwen ohletkvs, kicatska?

2 Hecvs, holwvyecvlket em eccv kotaksen kotaksecet, en re take efvkvn oh etetakuecet omekv; efeke fvccakan yomucke ofvn echvkvret.

3 Cuko en likvt yvmahkaken omat, este fvccakat nak estomvke-taye te?

4 Cehofvt en cuko vcake hvsvtkat ofvn likes: mekko em ohliketv Cehofv enaket hvlwat ofvn oces: en renakvt hecen, e turhvrpet este en hopuetaken eskerret omes.

5 Cehofvt este fvccakan eskerret os; momis em puyvfekev holwvyecv momen svpenkvleckv em vlostan en homecet os.

6 Holwvyecvlken senkvnhetvn es oh oskolievres; totkv, tohottoplane, hotvle hiyye esyomat en sesketv take es vevnket omvres.

7 Cehofvt fvccvt omekv; fvccetvn em vlostet omes; e turofheckvt fvccan hecvres.

ESVKVSVMKV 12.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*, Semener ohhayehoevranat. Tewe es em Vkvsvmkv.

CEHOFV toyetskat, vnievs: vnokecakat pokepekv; heromakat este en hopuetake vpvkakvtet sumeekv.

2 Omvkvvt mvkerretvn 'setempunvyake vlket os; e cukhvrpe eslopicusen, momen e feke hokkolen es opunahoyet os.

3 Ecukhvrpe eoke este vrakkuecakan, mv tulaswv nake rakrvken opunayan, Cehofvt warvres.

4 Pu tulaswvn es ohfvnkeyvres; pu cukhvrpe punaket omakes; Pucase ep ohfvnke likat esti te? makakvten *warvres*.

5 Estemerrakat nak svpenkvlecvkhoyat momen enkusvpkakat hihhokat vrahkvn hiyomat ahuerares; hueretv vcake eyacusan mv ofvn huericares, Cehofvt maket os.

6 Cehofv em opunkv hvsvthvket omes; cvtokunaphtvke rekkickv hute ekvnv oh ocat ofvn rekiket, hvsvteckv kolvpake hvsvthihocvte omakat.

7 Cehofv toyetskat, cemet entaken vcayecetskvres; heyv este honvpse fullat enkvpvken meyuksv-sekon vcayecetskvres.

8 Este holwvyecvlket hvlwehocof, holwvyecvlket hvmkv vfulotken yvkvpaket os.

ESVKVSVMKV 13.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

CEHOFV toyetskat, cv hoset en hofune estomomusen hueretskvre te? meyuksv-sekon? En hofune estomomusen ce turofvn vm ehetskvre te?

2 Cv feke ofv feknokketvn nettv vtekaten ocit, en hofune estomomusen vm puyvfeckv ofvn vkerrickv cahmeliken ocare te? en hofune estomomusen vnrapvt vn homahten e huericvre te?

3 Vc oh hecet vm vyoposkvs, Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, cv turwvn vn hvyayvkuecvs, elkv ofvn cv nocekaren.

4 Vn horret, Vnrvpen ohfvnikis, makekaren; vc vkueyihocof, vnrapvlket afvckvkekaren.

5 Momis vntat cem vnokeckvn em enhonrvyet os; cv feket cen hesayeckvn es afveke tares.

6 Cehofvn vyvhikares, esfvcken vn lopievtet omekv.

ESVKVSVMKV 14.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em *Vkvsvmkv*.

ESTE hoporrenekat, Hesaketvmese sahsekos, e feke ofvn maket os. Vhopvnhoket os; vtotketv en homechoye tayan momcakvtet os; here momecat sekos.

2 Cehofvt hvlwen a vfvnnaket, este en hopuetaken hecvtes, hoporrenvke sasen omat hecet, Hesaketvmese hopoyakat fullen omat hecvret.

3 Omvlkvvt fiyiket vpeyet os; etohkvkvet vhopvnhoke haket os; here momecat hvmkis, henka, hvmkis sekos.

4 Holwvyeckv vtotkvkke, tvklike lokake etvpomen vm esten loket, Cehofv oh huehkvkekat, naken kerrahkeko te?

5 Mvn penkvkv rakke ofvn vpoket os: Hesaketvmeset este honvpse fvccakat vpvket omekv.

6 Estemerrvke em vkerrickvn ehvperkuecatsket o estomis, Cehofvt em vrvnaketvt os.

7 Aeha, Eslevl hesayeckv Sivn aossate! Cehofvt em este sylvfkvkvten pvlken resvlakof, Cekvpe afvcket omët, Eslevl afvcke hervres.

ESVKVSVMKV 15.

Tewe es em *Vkvsvmkv*.

CEHOFV toyetskat, estit cem escukohakv ofvn fekhonvire te? estimvt cem ekvnhvlwe vcakan likvire te?

2 Mv fvccvn aret, fvccetvn vtotket, momet e feke ofvn mehenwetvn opunayat;

3 Mv e tulaswvn este es ohlakset vrekot, holwakan esten em momceekot, em vwolicv vnrvpn vlesketvn en hayekot os.

4 Eme en renakv ehomvn este en homecke tayat en homecket os; momis Hesaketvmese em penkvlakaten

vrakkuccet os. Etemfvccetv vcakan es etemfvciyet, en holwakis, mvrakhuecekot os.

5 Mv en cvtokunawv svhere mahen ohhontvren est em pveleket, este em mvtteko vnrופן feketvn esekot os. Estimvt heyv nanvken momecat estofvn vkueyihoeckares.

ESVKVSVMKV 16.

Tewe en Yvhiketv Vcakat. Mektam.

HESAKETVMESE toyetskat, vc vcayecvs; cem enhonris.

2 Cemet cv Pucase toyetskes, makit, cemet senhoyanat nake heran ocvkot os, Cehofvn kievyet os.

3 Mekusapvlke ekvnv fullat ton omat, mvt este hervke mahet omes, mv ofv vm afvcketv omvlkv ocvyat.

4 *Cehofv* vyoposken *hesaketvmese* etvn vcvkvpeyat e feknokketv taket tayan ohvtvlakvkvres: *Hesaketvmese* ehomv pvlvtkv emetv catvn emakat einvkares, momet e hocefhoekv taken cv cukhvrpen es opunayvkares.

5 Cehofvt nake epucasvyat omes; momet vn sesketv vevnkat omes: ekvnv vn tackvten vcayecetsket os.

6 Vhopakv liketv est afvceciyvke tayan vn latket os; henka, nak pucasetv heren ocis.

7 Cehofv vm vcahnvten vkvsvmares; henka, nere oketv ocakan vc ofvt v'mvhayet os.

8 Cehofvn estofis cv homvn huericvyvtet os: vc vkueyihoeckos, vm vkvpervn huerekv.

9 Monkv cv feke afvcket on, vm vrakketvt afvcket omes; momen cv 'navpeswvt vcaiket likvres.

10 Vm puyvfekevn pvsatkat e hute ofvn wikekot, cenake Vcakat hopvnketvn hecvre em etektvnecetske-kares.

11 Hesaketv nenucen cv hecicetskvres; liketskan afvketv esvckat oces; ce'nkvperv ofvn afvcketvt meyuksv-sekon ocvket os.

ESVKVSVMKV 17.

Tewe em Mekusvpkv.

Fvccan pohvs, Cehofv toyetskat, huehkvyan em vpohicvs; vm mekusvpkv cukhrpe eokakat aossekan em vpohicvs.

2 Vm fvcceckvt liketskan a vtekvs; cen renakvt nak fvccakan hecekvs.

3 Cv feken eskerretskvtes; neren vn cukopericetskvtes; es cv kerretskvtes: momet naken eshecetskekares: Cv cukwvt *cem vhakvn* tohwlvpkekares, komit, vm vkerriekvn hayvyet os.

4 Este em vtotketvt on omat, vnet ce cukhrpe em opunkvv eteropotten svpenkvlecv es em vpeyetv enkvvpken e vcayecvyet os.

5 Cv'le vwiketvt cen nenuevken vhericet ykvvpakvtet os; cv'let vkueyihocekates.

6 Vnet ec ohhuehkvvyet os, cemet, Hesaketvmese toyetskat, vm vyoposketskvret ok: ce hvckon a vm wiyvet, vm opunkvvn em vpohicvs.

7 Mv *cem* enhonrakat mv *vnrvpen* vsvpvklav enkvvpken ce'nkvpervn es hesahuecetskat, cem vnokeckvn heckusen heckuecvs.

8 Eturenlvste *vcayehocat* etvpomen vc vcayecet, ce tvrvp em vpette elecvn vc vrvnayet,

9 Holwvyecvlke yvmahkuecakat enkvvpken, vc vnrapvlke sehoneckvke vm vfulotecat enkvvpken vc vrvnvyvs.

10 E feke taken vkhottaket os; e cukwv taken ekvsvmet es opunahoyet os.

11 Hiyomat yvkapeyan pu fulotecaket os: ekvnvn pu tvkpvltetvn *komet*, en renakvn ohheciavket os.

12 Este-papv nak selahleceavn en helvpke omēt, este-papv mvnette ehketv ocakan mehake etvpomet os.

13 Cehofv toyetskat, ahueres; vnrahpet, tvkwikvs; vm puyvfekevn cem eslafkv-cvpko, holwvyecvlke, enkvvpken hesayecet,

14 Cehofv toyetskat, este-hunvntake enkvvpken, yvmv ekvvn este en nakockv en heckakat *yvmv* hesaketv ofv ocen, e nvrke taken cenake vcakan es fvcecetskat enkvvpken ce'nken es cv hesayecvs; hopuetaken es emahlvptkaket, en nakockv vhoskat en hopuetakucen em wikaket os.

15 Vnet on omat, fvccetv ofvn ce turofyn hecvyate! ve vhonecof, cen heckvn es cv mahlvptke tares.

ESVKVSVMKV, 18.

Yvhikv Enhomahtv en *kahoyat*. Tewe, Cehofv em vtotkv es en *Yvhiketo*; mvt mv nettv Cehofvt eme vnrapvlke omvikv e'nke take enkvvpken, momen Sal e'nke enkvvpken hesayecof es vyvhikvtet: momet makytes,

CEHOFV, vn yekcetv toyetskat, ece 'nokecares.

2 Cehofvt vn cvto, vn tohopke yekcat, momet nak holwvke a ve ossievt omes; vn Hesaketvmese, vn cvto yekcat, emen em enhonrvyat, es vm evrvnvkv, momet cv hesayeckv e yvpet, vm vrvnaketvt.

3 Cehofv, mv vkvsvmhoyvre tetayan, ohhuehkare: momen ve vnrapvlke enkvvpken cv hesayehocvres.

4 Elkv en nokketvt vm vfulotakvtes; holwvyeckv en laulakat cv penkvlecakvtes.

5 Elkv hute en nokketvt vm vfulotke ocakvtes; elkv senkvnhetvt ve oh yievtes.

6 Vm estemerketv ofvn Cehofvn ohhuehkit, vn Hesaketvmesen ohhuehkvyvtes; en cuko vcakat aossen vn haken em vpohievtes, momen huehkvyat ehomvn ayet, e hvckon ceyvtes.

7 Momof ekvnvt nekeyet, fenoket, momen ekvnhvlhvwe em pvtakvt nekeyet, fenokakvtes, emet cvpvkktet omekv.

8 E'yupohauke aossen ekkucet kvwapkvtes, momen e

cukwv aossen totkvt nak sumecievtes; totkv turawvn myn es etkakvtet os.

9 Momen ohvtvlakat hvlhawan kvncvpuehcet, ahvtapkvtes, momen e'le elecv yomucke herat ocvtes.

10 Momen celupen ohliket, tvmkvtes; henka, hotvle e tvrpnv ohliket, pvnfnet tvmkvtes.

11 Yomuckan em ehketvn hayvtes; uewv en yomucken, momen sutv vholoce cekfakat vpette e em vfuloten *hayvtes*;

12 Hvyayvke ehomv ocat omecicen em vholoce cekfakat hoyvnevtes, hetute nerkv rvkrakat, totkv turawv esyomat.

13 Momen ohvtvlakat Cehofvt hvlhawat ofvn tenetket, Hvlwe Mahat en haken ossievtes; hetute nerkv rakrvken momen totkv turawvn.

14 Momet em eccv-kotakse en ren es ecihet, vwahecvtes; henka, vtoyehtte sulsoken *vtotet* feksumhuecvtes.

15 Momof uewv en nenen hecvkhoyvtes, momen yvmv ekvnv em pvtakvn enrvmrakvtes, cemet vsehetskof, Cehofv toyetskat, ce yupohauke ahesaket pofketskof.

16 Hvlwen avtet atotvtes; cv yvpayvtes; uewv rakrvken a vc vk ossievtes.

17 Vc vnrapv yekcat enkvvpken cv hesayecvtes, momen vn homecat enkvvpken, mvt es vn yekcvket omet, vm muntvlyke tayat omekv.

18 Cv 'stemerke nettv omof vc vnrvpakvtes, momis Cehofvt yekcen cv huericat omvtes.

19 Momet a vc ossihcet, etektvnkusen likaren es vc vlakvtes; cv hesayecvtes, vc ofvn afvcket omekv.

20 Vm fvccetv vcvkvyen Cehofvt vm fekvtes; cv'nke hysvtketv vcvkvyen vm fekvtet os.

21 Cehofv em vyetvn vfvstakit, holwvyecit vn Hesakvmesen enkvpakit omvkatet ok.

22 Em fvcceckv omvlkv cv homvn ocaken, em vhakvn v'nkypvken vhepvkhecvkatet ok.

23 Momet ehomvn temvpokit, vn holwvyeckv enkv-pvken e vcayecayvtes.

24 Monkv Cehofvt vm fvccetv vevkvyen vm feket, cv'nke hvsvtketv en renakv ehomv *ocat* vevkvyen vm fekvтет os.

25 Merrat merret em e heckuecet, temvpokat temvpoket em e heckuecetsket os.

26 *Efeke ofv* hvsvtkat hvsvtket em e heckuecet, este mvkerrat hoporrenet em e heckuecetskvres.

27 Cemet este estemerkakan hesahuecet, momis eturwv ekvsymakan kvncvpuecetsket omekv.

28 Vn kulken kulecetskvret ok; Cehofv vn Hesaketv-meset vn yomuckan hvyvyicvres.

29 Vm vnicetskat etehoyvnen suletawvlke etohkvltk eteropotten letkit, vn Hesaketvmese vm vnicat etehoyvnen tohopke hvlwan tohtaskvye tayet omekv.

30 Hesaketvmeset on omat, em vyetv temvpoket omes: Cehofv em opunvkvn eskerhoyvtet os: emen oh pefatkat omvlkv'n sem evrvnakvt omes.

31 *Hiyomet* omekv, estimvt Hesaketvmeset ome te, Cehofv mv tvlkusat token omat? momen estimvt cvtot ome te, pun Hesaketvmeset mv tvlkusat token omat?

32 Mv Hesaketvmese yekcetvn es cv wvnayet, vm vyetv temvpoken hayat:

33 Cv'len eco *e'le* omvken hayet, vn liketv hvlhawan vc oñ licet os.

34 Emet cv'nke tepoyetvn mvhayet os, momat cv'nket cvto-lane eccv-kotaksen kotaksecet os.

35 Momen hesayeckv sevrnvkv ocetskan a'metskvtes: momen ce'nkvpervt cv yekcicen, cen yvmvskvt rakken cv hayet os.

36 Cv'le vwiketv vm elecvn rakrvken hayetsken, cv'let fekvkeket os.

37 Vc vnrapvlken assecakit cakkvyet os: momet pokeko emunken rafulkvkos. .

38 Nvfkakvye emunken asvpvkleko taye haket os; cv'le elecvn tvkpvlatket os.

39 Horre tepokv ohfvccvn yekcetvn es cv wvnvkuecet, vc vnrvpen asvpaklvten cv'lecvn svpaklecetsket os.

40 Momet vc vnrapvlket era taken vc oh fulothuecaken hayetskvtes.

41 Huehkakis, hesahuecvre sekates; vn homecakan sum-huecaren, Cehofv tisem ohhuehkakis, em vyoposkekates.

42 Momof ekvnnv em mokke hotvle ehommv etvpomen telekmen hocvyvtes: vklewvhe tehoynkv ocat etvpomen vpvltvyvtes.

43 Este em etenrvpueckv take enkvvpken cv hesayecetsket os; etvlwv cahmelikv e'kvn cv hayetsket os; este kerrvkatet cv'lecvn svpvklvres.

44 Vc ohfvccvn pohakat vpakusen vm vpohicvkvres: tvleporvlket cv'lecvn e svpvklecvkvres.

45 Tvleporvlket sumecet os; momet fekeket em ehketv yekcakat asossen yicet os.

46 Cehofvt hesaket likes; momen vn cvtot vkvsvmhoyet omekvs: momen cv hesayeckv en Hesaketvmeset vrak-kuehocet omekvs.

47 Hesaketvmese est em pvleckvn vn hayat tat, momet etvlwv cahmelikvn cv'lecvn svpvklecat,

48 Mvt vc vnrapvlke enkvvpken cv hesayecet os; henka, vc vnrvpen asvpvklat senhvlwen cv kvwapetsket os; este holwvyecat enkvvpken cv hesayecetsket os.

49 Monkv, Cehofv toyetskat, etvlwv cahmelikv vpvka-kiť vkvsvmkvn ce'mares, momet vkvsvmkvn ce hocfknv es vyvhikares.

50 Hesayeckv rakken em mekkon emet os; momet em vfehoyvte Tewen en honvpse esyoman, meyuksv-sekon vnokecet os.

ESVKVSVMKV 19.

Yvhlkv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vksvsmkv.

HVLHAWAT Hesaketvmese en rakkettv kerkuecen, tektnkat e'nke em vtotkettv heecicet os.

2 Nettvt opunvkvn nettvn em punayen, neret nakkerrettv neren kerkuecet os.

3 Opunkvv sekon, empunkvv tis sekot os; en hake taken pohkeket os.

4 Momis en hake take ekvnvn hvmeccicet ayen, em opunkvv takeu ekvnv em eyuksvn orieckvet omes; eme take em etenrvwn escukohakvn hvsen en huerievtet os.

5 Mvt hokte epayvranat en nvthofv aosse omet ot, estehvnvwnv yekce temvrkv letkvrane es *afockat* omet afvcket os.

6 Em vyetv hvlwat e yuksvn avtet omen, fulotke ayat mv em eyuksvn oret omes: momen en hiyyet naket em ehkeket os.

7 Cehofv em vhakv temvpoket omet, est em puyvfekvn ohfuleccicet omes; Cehofv en kerkueckvt, mehenwet omet, hoporrenvkekan hoporrenvkuecet os.

8 Cehofv nanvke komvtet estefeken afvceccicet, fvccvt omakes: Cehofv nak makvtet hvsatkuset omet, est en renakvn ohhvvyicet os.

9 Cehofv em penkvkvvt, hvsvtket omet, estofis aye emunkvt omen; Cehofv em fvceckv mehenwvket omet, esfackusen fvccvket omes.

10 Cvtokunaplane *semuntvlen*, henka, cvtokunaplane sulke semuntvlen eyahocvre tayet omes; momen fo en cvmpe momen fo en cvmpe e hute a pvlatkat sencvmvkvtet omes.

11 Erohvtvlakat cem vtotkvt mvn es em vcahhonet omes, momen mv vfvstetv ofvn feketv rakket oces.

12 Estimvt *em* etehoskakak kerre taya? *vm mytte* ehkven *vm* vkueyicet cv hvsytecv.

13 Momen ohvtvlakat mehevve kome *naorketv* enkv-pvken cem vtotkvn vcayecvs; vc ohfvnket ohinvkates; momof temvpoket omit, naorketv rakkat ohfvcecvn *vm* mvtteket huerares.

14 Aeha, Cehofv, vn cvto momet cv nesv toyetskat, cv cukwv em opunkv, momen cv feke em vkerrickvt cen renakv ehomvn es ece 'fvcecece tayet omvkecv.

ESVKVSVMKV 20.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vksvsmkv.

Cehofvt estemarketv nettv omof cem vpohicekvs; Cevpe en Hesaketvmese e hocefkv hvlwen, vcaen ce huericekvs.

2 Em escukohakv vcaat aossen vnickvn ec ohtotet, Sivr aossen ce yekceekvs;

3 Cen nak emetv omvlkv vnerrickevs, momet ohnekrickv e'metskan cenakueceekvs:

4 Ce feke em eyackv vevkvyen ce'met, nake ohvkerriçetskat omvlkv esfvceceekvs.

5 Hesayeckv esvlaketskat es epu 'fvckvres, momet pun Hesaketvmese e hocefkv ofvn pun tvlelennvn svpvkleceyvres: Cehofvt nanvke em 'pohetskat omvlkv esfvceceekvs.

6 Hiyomat Cehofvt em vfehoyvten hesayecaten kerris; e'nvkperv en yekce hesayecat eteropotten hvlwe tvlofv vcaat aossen em vyoposkvres.

7 Escvllleckv-pvfvn *em enhonrat* sasen, corakko *em enhonrat* sases, momis pumet Cehofv pun Hesaketvmese e hocefkv vksameyet os.

8 Entaket potokaket, tvkpvlatket os: momis pumet akvwvpiket, fvccvn svpakleyet os.

9 Cehofa, pu hesahuecvs; huehkeyof, Mekkot pum vpohicekvs.

ESVKVSVMKV 21.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

CEHOV toyetskat, mekkot cen yekcen es afvckvres, momet hesayeckv svlaketskat mvtawwt es afvcke tares!

2 E feke em eyackvn emetskvtes, momet e cukhvrpe nak cem 'pohan enkvprken hlvvtetskekates. Sela.

3 Este nanvke es en herakan es vnrapetskekv; cvto-kunaplane mahhe kvtlvkv e'kvn em ohlicetsket os.

4 Hesaketvn cem 'pohen, emetskvtes, nettv en sulke meyuksv-sekon etecvkvpeyen.

5 Hesayeckv svlaketskat ofvn em vrakketvt rakkot os: rakkotvrakketv tepakan oh wvkecetsket os.

6 Meyuksv-sekon esestafvceecickvn hayetskekv: vpaketskat afvcketvn es afvcken hayetsket os.

7 Mekkot Cehofvn em enhonret omekv, momet Hvlwe Mahat em vnokeckv eteropotten vkueyihocokot huervres.

8 Ce'nket ce'nrapvlke omvlkv eshecvres: cen homecaken ce'nkvpervt eshecvres.

9 Cvpakketskof, rekkickv hute totkv fenke ocat omvken hayetskvres. Cehofvt, cvpvkktet omof, nokmelvkvres, momen totkv lokvkvres.

10 Em ette take ekvny enkvprken yvmahkuecet, e nerkv taken este en hopuetake vpvkakvte enkvprken yvmahkuecetskvres.

11 Ece'nrvpen nak holwyken komakvtet ok: naken vkerricakvtes, mv momecvkeko tayat.

12 E'ra taken yefulecievkvren hayetskvret ok, e turofv

take vnrvpen cem eccv-kotakse e fvkvn es emetetakuecetskvres.

13 Cehofv toyetskat, cen yekce ofvn ce kvwvpkekvs; momat yvhiket, cen yekcen vkvsvmeyvres.

ESVKVSVMKV 22.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*: Iccler has Seha. Tewe es em Vkvsvmkv.

Vn Hesaketvmesē, vn Hesaketvmesē, estoman cv wihketske haks? *estomaten* vm vnicetv en hopvyen *hueret*, hihkvyat em opunvkv en *hopvyen hueretske te?*

2 Aeha, vn Hesaketvmesē, nettvn huehkvyis, *vm* vyoposketskekos; momen neren vn cvyayvketv sekos.

3 Momis ceme, Eslevl vkvsvmkv vpvken liketskat, hvsvtke toyetskes.

4 Pu'rvlket cemen cem enhonravtes, momen hesahuecetskvtes.

5 Cemen ec ohhuehkaket, hesahokvtes; cem enhonravtes, momen vlsvkuehocekates.

6 Momis vnet cuntv toyit, este toyvkos; vlesketv est en *huerit*; este en homecke toyis.

7 Cv hecakat omvlkv v vplcaket os; e cukhvrpen weleksecakes; ekvn norotticaket os.

8 Cehofvn em enhonrvtes, ent hesayecekvs; emen es afvcket omekv, hesayecekvs, *makaket*.

9 Momis cemet hopuetakhuten a'vc ossievte toyetskes: cvcke e hokpen *oh wakkvyof* enhonraren hayetskvtes.

10 Hopuetakhute aossvyan vteken cc.oh wihokvvytes; cv'cke e nvrke aossvyan vteken cemet vn Hesaketvmese toyetskes.

11 Vn hopvyen huyiretskvs, estemerketvt vwolet omekv; estit vnicv sekot omekv.

12 Wkv-hunvntake sulket vm vfulotaket os; wkv-

hunvntake yekevke, Pesvn fullat, 'vm vfulotken e svpvk-lecaket os.

13 Este-papv nakselahlece hehke *omet* e cukwv taken rakken es vc oh hwecaket os.

14 Uewv omet cv pvlattket os, momen cv fune omvlkvttetetekkekvñ asossaket os: cv feke foneha omet cv 'nvcofvñ rekikes.

15 Vñ yekce vrkvswv tvkocke omet kvrpēt omes; momen cv tulaswvtt cv nutvkhvñ vlokpet os: momen elkv em mokken vwolicen cv hayetsket os.

16 Efvt vñ vfulotēñ, holwvyecvltke nvkaftat e svpvk-lecaket omekv: cv'nke cv'le esyoman sekeyahkes.

17 Cv fune omvlkvñ vñonkvtye taves; mv holwvyecakat cv hecet, es afvckēt vc oh hecaket os:

18 Vñ vccvken etekvpicēt, vñ kapv estit omvre eskeraket omes.

19 Momis cemet, Cehovv toyetskat, hopvyen huyiretskvs: vñ yekce toyetskat, vñ vñicetvñ lvpēcv.

20 Eslafkv-cvpko enkvpvken vñ puyvfekvñ hesayecet, encakvyan efv en yekce enkvpvken hesayēcv.

21 Este-papv e cukwv enkvpvken cv hesayecet, wakv semvñolvltke e yvpe a vñ ossicv: momēt vñ vpohicētskate!

22 Ce hocēfvñ tecakkakvyvten en kerkuecares: este nvkaftat em etenrvwvñ ecē 'kvsvmares.

23 Hesaketvmese em penkalatskat, vkvsvmvkes; Cēkvpe en honvpse omvlkatskat vrakkuecvkes; momēt Eslevl en honvpse omvlkatskat, em penkvltkv ofvñ svpvklvkes.

24 Estemerkakat em estemerketvt vmoskomekot huerekot, en homecekot; momēt e turofvñ em ehekot, momis ohhuehkof, em vpohicēt omekv.

25 Vkvsvmkv es cem vlakvyat, nvkaftetv rakkat ofvñ,

cemen avtet omes; empenkvlakat ehomvn nanvke etem-fveceetv vcaevke hayvyvtet fekares.

26 Eyaskakat homipet, fvceevkvres: mv hopoyakat Cehofvn vkvsvmkvres: ce feke taket meyuksv-sekon hesaket omekvs.

27 Ekvnyuksvlke omvlkvt vkerricet, Cehofvn oh fule-evkeks; momen etvlwv cahmelikv en cuko-hvmeevlke omvlkvt ce homvn tokkeket, ece 'rakkueevkvres.

28 Ohmekketvt Cehofv enaket omen, etvlwv cahmelikv ohfvnket, es em evpayvt omekv.

29 Ekvnv em *este* nehakat omvlkvt homipet, tokkeket, vrakkueevkvres: ekvnv em mokken vkhtvpecat ehomvn potokakvres, mv em puyvfekev wenaken vcayeceko tayat.

30 Este honvpset em vtotkvres; Pucasen opunvyecet honvpse *yicvranat* en kerkuehocvres.

31 Yiheet, em fvceetvn, emet momeevten, este heckv-kvrnan en kerkueevkvres.

ESVKVSVMKV 23.

Tewe es em Vkvsvmkv.

CEHOFOV yvpelikvhiecivt ve vhecivt os; naken v'nkusvp-kekares.

2 Nanopkv lanan cv wvkecet os; uewv vfopke fekvpkv ocan cv yvpayet es ve ayet os.

3 Vm puyvfekev yohfulecicet os: fvceetv en nenucvl-ken cv yvpayet es ve ayet os, e hocefkv vrahkv.

4 Henka, elkv em vpette em pvnen ropottvye estomis, nak holwvke hvmkuis em penkvlvkares, cemet ve vpa-ketsken, es cem fvyatkv, momen es cem etekkekv, mvt v'mahlvptaket ok.

5 Cv homvn ohhompety etetakuecetsket os; ve vnra-pvlke ehomvn; cv'kv olefv nehan es vm vfeyetsken, es vm esketvt es em pvlakat os.

6 Mehenwvn heromkv vnokeckv tepakat vn hesaketv nettv omvlkvv vc vcvkvhoyvres; momen Cehofv en cukon meyuksv-sekon likares.

ESVKVSVMKV 24.

Tewe es em Vkvsvmkv.

EKVNVT Cehofv enake tes, momen es em fvcketvt; ekvnvt momen mv ohvpokat.

2 Emet uehvtkv ocakan ohlicet, uewv rakrvken ohhuericvtet omekv.

3 Cehofv em ekvnhlwen estimvt ohcemkvre te? momen en liketv vcakan estimvt huervre te?

4 Mv este enke hvsythakan momen efeke hvsytkan ocet, ehvperketvn em puyvfekevn ohkvwapekot, emvkerret etemfvccetv vcakan es etemfvccekatet.

5 Mvt ohmerk v Cehofv avten en hecket, eme hesayeckv en Hesaketvmese avten fvccetvn en heckvres.

6 Eme hopoyvke estet, Cekvpe en *Hesaketvmese*, ce turofv hopoyakat, heyvt omakes.

7 Tvlofv em vhauke toyatskat, ce'kv taken kvwvpvkes, momen cuko 'mvhauke oce emunkv toyatskat, ce kvwvpkvkekvsv, momen Mekko vrakke likat eceyvres.

8 Heyv Mekko vrakkat estimv te? Cehofv yekce, yekcetv es fvckat, Cehofv horre tepokv ofv yekce mahat.

9 Tvlofv mvhauke toyatskat, ce'kv taken kvwvpvkes, henka, cuko mvhauke oce emunkv toyatskat, *mvn* kvwvpvkes, momen Mekko vrakke likat eceyvres.

10 Heyv Mekko vrakkat estimv te? *Suletawvlke* sulsokat en Cehofvt *omes*, mvt Mekko vrakket *omes*. Sela.

ESVKVSVMKV 25.

Tewe es em Vkvsvmkv.

CEMEN, Cehofv toyetskat, vm puyvfekevn ece 'kvwapis.

2 Vn Hesaketvmese toyetskat, cemen cem enhonrvyet os; vc vlisates: vc vnrapvlke vc ohfvniket ekvsvmah-kates.

3 Henka, ec ohhecet cem ehakakat hvmkuis vlsekares; mv nake omecicat sekon mvkerretvn es vtotkakakatslvkres.

4 Cehofv toyetskat, cem vyetvn cv kerrvkuecvs; cen nenucvlken v'mvhayvs.

5 Cem mehenwetv ofvn cv yvpayet, v'mvhayvs, cemet cv hesayecetskat toyetskekv: ec oh hecet cem ehakin nettvt hoyvnet omekv.

6 Cehofv toyetskat, cem merkv heromvke, momen cen heromkv vnoeckv esfvcfakan vkerrievs, enhvteceskv seko vteken ocakvtet omekv.

7 Vm mvnettetv omof naorkakvyvten vkerrieket, vhakv tohwlvpkvyvte ocakan vkerrihcetskvs: Aeha, Cehofv toyetskat, cem vnoeckv vovkvyen, cen heretv vrahkvn vc vkerrievs.

8 Cehofvt here momet fvccvt omes; monkv vyetv ofvn naorkvlken emvhayvres.

9 Eyaskakusan vkerriekv hayetv ofvn em fvyatet, eyaskakusan em vyetvn emvhayvres.

10 Cehofv em vyetv, mv es em etemfvccetv em vhakv esyome vcayecakat ohfvccv ocat, omvkvtk merkv mehenwv tepakat omvket os.

11 Cehofv toyetskat, ce hocfkv vrahkvn vn naorketvn es vm wikvs, rakket omekv.

12 Este Cehofv em penkalat estimv te? mvn nene enhopoyvranan emvhayvres.

13 Em puyvfekev heren likvres; momen en honvpset ekvnvn epucasvkres.

14 Cehofv em etekerretv mv em penkvlanan vpaket os; momat em etemfvccetvn kerrvkuecvs.

15 Vn renakvt estofis Cehofvn vhece emunkvt os; cv'le senkvnhetvn awolhuecvret omekv.

16 Vc ohfuliket, vm merrvs; cv pohyakuset, cv 'stemerket omekv.

17 Cv feke en nokketvt rakrvke haket os; Aeha, vm estemerketv ocakan vc ossicvs.

18 Vm estemerketv momen cv feknokketvn oh hecet, vn naorketv omvlkvn es vm wikvs.

19 Vc vnrapvlken hecvs, sulket omekv; momet enhomeckv holwvyecan es vn homecaket os.

20 Aeha, vm puyvfekcyn vcayecet, cv hesayecvs; vc vlisates, cemen ec oh letkikv.

21 Temvpoketv fvccetv tepakat vc vcayecvkekv, ec oh hecit ce 'mehakikv.

22 Aeha, Hesaketvmesē, Eslevl em estemerketv omvlkvn ossicvs.

ESVKVSVMKV 26.

Tewe es em Vksvsmkv.

CEHOV toyetsskat, vm fvcecevs, etemvpoketv ofvn yvkapvyet ok: momet vm vkerrickv melohlekot Cehofvn em enhonris.

2 Cehofv toyetsskat, vc vketecet es cv kerrvs; cv nvcofvn momen cv feken eskerrvkv.

3 Cem vnokeckvt vn renakv ehomvn ocet omen, cem mehenwetv ofvn yvkapvyet ok.

4 Este ehvperkvke vpakit likvkot omekv; momet este mvkerrvlke nvkaftan esceyvkares.

5 Holwvyeckv vtotkvke en nvkaftetvn en homecit, naorkvlken vpakit likvkares.

6 Hvsvtketvn cv'nken es okkosares, momet momēn cem altvn vfulotares, Cehofv toyetsskat.

7 Momat vksvsmkv emetv en haken pohken hayit, cem vtotketv estomahakat omvlkvn kerkuecares.

8 Cehofa, cen cuko likan vnokecit, cen hvyayvke likan vnokecvyet os.

9 Vm puyvfekev naorkvlke vpvken vtelojekot, vn hesaketvn catv pvlatkv este-hunvntake vpvken vtelojyetskvs.

10 E'нке ofv take holwvyeckvt ocen, holwvyeckv es feketv e'нкvpervt es fvcket os.

11 Momis vntat vm etemvpoketv ofvn ykvv pares; cv hesayecet, vm merrvs.

12 Tvpeksaten cv'let oh hueret os; nvkastetv ocakan Cehofvn vkvsvmares.

ESVKVSVMKV 27.

Tewe es em Vksvmkv.

CEHOFVT vn hvyayvket omet, cv hesayeckvt omes; estimvn em penkvlare te? Cehofvt vn hesaketv en yekcet omes; estimvn em penkalet huerare te?

2 Holwvyecvlke, vc vnrapvlke vn horre esyomat cv 'navpeswvn lokvranet vc oh yicof, elentappet pvlatkvtes.

3 Suletawvlke sulke etohkvkat vc vnrvpen hvpon haya-ket o estomis, cv feket penkvlekares: horre etepokv vc vnrvpen kvwapke estomis, mv omof tis fekhvmket hue-
rares.

4 Nak hvmken Cehofvn em 'pohvyvtes; mvn hopoyares; vn hesaketv nettv omvkvvn Cehofv en cukon likaren, momat Cehofv herusan hecit, en cuko vcakat ofvn vpo-
haren.

5 Cv 'stemerke nettv omof em escuko-hakv ehken vc vcayccet, em escukohakv ofv ehketv ocan vc ehvret ok; cv kvwahpet, cvton vc oh huericvres.

6 Momen hiyomat vm vfulotakat senhvlwen cv'kvt kvwvpkvres; momen em escukohakv ofvn afvcketv nake-
metvn Cehofvn emvkares; yvhikares, henka, vkvsvmkvvn Cehofvn es vyvhikares.

7 Cehofv toyetskat, vn haken es huehkvyof, vpohicvs :
momet vm meriyet, vm vyoposkvs.

8 Cv turofvn hopoyvkes, *maketskof*, cv feke cem puna-
yet, Ce turofvn hopoyares, Cehofv toyetskat, kiçet os.

9 Ce turofvn vm ehhetskvs ; cvpvkktv ofvn cem vtot-
kvn em e fuliketskvs ; vm vniv toyetskvs ; cv hesayeckv
en Hesaketvmese toyetskat, vc vtohkekot, v'nkvpahkets-
kvs.

10 Cv'rke cv'cke tepakat cv wikaket o estomis, Cehofvt
cv yvpayvres.

11 Cehofv toyetskat, cem vyetvn v'mvhayvs, momet
vc vnrapvlket omecicen nenuce tpeksan cv yvpvyvs.

12 Vc vnrapvlke nak komakat elecvn cv wihetskvs ;
akerrvlke laksakat momet holwvyeckv vhesakat vc vnrv-
pen akvwvpkvkvttet ok.

13 Cehofv en heretvn wenahokat em ekvnvn hecares,
komit, mehenwvn vkvsamvyet os.

14 Cehofvn oh hecet emehakvs : ce yekcekvs, momen
ce fekhvmket omekvs ; henka, Cehofvn oh hecet emeha-
kvs.

ESVKVSVMKV 28.

Tewe es em Vksvsmkv.

CEHOFV toyetskat, ec ohhuehkares ; vn cvto toyetskat,
vc ohfvccvn hvcko pohekot huyiretskvs ; vc ohfvccvn
cvyayvket hueretsken omat, mv vksufkan vkhtvpece
omve witvret ok.

2 Ec ohhuehkvyof, cv'nken cen cuko vcake ofv vcake
mahat vfvccvn kvwapvyof, vm mekusvpkv en haken em
vpohicvs.

3 Holwvyecvlke, holwvyeckv vtotkvlke esyomat vpvken
etvn vc vkueyihetskvs ; mvt em vwolicvlken herkvn
'sem punayakis, nak holwvket e feke taken vpiket omes.

4 Em vtotketvtake vevkvyen, momen nak momecakat en holwvyeckv vevkvyen emvkvs; e'nketake em vtotketv vevkvyen emvkvs; nake momecakvten pvlken fekvkvs.

5 Cehofv em vtotketvn moskomekot, e'nke nak momecakan stoskomvkekat omecicen tohtvrticekot, lekaflcevres.

6 Cehofvt vkvsvmket omekvs, vm mekusvpkv en haken em vpohicvtet ok.

7 Cehofvt vn yekcet, vn sevrnvkvvt omes; cv feket em enhoniren, vm vnicet os; monkv cv feke afvcke estvma-het os, momen es vn yvhiketvn es vkvsvmares.

8 Cehofvt en yekcetv taket omet, em vfekvte hesayeckv tohopke yekcat em ocet omes.

9 Cem esten hesahuecet, pucasetskat ohmerrvs: momen yvpelikvheciv omet vhecicet, meyuksv-sekon kvwvvpvkvs.

ESVKVSVMKV 29.

Tewe es em Vkvsvmkv.

YEKCAKAT e'ppucetake toyatskat, Cehofvn emet, Cehofvn vrakketvn momen yekcetvn emvkes.

2 Cehofvn e hocekv vrakketv emhoyvre tetayan emvkes; efeke hvsvtketv en herusetvn Cehofvn es vrakkuecvkes.

3 Cehofv en haket uewv *sulkan* oh ocet os: rakketv en Hesaketvmese tenetket omes; Cehofvt uewv *sulkan oh tenetket os.*

4 Cehofv en hake yekcet omes; Cehofv en haket rakketv es fveket os.

5 Cehofv en haket vcenvn kvceyet omes; henka, Cehofvt vcenv Lepenvnen ocakan wokucet os.

6 Momet wakuce omen taskvkuëcet, Lepenvne Selevne tepakat wkv semvnole mvnette omen taskvkuëcet os.

7 Cehofv en haket totkv fenken tekvpicet os.

8 Cehofv en haket vnrwvn fvmoyicet os; Cehofvt Ketes vnrwvn fvmoyicet os.

9 Cehofv en haket eco-hoktvken kayvkuecet, etovlkan rohkaken hayet omes; momen en cuko vcakat ofvn este vtekat *Cehofv* em vrakketvn opunvyecet os.

10 Cehofvt uelauke-rakko omof *Mekkot* likvtes; henka, Cehofvt meyuksv-sekon Mekkot liket omes.

11 Cehofvt em esten yekcetvn emet, Cehofvt herkvn em esten es ohmerrvres.

ESVKVSVMKV 30.

Esvkvsvmkv momet Esvvhiketv Cuko Hesaketvmese emhoyof yvhihokvte.
Tewe es em *Vksvmkv*.

CEHOFV toyetskat, ece 'rakkuecares, a cv kvwahpet, vc vnrapvlke vc oh afvckvken hayetskekatet ok.

2 Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, ec ohhuehkvyvtes, momen cv cvfeknicetskvtes.

3 Cehofv toyetskat, vm puyvfekcyn elkv hute aossen kvwapetskvtes: vksufkan vkhtvtpkvkaren wenaken vc vcayecetskvtes.

4 Em vnoeckakat toyatskat, vkvsvmkvn Cehofvn vyvhi-kvkes, momet e hoccfkv vcakan vkvsvmkvn emvkes.

5 En cvpvkktvt vkocoknusen ocet omes; en heromkv ofv hesaketvt oces: turopuswv pvlvtketvt oce munken ohhvyvtke witrres, momis momof afvcketvt *vlaket os*.

6 Vntat, estonkon likvyof, Estofvn vc vkueyihohcekos, cv feke ofvn makvyvtes.

7 Cemet, Cehofv toyetskat, cen heromkv eteropotten vm ekvnhlwe yekcet hueren hayetskvtes: ce turofvn ehetsken, cv penkvle tates.

8 Ec ohhuehkvyvtes, Cehofv toyetskat, momet enkusvp-ketvn Cehofv en hayvyvtes.

9 Vksufkan vkhvtaþkvyof, cv catvt naken lopice haks? ekvnn em mokkat ece 'kvsvmvre te? mvt cem mehenwetu kerkuecvre te?

10 Cehofv toyetskat, pohet, vm merrvs: Cehofv toyetskat, vm vniect omvs.

11 Vn waketv opvnkv vn hayetskvtes; vn sukev hakv vm enrecohpet, afvcketv es cv wvnayetskvtes:

12 Es *vm* kvsvmkvt cvyayvkeket, kvsvmkv ece 'yvhikvren. Cehofv, vn Hesaketvmese toyetskat, estofis meyuksv sekonn kvsvmkv ce'mares.

ESVKVSVMKV 31.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

CEHOFV toyetskat, ec ofv vn ehketv hayvyet os: vc vlisates, meyuksv-sekon: cem fvccetv ofv cv hesayecvs.

2 Ce hvckon a vm wiyyvs: lvpkusen cv hesayecvs: cvto yekce vn hueret, cuko tohopke cv hesayeckv omvs.

3 Cemet vn cvto momet vn tohopke toyetskekv; monkv ce hocfkv vrahkv cv yvpayet, vm fvyvts.

4 Senkvnhetv ehken vm etetakuecaktven a vc ossievs; vn yekcetv toyetskekv.

5 Ce'nke ofv vn puyvfeckv *cem* wikis; Cehofv, mehenwetu en Hesaketvmese toyetskat, pvlken cv nesetskvtet os.

6 Mv ehvperketv laksve vrakkuetakan enhomecis; momis Cehofv em enhonrvyet os.

7 Cem vnokeckv es vc afvcket, vc afvcke here tares: vm estemerketv hecet, *vc* vnrvpkv ocakof, vm puyvfeckv kerretskvtes:

8 Momet *vn* horre e'nke ofv vn vkhottekot, cv'len taphaten sehoyicetskvtes.

9 Aeha, Cehofv toyetskat, vm merrvs, estemerketv ofv

likikv: feknokketvt omecicen cv turwvt yvmahket os, *henka*, vm puyvfekev cv'na tepakateu.

10 Vn hesaketvn feknokketvt yvmahkuecen, vm ohrolopen hihketvt yvmahkuecekv: vn holwvyeckvt omecicen vn yekcet sumiken, cv funet yvmahkvket os.

11 Vc vnrapvlke omvlkv omecicen vlesketv cv haket os; *henka*, vm vwolicvlke ehomv mahkvu, momet ym etekerhoyetv ehomv nake penkvlhoye tayat: fettvn arin, cv hecakat vm pefatkvtes.

12 Este elvte vkerrihoceko omit cv hoshoyet os: nakvcvnkv tvkocke omit omis.

13 Este sulkat holwvken vc opunvyecaken pohvyvtet ok, estvmv estomis penkvkvvt ocen: vc vnrvpen etemopunvyecakof, vn hesaketv sumecicetvn komet vkerricakvtes.

14 Momis, Cehofv toyetskat, cem enhonrvyet os: cemet vn Hesaketvmese toyetskes, makvyet os.

15 Vm oketv ce'nke ofvt ocakes: vn horre e'nketake enkvvpken cv hesayecvs, vc assecakateu enkvvpken.

16 Ce turoftv cem vtotkv oh hvyvyicekvs; cem vnokeckv ofvn cv hesayecvs.

17 Cehofv toyetskat, vc vlisates, ec ohhuehkvvytet ok: holwvyecakat vlsvkekvs: elkvhute ofvn cvyayvkekvs.

18 Cukhrpe laksakat punayeko taye hakvkekvs; mv, ckvymet ekvsvmkv enhomeckv tepakat es opunayet, este faccvlke vnrvpen opunvyecakat.

19 Cen heretv, mv cem penkvlakat en hericetskvte mvtawwvt rakket os, este e'ppucetake ehomvn mv cem enhonrakat em vtotketskvttet!

20 Estvpaketskat ohrvnkvt *omen*, este mv *vnrvpen* etemopunayakat enkvvpken mvn es ohranetskvtes; tulaswv etehvnkv enkvvpken escukohakv ofvn vcayecvketskvres.

21 Cehofvt vkvsvmkekvs, tvlofv yekce ofvn em vnokeckv estomahan es vc vfastvtet ok.

22 Vnet on omat, vyvkhvmetv ofvn opunayit, cen renakv ehomv enkvvpken es vn tveket os, makvyvtes: mome estomis ee oh huehkvyo, vm mekusvvpkv en haken em vpohicetskvtes.

23 Cehofvn vnokecvkes, em vnokeckvke omvlkatskat: este heromakat Cehofvt vcayecet, mv ekvsvmkv es momecat esfvcken em feket os.

24 Yekcet omvkes, momen ce feke taket fekhvmetvn ocvkekvs, Cehofvn oh hecet e'mehake omvlkatskat.

ESVKVSVMKV 32.

Tewe es em *Vksvmkv*. Maskel.

Mv *este*, en naorketv es em wikvten, en holwvyeckv *em* ohrvnkvt en heret os.

2 Mv *este-hunvnwv*, Cehofv holwvyeckv em oh vker-ricekon, em puyvfekev ofv mvkerretv sekata, en heret os.

3 Punayvkot arvyof, hihkvye munken nettv hoyanat omecicen cv fune vhassvke hakvtes.

4 Nettvn nereu ce'nket vc oh honnet omvtet ok; cv'napeswv hiyo en kvrpelv haket os. Sela.

5 Vn naorketv ce homvn kerkuecit, vn holwvyeckvn ehvkatet os; vn holwvyeckvn Cehofvn en kerkvkucares, mahkin; vn naorketv en holwakan v'nkvpvyecicetskvtes. Sela.

6 Heyv vrahkvn emekusapv vtekat ce hechoye taye oketv omof ce mekusvpekvs: mehenwvn, uelauke rakrvket kvwapkakof, oricvkekares.

7 Vm ehketv toyetskes; estemerkv enkvvpken vc vcayecetskvres; hesayeckv esyvhi ketv 'svm vfulotetskvres.

8 Ce mvhayit, vyetv ayvranetskan cen kerkuecares: cv turwv es ee oh hecit, ce mvhayares.

9 Corakko monkat corakkopihkv hoporrenkv ocvkekat omet ohmatskvs; mv e cukwv take cuksakkv, cvto

momen cuksakkv fvkv es hlvtkvranet os, ece 'wolicvke-karen.

10 Feknokketv sulket holwvyecakat em ocvket os: momis Cehofvn em enhonrat merkvt em vfulotvres.

11 Este faccvlike toyatskat, Cehofv ofvn afvcket, afvc-kvkes: momen ce feke take ofv fvccvke omvlkatskat, afvcketvt omecicen afvcket huehkvkes.

ESVKVSVMKV 33.

ESTE faccvlike toyatskat, Cehofv ofvn afvcket yvhikvkes, este faccvket vkvsvmkvre momvre heret omekv.

2 Kervlvn hayecet, Cehofvn vkvsvmkvn emvkes; eshayeckv fvkv pale ocat hayecet, vkvsvmkvn vyvhi-kvkes.

3 Yvhiketv mucvsen 'svyvhikvkes; eslopicuset en hake yekcen hayecvkes.

4 Cehofv em opunkv fvccvt omen, em vtotketv omvl-kvn mehenwetv ofvn momcet omekv.

5 Fvccetv momen fvccckvn vnokecet os; ekvnvt Cehofv em vnokeckvn es fvcket os.

6 Cehofv em opunkv eteropotten hvlhawat hahakvtes, momen hvlwe ofv sulsokat omvlkvn e'cukwv vhesaketv eteropotten.

7 Uehvtkv uewv ocakan nake vtelope hvlwe omèn etohvteloyet, laulakan herickv-cuko ofvn hericvket os.

8 Ekvnnv omvlkvt Cehofvn em penkvlvkekvs; yvmv ekvnv vpokat omvlkvt emen em penkvlvkekvs.

9 Emet opunahyen, haket on; mahken, yekcen huervtet omekv.

10 Cehofvt etvlwv cahmelikv ohvkerriakat ehvperken hayet os; etvlwv cahmelikv em vkerrickvtake estometv sekon hayet omes.

11 Cehofv em vkerrickvt estofis yekcet hueren, e feke

nak komat estehonvpse erhonvpsetv omvlkv etehoyvnen yekcet hueret omvres.

12 Mv etvlwv en Hesaketvmese Cehofvt omat, momet mv este eme mahusat epucasetvn Cehofvt enhopoyvkvte, en heret omes.

13 Cehofvt hvlwen avfvnnaket omes; este en hopuetake omvlkvv hecet os.

14 En liketv avfvnnaket, ekvnv oh vpokat omvlkvv hecet os;

15 Mv omvlkv e feketaken hahicet, em vtotketv omvlkvv vketecet omes.

16 Mekko suletawvlke en sulkat etehoyvnen hesayehocat sahsekos; este-hunvnwv yekcat en yekce rakkat etehoyvnen hesahokekot os.

17 Corakkot esohfvnketv ohfvcev ehvperkvv omet, en yekce rakke etehoyvnen *este* estomen hesayehcekot os.

18 Hecvs, Cehofv en renakvt em penkvlakat oh ocen, em vnoeckvt hopoyakaten oh oces:

19 Em puyvfekev elkv enkvpyken hesayecet, elauko omof hesahoken vcayecvret.

20 Pum puyvfekev Cehofvn e'mehaket os; emet pum vnckv momet sevrnvkv punaket os.

21 Pu feke emen es afvckvret ok, e hocefkv vcakaten em enhonreyet ok.

22 Cehofv toyetskat, cem merkvv ep oh ocekvv, cem enhonreyat vevkvyen.

ESVKVSVMKV 34.

Esokvsvmkv Tewe coyve, Epemelek ehomyv hoporreneko e omecet, mvt vtoliiken, enkvpakvte omof.

OKETV estomis omvlkvv Cehofvn vkvsvmares; cv cukwvt em vkvsvmkv opunaye munkv tares.

2 Vm puyvfekev Cehofvn es ekvsamet opunayvres; eyaskakat pohhet, afyckvke tares.

3 Vc vpaket Cehofv vrakkuecet, etohkvket e hocefkv hvlwecvkeres.

4 Cehofv hopoyvyvtes, momen vm vyoposiket, vm penkvkv omvlkv vc ossicvtet os.

5 Oh hecakytes, momen *e turofheckv take* hayvyakvtes, momen e turofv taket vlsvkekares.

6 Heyv este estemerrat huehkvtes, momen Cehofv em vpohicet, em estemerketv omvlkv aossen hesayecvtes.

7 Cehofv em penkvlakat em encel vfulotke hvpon hayet, hesahuecet os.

8 Eskerret, Cehofv heret omen kerrvkes; estehunvnwv em enhonrat en heret os.

9 Em vnokeckatskat, Cehofv em penkvlvkes, em penkvlakat enkusvpketv en sekot omekv.

10 Este papv mvnettakat nake enkusvpket, elawvkvres, momis Cehofv hopoyakat nake here estomis enkusvpkekares.

11 Hopuetake toyatskat, ahwet vm vpohicvkes: Cehofv em penkvkv ce mvhayvkare.

12 Este-hunvnwv hesaketv eyacet, heran hecvret, nettv *sulkan* vnokecat, estimvt o haks?

13 Ce tulaswv holwakat enkvvpken vcayecet, ce cuk-hvrpe mvkerretv opunkv enkvvpken vcayecvs.

14 Holwakan enkvpahket, heran momecvs; herkv hopoyet, vcvkvyvs.

15 Cehofv en renakvt este facevlken vketecet, e hvckot en huehketv taken vketecet os.

16 Cehofv e turofv holwke momecakan vnrvpet omes, ekvnvn synvcomvn vkerrihocekaren hayvret.

17 *Faccvlket* huehkaken, Cehofv em vpohicet, em estemerketv omvlkv asossicet omes.

18 Cehofv mv este efeke kvcke ocakat em vwolet, mv pnyvfekv kvncvpuse ocakan hesahuecet os.

19 Este fvccakat em estemarketv sulket omakes, momis Cehofvt mv omvlkvñ asossicet omes.

20 E fune omvlkvñ vcayecen, mv hvmkis kvcekekot os.

21 Nak holwakat holwvyecvñ clécet os, momen este facev en homecat ohfvceehocvres.

22 Cehofvt em vtotkvlike em puyvfekevñ pvlken neset os, momen emen em enhonrakat hvmkis ohfvceehocekares.

ESVKVSVMKV 35.

Tewe es em Vksvumkv.

CEHOFV toyetskat, mv cv tenrvpuecakat etenrvpuecvñ; mv vc vnrvpn tepoyakat vnrvpn tepoyvs.

2 Sevrnvkvñ momen sevrnvkv-rakkon hvlahtet, vm vñicetskvret ahuervs.

3 Momet cufunfvskén aossiñcet, mv vc assecakat vnrvpn nenen vkhottvs: vm puyvfekevñ em punayet, Ce hesayekvñ toyis, kievñ.

4 Mv vm puyvfekevñ hopoyakat vlsvke hahken, vlesketvñ en hayvkhoyekvs; mv vñ holwakovren vkerricakat pvlken fulecihocet, vlesketvñ en hayvkhoyekvs.

5 Nak en tvleesse hotvle ehomv *vtohkat* omet omvkekvñ, Cehofv em encel vtohtet vpeyecicén.

6 Em vyetvñ taket yomucket, tenaspet omekvs; momet Cehofv em encel assecén.

7 Naket omecice sekón em ekvñsufke taken senkvññhetv *vk* vm ehakvtet ok; nake omecice sekón *vksufkan* vm puyvfekevñ en korrakvtes.

8 Kerreko munken sumecickvt oh vlvkekvñ, momen senkvññhetv ehvtet eme mahusan esekvs; mv sumecickv mahusan vk lvtkekvñ.

9 Momen vm puyvfekevñ Cehofv ofvñ afvckvres; hesayekvñ est em ocan es afvcke tares.

10 Cehofa, ceme omat estimvt like haks? mv este este-merran yekcetv es emuntalat enkvpyken hesayecet, henka, estemerre momen enkusapkan svpenkvlecat e'nken ossicat, cv fune omvlkvt makvkvres.

11 Akerrvlke fvcevkekat akvwyvpkaket os, nanvke kervkan vm 'pohaket os.

12 Holwakan heran vyoposken fekaket os, momat enkusvpketvt vm puyvfekcvn oh vlvket os.

13 Momis vnet on omat, entaket enokhokof, vm vcevke sukevhakvt omvtes; eelvweckv vm puyvfekcvn es este-merrievyvtes; momen vm mekusvpkv cv hokpe mahusan oh fulkvtes.

14 Vn hesset omet, monkat tecakkvyvte tis omit arvyvtes: *este* e'eke oh wakat omit waket, cunekit arvyvtes.

15 Momis vnet cv 'lentappof, afvckvket e vtelayakvtes: vhkv-kacvlket vc vnrvpen e vtelayakvtes, momen kerrv-kates; fekhonnekot cv selahlecakvtes.

16 Vpelkv-hayvlke hompetv-rakkon fulle omvket e nuten 'svc oh etetekvakvtes.

17 Pucase toyetskat, en hofune estomomusen *heyvn* hecetskvre te? en sumecickv take vm puyvfekcvn a vc ossicet, cvnake hvmkusan este-papv enkvpyken hesayecvs.

18 Nvkaftetv rakke ofvn kvksvmkvn ce'mares: este sulkat vpyken ece 'kvsvmares.

19 Fvceeko vc vnrvpakat vc oh afvckahkates; naket omecice sekon vn homecakat eturwvn mesetticahkates.

20 Herkvn opunahoyekot, momis este ekvvn ofv mahlvpytkvke vnrvpen opunkv mvkerrakan vkerrievket omekv.

21 Momet e cukwv taken vc vnrvpen rakken hvwecakvtes; Es en lopic, es en lopic, pun renakvn es hehcēs, makakvtes.

22 Cehofv toyetskat, cemet hecetsket os : cvyayahketskvs : Pucase toyetskat, vn hopvyehcetskvs.

23 E nekeyicet, vm fvcceckvn ahonehcet, nak vm fvccehcvre vrahkvn ahonecvs, vn Hesaketvmese, momet cv Pucase toyetskat.

24 Cehofv, vn Hesaketvmese toyetskat, cem fvcctv vcvkvyen vm fvccecv, momen vc oh afvckahkates.

25 Efeke take ofvn, Es lopic, momēn pu yacet os, makahkates : Nokmeleyvtes, makahkates.

26 Vn holwakat es afvckakat etohkvket vlsakuse hahket, vlesketvn en hayvkhoyekvs ; mv vc vnrvpuece e hvlwecakat vlesketv momen hocckv hopvnketvn vchovykekvs.

27 Nake vm fvccat es afvckakat, afvckaket ahuehkvkekvs : momet Cehofv, mv em vtotkv en lopickv es afvckat, vrakkuehocckvs, makake emunkvt omekvs.

28 Momen cv tulaswvt cem fvcctv *momen* ece 'kvsvmkvn onaye munken nettvt hoyvvnres.

ESVKVSVMKV 36.

Yvhiky Enhomahtv en *hahoyat*. Cehofv em vtotkv Tewe *es* em *Vkvsvmkv*.

ESTE holwvyecv en naorketvt cv feke ofvn opunayet, En renakv ehomv Hesaketvmese em penkvkv sekot os, maket os.

2 *Hesaketvmeset* vn naorketvn eshecekot en homecekares, komet, eme mahusat en renakv ehomvn e emahlypatet omekv.

3 E cukwv em opunkvvt holwvyeckv mvkerretv tepakat omakes : hoporrene vretvn *momen* here momeckvn wiktet os.

4 En topvn wakket, holwvyeckvn vkerricet os ; vyetv herekon e huericet os : nak holwakan en homecekot os.

5 Cehofv toyetskat, cem vnokeckv hvlhawan oces ; cem mchenwetvt sutvn *oret* omes.

6 Cem fvccetvt Hesaketvmese em ekvñv hvlhawat omet os; cem fvceckvt uehvtkv rakkēt omakes: Cehofv toyetskat, este momen nak wenahokan vcayecetsket os.

7 Hesaketvmese toyetskat, cem vnokeckv mvtawwvt vcaket os; momat este en hopuetaket ce tvrpv em vpette elec v ehketv heren eshecaket omes.

8 Nehetv cen cuko ocan esfvcken es fvcecvkvres; momen cem afvcketv ocakat em uerakkon es eskvkuecetskvres.

9 Hesaketv uekiwv ece 'pakekv; cen hvyayvke ofvñ hvyayvken heceyet os.

10 Aeha, este ce kerrakat cem vnokeckvñ em vyecicet, efeke ofv fvccakat cem fvccetvñ em vyecicvks.

11 Ekvsvmkv elet vc vñrvpen vlahkates, momen este holwvyecat e'nket vc vtohikates.

12 Mvñ holwvyeckv vtotkvkēt pvlatkvttet os: tvkpvlvt-hoyvtet on, asvpvkletv umvkekares.

ESVKVSVMKV 37.

Tewe es em Vksvumkv.

HOLWVYECVLKE es e naorihcetskvs, momet holwvyeckv vtotkakāt em vleskahpetskvs.

2 Pvhe omēñ lvpken wocuthoyen, nak lane omet yukñvkvret ok.

3 Cehofvñ em enhonret, heren momecvs, momet ekvñvñ liket, em mehenwetvñ 'se hompicetskvres.

4 Cehofv ofvñ e afvceciēvs, momen ce feke em eyackvñ ce'mvkvres.

5 Cem vyetvñ Cehofvñ em wikvs; momet emen em enhonrvs, momen emet solhfvcecvres.

6 Momet cem fvccetvt hvyayvke omēt aossvren hayet, cem fvceckvñ fvcevlke omen hayvres.

7 Cehofv ofvñ fekāpet, momis komet em ehakvs: este

nak omvl heren em ayat ohfvccvn 'se naorihcetskvs; mv este nak holwvhoken momchocvren em vkerrickvn hahyet, sohfvcecat omecicen 'se naorihcetskvs.

8 Cvpvkktvn wiket, enhomeckvn enkvpvkvs: nake estomis 'senaorihcetskvs; holwvke *momeckv* tvlken *oh ayet omekv*.

9 Holwvyecvlke warhoyen, momis Cehofvn oh hecet e'mchakakat, mvt ekvnvn epucasvkvret ok.

10 Oketv kocuknusat hoyanof, holwvyecvt sekaret ok: momen, likvtan heren vketecetskis, sekares.

11 Momis eyaskakat ekvnvn epucaset, herkv es em fvcketvn 'se afvceciqvres.

12 Este holwvyecvt este faccv vnrvpen nanvken ohvkericet, e nuten es oh etetekket os.

13 Pucaset vpelicet os, en nettvt vlvkvranan hecet omekv.

14 Holwvyecakat estemerrvlke nake enkusvpkakat esyoman tvkwiket, mv vyetv ofv fvccvn *yvkvpakan* psvtvkvret eslafkv-cvpkon aehset, momet em eccvko-takse taken kunhicaket omis,

15 Em eslafkv-cvpko taket e feke mahusan sekeyen, em eccvkotakse taket kvcekvres.

16 Estomuse este faccv ocat holwvyecvlke sulke en naksuleckv es en heret os.

17 Holwvyecakat e sakpv take kvceken, momis Cehofvt este fvccakan hvlattet omekv.

18 Temvpoke fullat en nettv taken Cehofvt kerret os, momen nake epucasakat meyuksv-sekon ocvres.

19 Oketv holwakat omof vlsvkekot, elauko nettv omof fvcecvke tares.

20 Momis holwvyecakat sumhoket os: momen Cehofv vnrapvlket yvpelikuce e neha omvket os: sumeces; ek-kuce hahket, sumecet os.

21 Naorkvt est em pahlet, pvlken fekekot os; momis este faccvt herome emunket nak estemet os.

22 Mv *Cehofv* ohmerrvtet ekvnvn epucasaken, mv ohtvhikvten warhoyvres.

23 Cehofvt este-hunvnwv ele vwiketvn yekcicet os, momet em vyetvn es afvcket os.

24 Latke estomis, tvkwihoke mahet omekares, Cehofvt e'nken hvlartet ok.

25 Cv mvnette arvyvtet, momet hiyomat ve vculet os, momis este faccvn wihoken hecvkot, en honvpset tvklike vpohaken hecvkates.

26 Estofis est en heromet, est em palet os: momen en honvpsen ohmerkvt oh ocet os.

27 Holwakan enkvpaket, heren momecvs; momet estofis liketskvres.

28 Cehofvt fvcceekvn vnokecet, em vnokeckakan wikekot omekv; meyuksv-sekon vcayecvkhoyet os; momis holwvyecakat en honvpsen warhoyet os.

29 Este-faccvt ekvnvn pucaset, mv ofvn meyuksv-sekon likvres.

30 Este-faccv e cukwvt hoporrenkvn opunayet os; momen e tulaswvt fvcceekvn opunayet os.

31 En Hesaketvmese em vhakvt e feken vpiket omen, e'le-vwiketv hvmkuis elentapiyekos.

32 Holwvyecvt este-faccvn vketecet, elecetvn hopoyet os.

33 Cehofvt e'nke ofvn wikekot, em fvccehocof ohfvccecekares.

34 Cehofvn oh hecet, e'mchakvs, momet em vyetvn vfvstvs, momen ekvnv epucasetskvren ce hvlweevres; holwvyecakan warhoyof, *emahlvptket* hecetskvres.

35 Holwvyecv yekcetv rakke ofvn hueret, eto lane vkuehoyvte seko here honte omet e pvticen hecvvytes.

36 Momis sumkvtes, momen hecvs, sekates: henka, hopovyvtes, momis heckeko tayvtes.

37 *Este* temvpokan vketecet, *este* facevn hecvs, *mv* este-hunvnwv em eyuksvt herkvt omekv.

38 Momis vhakv-kacvlken etohkvlen yvmahkuehocvres; holwvyecakat em eyuksvn warkvres.

39 Momis este-facevlke hesayeckvt Cehofv avtet os; estemerketv oketv omof em vrvnaketv yekcet os.

40 Momen Cehofvt em vnicet, hesahuecet os: holwvyecvlke *e'nke taken* asossicet, hesahuecet os; em enhonrvket omekv.

ESVKVSVMKV 38.

Tewe es em Vkvsvmkv, vkerricepueckvn.

CEHOFV toyetskat, cvpvkket vm vsehekot, cen cvpvkketv hiyyat ofvn cv 'stemerrihcetskvs.

2 Cem eccvktakse en ret cv sekehvet, vfekhonnaken, ce'nket yekcen ve ohwetenket omekv.

3 Cvpakketskat omecicen cvfeknetvt cv 'navpeswv ofv sahsekos; momen vn naorketvt omecicen fekvpkvt cv fune ofv sekos.

4 Vn naorketvt cv'kv onvpvn kvwapkekv; nake karon-hoyvre honne mahat omet, en honnet ve ohfvnket os.

5 Cv hoporrenekatet omecicen rukafkv es cv tonufkvt fvmpepet okumvket os.

6 Vn nokket, tayen cv potoket os, wakvyet emunken nettvt hoyanet omekv.

7 Cv tetackv nekretv es fvcket omen, cv 'navpeswv ofv cvfeknetv sahsekot omekv.

8 Cv yekcekot, tayen cv tonufket os: cv feke fekherekat omecicen hihkvvtet os.

9 Pucasē, vm eyackv omvlkv ce homvn oces; momen hihkvvat cem ehkekot os.

10 Cv feket tasken, vn yekcetvt ve vnahet os; vn renakv tisem en hvyayvke tat v'nkvpaket os.

11 Vc vnokecvlke vn hessvlke esyomat vn nokkickv en hopvyen svpaklet os.

12 Mv vn hesaketvn hopoyakateu *cv'sukvret* senkvnhetvn etetakuecaket os; momen vn nokkickvn hopoyakate nanvke estenaoricvke tayan opunayet, mvkerretvn vker-ricaken nettvt hoyanet omes.

13 Momis vnet, este hvcko-poheko omit pohvket os; momet este punayeko taye e cukwv hvweceko omēt omis.

14 Hienka, este-hunvnwv poheko, momen mv e cukwv ofv opunkv es est em vyoposketv seko omēt omis.

15 Pucase vn Hesaketvmese toyetskat, vm vyoposkvs, cemen, Cehofv toyetskat, cem enhonrikv.

16 *Opunayit*, Vc oh afvckabhkates, cv'le en tenaspof, ve vnrvpen e rakkuecahkates, makikv.

17 Cv cekunnvranusin, cv feknokkat cv homv oce mun-kvt omekv.

18 Vn holwvyeckvn kerkuецit, vn naorketvn cv feken es nokkicaret okv.

19 Momis ve vnrapvlke tahopket omet, yekcvket omes; momen naket omecice sekon vn homecakat sulket omakes.

20 Holwakan herat vyoposken emakat ve vnrapvlke hahakes; nake heret oman vevkayikv.

21 Cehofv toyetskat, cv wihketskvs; vn hopvyehcets-kvs, vn Hesaketvmesē.

22 Pucase, cv hesayeckv toyetskat, vm vnickvn lype-cicvs.

ESVKVSVMKV 39.

Yvhikv Enhomahtv, Ceturvne en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

Vm vretvn vketecares, cv tulaswvn es naorkvkaren: holwvyecvt cv homvn arof, cv cukwvn cuksakkuuecve tares, makvyvtes.

2 Cvyvyahket, opunayvko hahkit, nak herat tisem e en hvlatit, opunayvkates, momen cv feknokketvt tekyvmke tates.

3 Cv feke vc ofvt hiyye haket os; vkerricvyof totkvt etikes: *momof hvmmakit* cv tulaswvn es opunayvyet os:

4 Cehofv toyetskat, vn *hesaketv* em eyuksvn cv kerrepuecet, vn nettv em vhopakv naket omen, cv kerrepuecvs, estomvteken vn yekce sekan kerraren.

5 Hecvs, vn nettv estenke en taphe omen hayetskvtes; vm vculkv ce homvn nake toko omet os: mehenwvn este vtekat en hueretv here mahat to estomis, ehvperketv tvlket os.

6 Mehenwvn este vtekat heckv ehvperkvn es yvkapet os: mehenwvn ehvperkvn fekhervkeko haket os; naksulecet, estimvt cvwvranaten kerrekot os.

7 Momen hiyomat, Pucase toyetskat, naken e'mehakvya? vm enhonrkv ec ofvt os.

8 Vn naorketv omvlkv enkvpvken cv hesayecvs: hoporenekvke em en tvkleckvn cv hahyetskvs.

9 Punayvkot omit, cv cukwvn hvwecvkates, cemet momecetskvttet ok.

10 Cv 'stemerricetskan vm vkueyicvs: ce'nke es cv nafketskat etehoyvnen cv yvmahke haket ok.

11 Este em vsehet holwvyeckv vrahkvn estemerricetskof, sukehtv omet en herusetv yvmahkvren hayetsket os: mehenwvn este vtekat ehvperketvt os. Scla.

12 Cehofv toyetskat, ce mekusapvyan em vpohicet, ec

ohhuehkvyan ce hvekon vwiyvvs: cv turopuswv pvlatkan
cvyayvket huyiretskvs: cv'rkvlke tate omvlkv omet, este
kerkeket, tvleporvt ce homvn huerikv.

13 Aeha, yvmvn enkvpakit, seko hakvko munken, yek-
cetvt ve oh fulkvren vm merrvs.

ESVKVSVMKV 40.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

Momis komet Cehofvn e'mehakvyvtes, momen cuneket,
huehkvyan em vpohicvtes.

2 Vksufke penkvkv es fveke momen fakke vklewvhe ve
vkossihcet, cv'len cvton oh sehoyihcet, cv'le vwiketvn
yekcvkuecvtes.

3 Momet esyvhi ketv mucvse, pun Hesaketvmese vkv-
svmkvn, cv cukwvn vpikvtet os; sulket hecaket, penkvlv-
kvres, momet Cehofvn em enhonrvkvres.

4 Mv este Cehofvn em enhonrkvn hayet, ekvsvmakat
momen mv fyi ket, lvksetvn vcvkvpeyakan vrakkuecekat
en heret omes.

5 Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, cem vtotketv
estomahvke cemet momecetskv tet, momen vkerrickv ep
ohfvccv ocetskat sulket omakes: ce homvn etelilvken
vpopuehoceko taves: kerkuecit, opunvyecetvn komin
omat, vhonkvthoye tayat senhoyvnet omakes.

6 Nike ce homv elehocvre, momen nakemetv *eti* es ece
'fvekeket os: cv hvekon hauhicetskvtes: ohnekrickvn
momen nike naorketv vrahkv ce'mhoyvren est em 'pohets-
kekatet os.

7 Momof vnet, Heevs, vlakis; nakhocce polpokat ofv ve
ohfvcevn coho yet os;

8 Nike kometskan momecetv es ve afvcket os, vn Hesa-
ketvmese toyetskat; henka, cem vhakvt cv feke ofvt os,
makvyvtes.

9 Nvkaftetv rakke ofvn fvccetvn tvlemicvyvtes; hecvs, cv cukhvrpen vkhottvkates, Cehofv toyetskat, kerretskes.

10 Cem fvccetvn cv feke ofvn ehvkates; cem mehenwetvn momet cen hesayeckvn kerkuecwyvtes: cem vnokeckvn, momen cem mehenwetvn nvkaftetv rakkan em ehvkatet os.

11 Cehofv toyetskat, cem merkv herakan vnkvpvken hvlahtetskvs; cem vnokeckv cem mehenwetv tepakat estofis vc vcayecvkekvs.

12 Nak holwvhoke vhonkvtesko tayat vm vfulotecakekv; vn holwvyeckvt cv cakkaket os, momat hecvko taves: cv'kv-esse sensulket omaken, cv feke en yekcet sumket os.

13 Cehofv toyetskat, cv hesayecetv es ece 'fackate! Cehofa, vm vnickvn lypcievsv.

14 Mv vm puyvfekv sumecicetv hopoyakat vlsvke hahket, tayen vlsvke hkvkekvs; vn holwakat es afvckakat pvlken fulecihocet, vlesketvn en hayvkhoyekvs.

15 Es ce lopic, es ce lopic! cv kicakat, vlesketv en hkvkat omecicen em estomahvkekvs.

16 Ce hopoyakat omvlkv afackakuset, ec ofvn afvckvkekvs; cen hesayeckv vnokecakat, Cehofvn vrakkuehocekvs, estofis makvkekvs.

17 Momis vnet, cv 'stemerket, v'nkusvpket os; *momis* Pucaset vc oh vkerricet os: vm vnickvt ómet, cv hesayecv toyetskes: vn Hesaketvmesē, vcewihcetskvs.

ESVKVSVMKV 41.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

ESTE estemerrusan vkerricat en heret os: en holwake omof Cehofvt hesayecvres.

2 Cehofvt vhecicet, hesaken vcayecvres, momen en heret ekvnvn oh arvres; momen en horre nak komakat em wiketskekares.

3 Enokket topvn wakkof, Cehofvt yekciervs: em enokketv ofvn em pvtakv omvlkv em mvhericetsket os.

4 Vnet, Cehofa, vm merrvs; vm puyvfekvn cvfeknievs, ece 'naorkvyvtet ok, makvyet os.

5 Vn horre vc vnrvpe holwvken vc opunvyecaket os, Estofvn ehlen, e hocefkv sumkvr haks? *makaket*.

6 Momen hvmket *cv* hecveranet vlaken omat, lvksetvn opunayet os; e feket holwvyeckvn e em vteloynet os: estvmvn arof, mvn onayet os.

7 Vn homecakat omvlkv vc vnrvpen etewvswvhoket os: vc vnrvpen vn holwakvren vkerrikaket os.

8 Enanokketv holwakat vliket os; momen mucv wakat alike sekares, *makaket os*.

9 Henka, vn hesse etekerruseyat mahusat, mv em enhonrin, vn tvkliken vn hompvtet, e'leceskv vc vnrvpen kvwapvtet os.

10 Momis cemet, Cehofv toyetskat, merkvn vm ocet, cv kvwvps, em pvlecvkaren.

11 Es vc afvcketskat heyvn eskerryet os, vc vnrapvt vc ohfvniket 'sekvsvmekok.

12 Vnet on omat, vm mehenwetv ofvn vc vpyecetsket os: ce turofv ehomvn meyuksv-sekon cv huericetskes.

13 Cehofv, Eslevl en Hesaketvmesen vrakkuehocekv, enhvteceskv seko vteken meyuksv-sekat eroren. Emen momen Emen.

ESVKVSVMKV 42.

Kolv e'ppucetake em Maskel; Yvhkv Enhomahtv en *hahoyat*.

Eco uewv fihnakan eyacusat etvpomet vm puyvfekvt cemen eyacuset os, Hesaketvmese toyetskat.

2 Vm puyvfekvt Hesaketvmesen ewvnhkuset os; Hesaketvmese wenakat tat: estofvn Hesaketvmese ehomvn rorare te?

3 Nettvn nereu cv turopuswvt vn hompetvt omvnkes, Cen Hesaketvmese ta? cv kicake emunkof.

4 Heyv nanvken vkerricit, vc ofvn vm puyvfekcvn pvlatis; este sulkan evpayet, Hesaketvmese en cukon ayit, afvketv vkvsvmkv tepakat en haket ocen, este sulke nettv vcake vcayecakat vpvket ayvyvtet ok.

5 Vm puyvfekcv toyetskat, estomaten tvkpotoketske haks? momet *estomaten* vc ofvn ce fekhereko? Hesaketvmesen em enhonrvs, nettvt ocen, e turofheckv vm vnicat *vrahkvn* emen vkvsvmaret ok.

6 Aeha, vn Hesaketvmesē, vm puyvfekcv vc ofvn tvkpotokes: monkv Cotvne ekvnv, Hvmvnlke em ekvnv, momen Misv ekvnhlwan akvpvken ece 'kerricares.

7 Vklaukat vklaukan ohhuehket os, cem ueohlatkv en haken pohkof; cem uemelohlv uemelohlv rakrakat esyomat omvlkv vc ohranes.

8 *Mome estomis* Cehofvt em vnokeckv nettvn *vc oh* ocvren makvres, momen neren vn yvhiketv momet vm mekusvpkv vn hesaketv en Hesaketvmesen vkwapket vc vpakvres.

9 Hesaketvmese vn cvton em punayit, Estomaten cv hohsetske te? estomaten horre vc ohwetenkat omecicen waket ari haks? kicares.

10 Cv fune wokuce omēt, vc vnrapvlket cv tvklecaket os, Cen Hesaketvmese ta? makake emunkof.

11 Vm puyvfekcv toyetskat, estomaten tvkpotoketske haks? momet estomaten vc ofv ce fekhereko? Hesaketvmesen em enhonrvs, nettvt ocen, mv cv turofheckv vnicvt omet, vn Hesaketvmeset *oman* vkvsvmaret ok.

ESVKVSVMKV 43.

CEHOFV toyetskat, vm fvececet, vm vpvyecet, etvlwv vnokeckv ocvkekan vnrvpvs.

2 Cemet vn yekce en Hesaketvmese toyetskekv; estomaten vc vwiłketske haks? estomaten horre *vc* ohwetenkat omecicen waket ari haks?

3 Aeħa, cen hvyayvke momen cem mehenwetvn atotvs; mvt cv yvpvyvkekv; cv yvpayet cem ekvnhvlwe vcakan momet cem escukohakv vcacakan es vc vhojekvs.

4 Momof Hesaketvmese em altvn oh ayit, Hesaketvmese vm afvcketv rakke estvmahen oh ahyvrs, momat kervlvn hayecit, ece 'kvsvmares, Hesaketvmese, vn Hesaketvmese toyetskat.

5 Vm puyvfekv toyetskat, estomaten tvk potoketske haks? momen estomaten vc ofv ce feķhereko? Hesaketvmesen em enhonrvs, nettvt ocen, mv cv turofheckv vnicvkt *omet*, vn Hesaketvmeset *oman* vkvsvmaret ok.

ESVKVSVMKV 44.

Yvhikv Enhomahtv en *ħahoyat*; Kolv e'ppucetake *es* em *Vkvsvmkt*. Maskel.

HESAKETVMESE toyetskat, pu hvckotaken es pohēn, pu'rkvlket en nettvtake omof, nettv hofunof ocakvten, vtotketv momecetskvten pum onayakvtet os;

2 Ce'nken etvlwv cahmelikvn esossicetskvttet omis, pu'rkvlken vhocaketskvtes; etvlwv cahmelikvn estemer-rvkuecetskvttet omis, pu'rkvlken *mv ekvnvn* hvmecciv-kuecetskvtes.

3 Eme mahusat em eslafkv-cvpko etehoyvnen epucasvkekon, e'nke take mahusat ohfvnketvn e en heckuecvkekates; momis ce'nkvpervt, ce'nket momen ce turofheckv en hvyayvket *momecvtes*, heromkvn em ocetskvttet ok.

4 Cemet, Hesaketvmese toyetskat, vm Mekko toyetskes, Cekvpet ohfvnkvkvren makvs.

5 Ceme ce teropotten pu'nrāpvłken tvkpvlvteyvres: ce hocefkv eteropotten mv epu'nrvpēt akvwvpkakan ohsv-pakleyvres.

6 Vm eccv-kotaksen em enhonrvkon, vm eslafkv-cvpkot cv hesayecekaret ok.

7 Momis cemet pu'nrapvlke enkvpyken pu hesahuecet, mv pun homecakan vlesketvn en hayvketskvtes.

8 Hesaketvmesen es ekvsame munken nettvt hoyanvtes, momen meyuksv-sekon ce hocefkv vkvsvmkvn emeyv-res. Sela.

9 Momis etvn *pu* pvlahtet, vlesketvn es ep oh vlaketskvtes: momet pun suletawvlke etohkvkakak *esossof*, vevkayetskekot os.

10 Vnrapv ehomvn pvlken pu fulhuecetsket os; momen pun homecakat e komakat vevkvyen svpenkvlecaket os.

11 Yvpefikv homhopvrane omēn pu 'stemetskvttet os; etvlwv cahmelikv em etenrvwvn epu 'wahecetskvtes.

12 Enrahkv sekon cem esten wiyyetsket os; enrahkv take etehoyvnen cen nakockvn ohvtvlayetskekates.

13 Pum vwolicvlke ehomvn vlesketvn pu hayet, pum vfulotke vpokat ehomvn esvpelickvn momen esvtvkleckvn pu hayetsket os.

14 Ekvnv etvlwv cahmelikv em etenrvwvn este estomis em opunvkv pu hayet, ekv es nekattetvn etvlwv cahmelikv em etenrvwvn pu hayetsket os.

15 Vm vlesketv cv homvn oce emunken nettvt hoyanen, cv turofv vlsat vc ohranet os,

16 Mv tvhike tvklecat en haket omecicen; vnrapv momen estempvlecvtt omecicen.

17 Heyv omvlkvtt ep oh vlvkes; momis ce hosēkot, cem etemfvccetv ofvn emvkerret momecēkates.

18 Pu feket pvlken fulkekon, pu'le-vwiketvt cem vyetvn fikvkekates;

19 Nakwenahoke sehoneckvke vpokat ofvn pu kvceyet, elkv em vpetten es ep ohranetskvttet o estomis.

20 Pun Hesaketvmese e hocefkvñ pu hosvten omat, monkat pu'nken hesaketvmese etimvñ oh rvtoseceyvten omat;

21 Hesaketvmeset heyvñ hopoye emunket eshecekare te? estefeke enake ehkakan kerret omekv.

22 Henka, ece 'rahkvñ pu pvsvthoye emunken, nettvt hoyanet os; yvpelikv pvsvthoyvrane omēñ pu komhoyet omes.

23 Pucase toyetskat, vhonecvs: estomaten nocetske te? ahuerivs, meyuksv-sekon *epu* pvlahtetskvs.

24 Estomaten ce turofvñ ehēt, pum estemerketvñ momen pum vwetenkan ce hose te?

25 Pum puyvfekev taket ekvñv em mokken tvkpotoken, pu'na taket ekvñvñ vlokpet omekv.

26 Pum vnickvñ ahuyiret, cem vnokeckv vrahkvñ pvlken pu nesvs.

ESVKVSVMKV 45.

Yvh kv Enhomahtv en *hahoyat*; Sosanem oh *hayehocvranat*; Kolv e'ppuce-
take *es* em *Vkvsvmkv*. Maskel. Vnokeckv Esvyhiketv.

Cv feket nake herat es fvcket es em pvlakat os: vñ vtotketv mekko ohfvccvñ opunvyecis; cv tulaswvñ hoc-
civ mvñvcke em escokvt omes.

2 Cen heckv este en hopuetake en heckv senheret omes; herkv ce cukhvrvpñ oh kvlket omes: monkv Hesaketvmeset meyuksv-sekon ec ohmerrvtet os.

3 Este yekcetskat, cem eslafkv-cvpkñ ce hvfen svwv-
nayet, cen rakketvñ momen cem vrakketvñ 'se wvñakvs.

4 Momet nak omvñ cen heren ayen, cem vrakketvñ ofvñ ohliket vyvs, mehenwety, eyasketv fvccetv esyomat vrahkvñ: momen ce'ñkvpervt nake senhonechokan ce: mvhayvres.

5 Cem eccvkotakse en re fvsfvket omet, mekko vnra-

pvlke e feke taken vevkcahet omes; etvlwv cahmelikv cem elecvn pvlatkvren.

6 Hesaketvmese toyetskat, mekko em ohliketv cenaket estofis meyuksv-sekot omes: septv cenaket fvccetv en septvt omes.

7 Fvccetvn vnokecet, holwvyeckvn enhomecetsket os; monkv Hesaketvmese, cen Hesaketvmeset, cem etohkvlketv senhoyvnen afvcketv vfekvn es cem vfevytet os.

8 Cem vccvke omvlkv smvnnv *helukwv*, alo *helukwv* momen kasv *eto-hvrpe fvmeacan es fvmeaket os*; mekko en cuko herakat ifvle es nehohocvte ofv eshayeckv efkv ocakat ece 'fvceciavket os.

9 Hoktvke em wicketv sehojetskat mekkvlke e'chustvlke svset omes: cem vkvpervn mekko-hokte, Ofv ekvnnv cvtokunaplanen 'se nehicet, hueret os.

10 Estechuste toyetskat, pohet, vketecvs, momet ce hvckon awiyyvs; cem este mahusan, momen ce'rke en cukon ehosvks;

11 Momat Mekkot cen herusetvn tayen em vlostvres, emet ce Pucaset omekv, momen cemet emen vrakkuecvs.

12 Momen Tilv *tolofv* e'chuswvt *mvn arvres*; este em etenrvwv nake-ocvlket nakemetvn es cen lopvkuecetvn komvkvres.

13 Mekko e'chuste *mekko en cuko* ofvn, em vccvke herus mahen *vccet* omes: em vccvket cvtokunaplanen es tvrhoyet os.

14 Vccvke en hoccv cahmelike svhorvkvten vccen mekkon es yihocvres; em etohkvlketv hoktvke mvnettvke vevkfullat es cen yihocvres.

15 Afackakuset, afvcketv heren es evpahoyen, mekko en cuko-hervn escehoyvres.

16 Cen hopuetaket ce'rkvlke vyoposkvkvres, mvn ekvnnv hvmkv mekkvlken hayetskvres.

17 Este en honvpse 'ren honvpsetv take etehoyvnen ce hocefkv vkerrihocen hayvres; monkv etvlwv cahmelikvt estofis meyuksv-sekon vkvsvmkvn ce'mvkvres.

ESVKVSVMKV 46.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Kolv e'ppucetake *es* em *Vkvsvmkv*; Ale-mor oh *hayehocvranat*. Esvyhiketv.

HESAKETVMESET pum vrvnaketv yekcetv tepakat omet, estemerketv ofv vnickv pum etetake emunkvt omes.

2 Monkv ekvnvt nekeyen, ekvnhvlhawat uehvtkv em etenrvwvn vkueyicvkhoye estomis;

3 Uehvtkv em uewvt hahoket fekhervkeko hake estomis, momen uemelohlv omecicen ekvnhvlhawat fvmokake estomis, penklēkares. Sela.

4 Hvcet oces, fihhonat Hesaketvmese em etvlofv, Hvlwe Mahat en liketv vcake em escukohakv vcakat afvcecicakat.

5 Hesaketvmeset mv tvlofv en nvrkvpvn liket os; vkueyihocekares: Hesaketvmeset em vnievres, hvthvyvt-kusen.

6 Etlwv cahmelikvt cvpvkhoket os: *em* ohmekketvt nekeyaket os: *Cehofot* en haken kvwahpet, ekvnvt kafket os.

7 *Suletawvlke* etohkvlkakak en Hesaketvmeset epu 'pakket os: Cekvpe en Hesaketvmeset pum vrvnaketvt os. Sela.

8 Ahwet, Cehofv em vtotketvn hecvkes, tvlvhasse ekvnv oh hahievten.

9 Ekvny yuksv oren horre tepokvn fekhonnvkuecet os: eccv-kotaksen kacet, cufunfvskan etetacet os: horre escvleleckv-pvfnvn totkvn tvk nekrvkuecet os.

10 Fekhoniyet, Hesaketvmese toyvyaten kerrvkes: etvlwv cahmelikv em etenrvwvn cv hvlwehocvres: ekvnv ofvn cv hvlwehocvres.

11 *Suletawulke* etohkvlkakat en Cehofvt epu 'pakes;
Cekvpe en Hesaketvmeset pum vrvnaketvt omes. Sela.

ESVKVSVMKV 47.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Kolv e'ppucetake es em Vkvsvmkv.

EtvLWV cahmelikv omvlkatskat, ce'nken etetepkvkes;
ohfvnketv en haken Hesaketvmesen es vhuehkvkes.

2 Cehofv Hvlwe Mahat em penkvlvke tayet omekv;
Mekko rakke ekvnv omvlkv oh mekkat os.

3 EtvLWV cahmelikvn pum elecvn svpvklecet, este em
vliketv pu'le elecvn svpvklecet os.

4 Ekvnv epucasvraneyvte, em vnokecke Cekvpe es em
ekvsvmkvn pum enhopoyet os. Sela.

5 Hesaketvmeset huehketvn es vkvwapket, Cehofvt,
pofketv-rakkot haken, vkvwapket os.

6 Vkvsvmkvn Hesaketvmesen es vyvhikvkes, vkvsvm-
kvn yvhikvkes; pum Mekkon vkvsvmkvn 'svyvhikvkes,
vkvsvmkvn yvhikvkes.

7 Hesaketvmeset ekvnv omvlkv em Mekkot omekv:
centaket, kerretv vpvken, vkvsvmkvn 'svyvhikvkes.

8 Hesaketvmeset etvlwv cahmelikvn ohmekket os:
Hesaketvmeset *mekket* em ohliketv vcakan ohliket os.

9 EtvLWV cahmelikv en rvkrakvt, Eplehame en Hesa-
ketvmese em estet omkvret, etohvteloket os: sevrnvkv
yvmv ekvnv enanvken Hesaketvmeset pucaset omekv;
emen tayen hvlwehocet os.

ESVKVSVMKV 48.

Esyvhiketv; Kolv e'ppucetake es em Vkvsvmkv.

CEHOFVT rakkot omet, rakken vkvsvmhoyvranet os, pun
Hesaketvmese em etvlofv rakkat ofvn, em ekvnhlwe
vcakan.

2 Sivn ekvnhlwe, honerv vfvccv ocakan hueret, Mekko

rakkat em etvloftv, en hvlwe ohfvcev heruset omet, ekvnv omvlkv es em afvcketvt os.

3 En cuko-herv ocakat ofvn Hesaketvmeset vrvnaketvn e kerkuecet os.

4 Hecvs, mekkvlket e vtelo yaket, etohkvlket hoyvne-cvtet ok.

5 Hecakvtes, momof em estomahakvtes; feksumecet, etvn pefatkvtes.

6 Mvn fekeketvt hvlvtakvtes; *momen* nokketv hokte heckuecvranuse en nokke omat.

7 Hvsossv hotvlen Tases *tvlofv* em perro-cukon es lekaflecetsket os.

8 *Suletawvlke* etohkvlkaket en Cehofv em etvlofv, pun Hesaketvmese em etvlofv ofvn poheyvte etvpomet he-ceyvttet os; Hesaketvmeset meyuksv-sekon mvn yekcen huericet os. Sela.

9 Hesaketvmese toyetskat, cen cuko vcakat en nvrkvpv ofvn cem vnokeckvn ohvkerriceyvttet os.

10 Hesaketvmesē, ekvnv em eyuksv ocakat vteken ece 'kvsvmkv ce hocckv etvpomet os: ce'nkypervt fvccetv es fvcket os.

11 Cem fvcceckvt omecicaken Sivn ekvnhvlwet afvckekvs; Cutv e'chustvlket afvckvkekvs.

12 Sivn vfulotken yvkvpvkes, momet vfulotecet vful-lvkes; en cuko hvlhawan vhonkvtvkes.

13 Em vtohopke rvkrakan heren vketecet, en cuko herakan hvmeicvkes, este honvpsvke yicvranaten em onayatskvret.

14 Heyvt Hesaketvmeset omet, meyuksv-sekon pun Hesaketvmeset omekv; elkv vteken emet pum fvyatv tares.

ESVKVSVMKV 49.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Kolv e'ppucetake es em Vkvsvmkv.

ETVLWV cahmelikv omvlkatskat, heyvn pohvkes; ekvnv vpokat omvlkatskat, vpohicvkes :

2 Kvncvpakatskat momen hvlhawatskat, nake-ocvlke toyatskat momen enkusvpkatskat, etohkviket *pohvkes*.

3 Cv cukwvt hoporrenkvn opunayen, cv feke em vker-
rickvt nakkerretvt omvkvres.

4 Cv hvekon opunkv-svhopakvn a em wiyyares; mo-
met maketv yomuckan kervlvn es hayecit enrvmares.

5 Nettv holwvhokan, holwvyeckvt cv 'leceskvn vm
vfulotof, estomaten penkvlare te?

6 Mv *este* en nakockv taken em enhonret, en nakockv
take sulkan es ekvsamet opunayakat,

7 Hvmkuis etecakkate en hesaketvn vcayeceko tayet,
en hesaketv enrahkvn Hesaketvmesen emeko taves :

8 (Em puyvfekev take hesayeckv vcaket omet, me-
yuksv-sekon fekhonnet omekv :)

9 Momat meyuksv-sekon wenaket, hopvnketvn hecekaret.

10 Hecvret ok, este hoporrenvket psvtkvranet omen,
este hoporreneko momen este nak kerreko tayat etepvket
sumhokvranet os, en nakockv taken este vpyltaken em
wikaket os.

11 Vkerrickv eme 'ofv *ocakat heyvt* os: Pun cukot
ocvke emunken, pum vpoketvt este honvpse erhonvpse
omvlkv etehoyvnen ocvkvres; ekvnv enanvke ehocefhoekv
mahusan es vhocefaket os.

12 Momis estet vracketv ofv huerat like emunkvt ome-
kot os: nakwenahoke yvmahkat omēt os.

13 Heyvt em vpeyetvt os, momet en hacohaketvt os;
momis enyupv yicakat, Nak makakat herakes, komvket
os. Sela.

14 Yvpefikv omvken elkv hutén vtohhoket os : elkv es em evpayv tares : momen hvthvyvtken este fvccakat emuntlvkvres : momen en heckv take elkv hutet sumecievre tares, liketv em oceKaren.

15 Momis Hesaketvmeset vm puyvfeKevn elkv hute en yekce enkvpvken hesayecvres : cv yvpayvret ok. Sela.

16 Estet enakoce hakof, en cuko em vrakketvt ohvtvla-kof, ce penkahlates.

17 Elof, naken sayekaret ok ; em vrakketvt vevkayet hvtpkeKares.

18 Wenake emunkof, em puyvfeKevn afvceciCet o estomis, (momen e en lopicetskof, estet ece 'kysvmaket os ;)

19 Erkvlike tate, momen mv vpvke fullvten oh ayvres ; hvayvken estofis hecvkeKares.

20 Estet, vrakkuehocis, hoporrenekot omat, nakwena-hoke sumecvrane etvpomet os.

ESVKVSVMKV 50.

Esvfe es em Vkvsvmkv.

HESAKETVMESET, Hesaketvmese Cehofvt, opunayvtet os, momet hvse-aossan vtet hvse-vklatkv eroren ekvnvn enhuehket os.

2 Herusetv temvpokat, Sivn, aossen Hesaketvmeset hvvyaket os.

3 Pun Hesaketvmeset vlahket, cvyayvket omekares ; totkv ehomvn nak sumecicet, hotvle-rakko vtohke etvpomet em vfulotket os.

4 Hvlwat onvpv ocan ohhuehket, ekvnvn ohhuehket os, em esten em fvccecvkvret ;

5 *Opunayát*, Vm vnokeckakan vm etohvteloyvkes, nake cv homv elehocvte etehoyvne etemfvccetvn cv tenhayvkvten, *maket os*.

6 Momen hvlhawat em fvcctvn kerkuecaket os, Hesaketsmeset eme mahusat fvccevt omekv. Sela.

7 Vm este toyatskat, pohvkes, momen opunayares: Eslevl toyetskat, momen ece'nrvpen kerkuecares: vnet Hesaketvmeset, cen Hesaketvmese, toyis.

8 Nake cv homv pvsythoyvte cenaken es cem vsehhvkos; cen nak emetv ohnekrickvt cv homv ocake emunkvt omekv.

9 Wakv en hunvnwv cen cuko aossen esvkot, momet cowatv en hunvntake cem vpuekv hute asossen cvwvkares.

10 Nake wenahoke eto ofv fulle vtekat cvnaket omen, vpuekv ekvnhvlhvwe cukpe-rakko hvmken fullat cvnaket omekv.

11 Fuswv ekvnhvlhawat fullat omvlkvn kerris: momen vnrvwv nakwenahokat cvnaket omakes.

12 Cv 'lvwet on omat, cem onahyvkos; ekvnvt cvnaket on, esfackat em fvcetvu cvnaket omekv.

13 Wakv en hunvntake vpeswv hompare te? monkat cowatv en hunvntake e catvn eskare te?

14 Vksvmkv emetv emkvn Hesaketvmesen emvs, momet etemfvcctv hayetskvten Hvlwe Mahaten em feks:

15 Momet estemerketv nettv omof, vc oh huehkv; ce hesayecares, momen cemet vc vrakuecetskvres.

16 Momis holwvyecv Hesaketvmeset em punayat, Cemet, vm vhakvn kerkuecetskvret, momet vm etemfvcctvn ce cukwvn vpiketskvten, naken estomecetska?

17 Cemet, mvhayetvn enhomecet, vm opunkv ce toprvn vwiketsket omat.

18 Horkopvn hecetskof, etemvkvsametskvtes, momet hoktarvlke vpvken cenaken ocetskvtes.

19 Nak holwvken ce cukwvn emetsken, ce tulaswv mvkerretvn etetakuecet os.

20 Liket, tecakketskat vnrvpen opunvyecetskes; ce'cke mahusat e'chushunvnwn holwvken opunvyecetsket os.

21 Heyv nanvken momecetskvtes, momen cvyayvkvyvtes; Vne etvpomuset os, cv kometskvtes: cem vsehares, momet etelilvken cen renakv ehomvn vpoyares.

22 Hiyomat, Hesaketvmese ehosatskat, heyvn vkerri-cvkes, monkon omat, ce selahlecin, ce hesahuece tayat hvmkuis seko witvret ok:

23 Estimvt o estomet vkvsvmkv emetv emkv a'mat ve vrakkuecet os: momen mv em vretvn *fvccvn* vyeccan Hesaketvmese en hesayeckvn hecicare.

ESVKVSVMKV 51.

Yvhkv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv, Parsepv en ceyvte renyupvn, owalv Nervnet em vlakof.

АЕНА, Hesaketvmesē, cem vnokeckv vcvkvyen vm merrvs; cem merretv heromvke en sulkat vcvkvyen vn holwvyeckvn vm vsleccvks.

2 Vn holwvyeckv enkvvpken esfvcken ve okkosvs, momet vn naorketv enkvvpken cv hvsvtcevs.

3 Vnet vhakv kacvyvtet kerkuecin, vn naorketvt estofis cv homvn ocet ok.

4 Cemen, ceme tvlken ece 'naorkit, heyv nake cen renakv ehomv holwakan momecvyvnkes: opunayetskof, fvccvt hueret, ohfvceccetskof, cem mvttekot hueretskvren.

5 Hecvs, holwvyeckv ofvn cv haken, naorketv ofvn cv'cket es cv nvrkesvtes.

6 Hecvs, nanvke ofv ocakan mehenwetvn kometsket os, monkv ofv ehke ocat ofvn hoporrenkvn cv kerrepuecvs.

7 Hesvpen es cv hvsvtcevs, momen cv hvsvtke tares: ve okkosvs, momen hetute-rakko esenhvtke toyares.

8 Afvcketv momen mahlvpvtketv poharen cv hayvs, fune kvceyetskvttet afvckvke taren.

9 Ce turofn vn naorketvn em ehvks, momet vn holwvyeckv omvlkvn vslecvs.

10 Hesaketvmese toyetskat, efeke hvsvtken ve ofvn hayvs, momet vkerrickv fvccan ve ofvn mucvsecvs.

11 Ce homv enkvvpken ve vwišekot, cem Puyvfekev Vcakan v'nkvpvyecihcetskvs.

12 Cen hesayeckv em afvcketvn ve ohfulecievs; momet cem Puyvfekev vkvsamusat etehoyvnen yekcen cv huericvs.

13 Momof vhakv-kacvlken cem vyetvn mvhayvkares, momen naorkvlket ec ohfulecvres.

14 Hesaketvmesē, cv hesayeckv en Hesaketvmese toyetskat, catv ohfvccv vm mvtvtvn v'nkvpvyecicvs; *momen* cv cukwvt cem vkvsvmkvn kerkuecvres.

15 Pucase toyetskat, cv cukhvrpen hvweevs; momen cv cukwvt cem vkvsvmkvn kerkuecvres.

16 Nake ce homv elehocvre es ece 'fvčekot omekv; mon omat *ce'mvyēs*; nake ohnekrickv es ece 'fvčekot os.

17 Nake Hesaketvmese ehomv pvsythoyvre emhoyvranat puyvfekev kvckat os; Hesaketvmese toyetskat, efeke kackuse momet kvncapusan ehvperkuecetskekares.

18 Cem eyackv herat vcvkvyen Sivr en lopievs; cvto-tohopke-rakko Celuslvrne vfulotken hahicvs.

19 Momof fvccetv nakohnekrickv, momen ohnekrickv temvpokakan es ece 'fvckvres; momof wakov en hunvntake mvnettakan cem altvn ohlumhicet, *ce'mvkvres*.

ESVKVSVMKV 52.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Maskel Tewe coyvte; Toek Etmvvlke vlahket, Tewet Ehomelek en cukon vlvkes, maket, Sal em onayof.

ESTE yekcetskat, estomaten nak holwakan es ekvsamet opunayetske te? Hesaketvmese em vnočekvt *aye* mun-kvt os.

2 Ce tulaswvt holwvyeckv mahhen etetakuecct os, svkaskv fvske omēt emvkerretvn vtotket.

3 Heretv senhoyvnen holwvyeckvn cem vlostet, fvccetv punayetvn cem vlostekot, lvksetv min cem vlostet os. Sela.

4 Etulaswv mvkerretskat, opunvkv nak lokakat omvlkvn es cem vlostet os.

5 Momen Hesaketvmeset meyuksv-sekon ce sumecievres, ce kvwapet, cem escukohakvn ec ossihcet, wenahokat em ekvnv aossen ce lemvres. Sela.

6 Este-facevltk et mvn hecet, penkvlvkvres : momet vpe-lievkvres ;

7 Hecvs, este-hunvnwvt en yekcen Hesaketvmesen hayekot, momis en nakockv en sulken em enhonret, holwvyeckv ofv e yekicat heyvt omes, *makaket*.

8 Momis vnet on omat, olefv eto lane omit, Hesaketvmese en cuko ofvn huervyet os. Hesaketvmese em vnokeckvn meyuksv-sekon em enhonrvyet os.

9 Meyuksv-sekon vkvsvmkvn ce'mares, cemet mome-cetskekv : momet ce mekusapvlke ehomvn ce hocefkvn oh hecit mehakares, mvt heret omekv.

ESVKVSVMKV 53.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Maskel Tewe coyvte, Meheler oh hayehoevranat.

HESAKETVMESE sahsekos, este hoporrenekot e feke ofvn makvtet os. Vhopvnhoket os, momet holwvyeckv en-homecvkhoyvre tetayan momecakvtes : here momecat sekos.

2 Hesaketvmeset hvlwen avfvnnaket, este en hopuetaken oh hecvtes, este hoporrene, Hesaketvmese hopoyat ocen omat hecvret.

3 Este vtekat yefulkvtet os; etohkvltk et hopvnhoke haket os; here momecat hvmkis, henka hvmkis, sekos.

4 Holwvyeckv vtotkvlike, tvklike lokakat etvpomen vm esten loket, Hesaketvmesen ohhuehkvkekat naken ker-rahkeko te?

5 Penkvlkv sekaten, mvn penkvlkv rakke ofvn fullvtes, mv ece'nrvpuece hvpon hayakat e fune taken Hesaketv-meset vwahecvttet omekv; vlsvkuecetskvtes, Hesaketv-meset vpvlatvtet ok.

6 Aeha, Eslevl hesayeckv Sivn aossate! Hesaketv-meset em este sylvfkvkvten resvlakof, Cekvpet afvcket omet, Eslevl afvcke tares.

ESVKVSVMKV 54.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; eshayeckv efkv ocakat es hayehocvranat. Maskel Tewe coyvtet, Sefvike Sal en yihcet, Tewe epu 'paket ehket omeko? kicakof.

АЕHA, Hesaketvmesē, ce hocefkv es cv hesayecvs, mo-met cen yekcetv ofvn vm fvceecvs.

2 Hesaketvmese toyetskat, vm mekusvpkv pohvs, mo-met cv cukwv em opunvkv em vpohicvs.

3 Tvleporvlket vc vnrvpen asvpaklen, vc ohwetenvlket vn hesaketvn hopoyaket os: Hesaketvmesen ehomv taken huericvkekot os. Sela.

4 Hecvs, Hesaketvmeset vm vnictv os: mv vm puyv-fekev yekcicakan vpvket omes.

5 Emet vc vnrapvlken holwakan fekvkvres: cemet cem mehenwetv ofvn sumhuecvs.

6 Vkvсамusit nake ce homv elehocvren es cem vlv-kares; ce hocefkv vkvsvmkvn emares, Cehofv toyetskat, mvt heret omekv.

7 Estemerketv omvlkv a vc ossicvtet on, vn renakvt vc vnrapvlke ohfvcevn *vm eyackvn* hecvtes.

ESVKVSVMKV 55.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; eshayeckv efkv ocakan es hayehocvranat. Maskel Tewe coyvte.

АЕHA, Hesaketvmese, vm mekusvpkv em vpohicet, ce'nkusapvyan e vm ehhetskvs.

2 Vm vpohicet, vm vyoposkvs; vm estemerkvn opunvyecvyof, cv fekherekot os, momet hihkis;

3 Vnrapvlke em opunvkv en hake omecicen, momen holwvyecvlke *vc* ohwetenakat omecicen; holwvyeckvn *vc* oh wiket, cvpvkketv ofvn *vc* assecakekv.

4 Vc ofvn cv feke tayen *en* nokkes: momen elkv em penkvlkvt *vc* oh pvlatkvtes.

5 Penkvlkv fekeketv tepakat *vc* oh vlahohkes; momen ehotkvt *vc* ohranes.

6 Momen makvyvtes, Acha, pvce howe e tvrpv oce omit ocyate! momof etimvn twmiket, fekapvyēs.

7 Heevs, momof hopvyen ayit, vnrvwn fekhonnvyēs. Sela.

8 Lvpecicit hotvle-rakko momen hvnvcofelvn en letkvyēs.

9 Pucase toyetskat, e tulaswv taken etekvpicet, sumecivs: svpenkvleckv etepokv tepakan tvlofv-rakko ofvn hecvyvtet ok.

10 Nettvn momen neren em vtohopke-rakkon oh yvkapet fulotken fullet os: holwvyeckv momen vtotketv holwakat tvlofv en nvrkvpvn ocakes.

11 Holwvyeckvt en nvrkvpv taken oces; svpenkvleckv mvkerretv tepakat etenvkaftetv ocan enkvpakvkekot os.

12 *Hiyomet* omekv, mv cv tvklecat vnrapv tokot omen, mv taten omat, kvwapvyvnt os; henka, mv *vc* vnrvpen e rakkuecat vn homecat omekates; mon omat, em ehkvvyvnt omekv.

13 Momis cemet ometskes, este-hunvnwv vm etetayuse, vn horkasv momet vn hesse vm etekerhoyat.

14 Opunvkv cvmpvkuse etetayan 'setempunahoyet, este sulkat vcvkvhoyēt, Hesaketvmese en cukon vhoeyvtes.

15 Elkv vyvkhvmkvn oh cakkvkekvs; vksufkan hesa-

hoke munket vkhvtvpecekvs; holwvyeckvt em vpoketv em etenrvwn ocet, e feken vpiket omekv.

16 Vnet on omat, Hesaketvmesen ohhuehkares, momen Cehofvt cv hesayecvres.

17 Yafke, hvthvyvtke momet fvccv-likan vkerricit e em punayit, yekcicet huehkares; momen vn haken pohvres.

18 Horre etepokv vc vnrpve ocvte enkvpyken vm puyvfekevn herkv ofvn hesayecvtes, sulket *vc vnrpuece* estomis.

19 Hesaketvmeset, mv hofune vteken like emunkvt omat, pohvres; Sela; momet mv emvrahketvn ocvkekat omecicen Hesaketvmesen em penkvlvkekan estemerrv-kuecvres.

20 Herkv etemocvte vnrvpn e'nken rvtoshuecvtes: em etemfvccetvn kacvtet os:

21 Wakvpese neha tenepat etvpomen e cukwvt tenepet os: momis e feket horre tepokvt omes: em opunvkv olefv neha senlowvcloket omis, eslafkv-cvpko e hute aossi-hocet omakes.

22 Nake cen honnan Cehofvn oh wikvs, momen emet ce yekcicvres; este fvccakat vkuehocvre estofis em etektv-nece sekares.

23 Momis cemet, Hesaketvmese toyetskat, entaken sumketv vksufkan vkhvtvphuecetskvres; este-hunvntake catv pylvttetv em vlostvke, mykerrvltet, en nettvtake en nvrkvpvn wenahoket oricvkekares; momis vnet cem enhonrares.

ESVKVSVMKV 56.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Conar elem lehokem en hake ocvrnat. Tewe *es* em *Vkvsvmkv*: Mektam: Felestvlket Kar *tvlofv* ofvn esakof.

АЕНА, Hesaketvmesē, vm merrvs, estet cv nokmeletvn komakekv: tepoyet vc ohwetenet emunken nettvt hoyv-net os.

2 Vc vnrvpakat cv nokmeletvn eyacakat emunken nettvt hoyvnet os: ekvsamet cv tepoyakat sulket omekv.

3 Estofvn penkalvyof, ec ofvn cem enhonreres.

4 Hesaketvmese ofvn, em opunvkvn vkvsvmares: Hesaketvmese ofvn vm enhonrkvn hayis, cv penkahlekos; estet naken cv momece taye haks?

5 Vm opunvkvn mvrakhuecaket emunken nettvt hoyvnet os: em vkerrickv take omvlkv vt vnrvpvket os, vn holwakvren.

6 E vtelayaket omes, ehkaket os, cv 'levwiketvn vkete-caket os, vn hesaketvn em ehakvket omekv.

7 Holwvyeckv eteropotten emvnttvkvre te? Hesaketvmesē, cen cvpvkktv ofvn etvlwv cahmelikvn tvkpvltvs.

8 Ehose arvyat omvlkvn cemet vhonkatetsket os; cv turopuswvn cem fvlaskon vcvnvs; cen nakcokv vhoccvket omeko?

9 Momof, mv nettvn huehkvyof, vn horret fulecvres: heyvn kerris, Hesaketvmeset vm vpvyecekv.

10 Hesaketvmese ofvn, *em* opunvkvn vkvsvmares, Cehofv ofvn *em* opunvkvn vkvsvmares.

11 Hesaketvmese ofvn vm enhonrkvn hayis, cv penkahlekos: estet naken cv momece taye te?

12 Hesaketvmese toyetskat, nanvke es ce temfaccvyvte vc oh ocvket os: vkvsvmkv nakemetvn cem fekares:

13 Vm puyvfeckvn elkv enkvpvken hesayecetskvttet ok: Hesaketvmese ehomvn wenahokat en hvyayvke ofvn ykvvporen cv'le yorkekaren *vcayecetskvttet* omekv.

ESVKVSVMKV 57.

Yvhlkv Enhomahtv en *hahoyat*; Altaser en *hake*. Tewe es em *Vkvsvmkv*; Mektame; ekvnhauke ofvn, Sal en letkof.

Vm merrvs, Hesaketvmese toyetskat, vm merrvs; vm puyvfeckvt *em* vrvnaketvn ce hayet omekv; henka, ce

tvrpv em vpette ofvn vm vrvnaketvn hayvye emunken
heyv nanvke holwvhokat hoyvnecvres.

2 Hesaketvmese Hvlwe Mahan ohhuehkit, Hesaketv-
 mese ve ohfvccv *nanvke omvlkv* vm momecan ohhuehkares.

3 Mv cv nokmeletvn komat *cv* tvklecof, hvlwen atohtet,
 cv hesayecvres: Hesaketvmeset em merkvn momen em
 mehenwetvn atotvres.

4 Vm puyvfekcvt este-papv em etenrvwvn hueres: etka-
 kan vpvket wakkit, este e'ppucetake, mv e nutetaket cu-
 funfvsket, eccv-kotakse en ret omakan, e tulaswv taket
 eslafkv-cvpko fvsket omen, vpvket wakkvyet os.

5 Hesaketvmese toyetskat, hvlwe onvpvn ce hvlwehoce-
 kvs; cem vrakketvt ekvnv hvmkv onvpvn ocekv.

6 Senkvnhetvn cv 'levwiketvn em etetakuecavtes;
 mvt vm puyvfekcvn potoyicet os: cv homvn ekvnv suf-
 kan korrakvtet os: emetake mahusat mvn vkpvlakat os.

7 Cv feket yekcen hueret os, Hesaketvmese toyetskat,
 cv feket yekcen hueres: yvhikares, henka, vkvsvmkvn
 yvhikares.

8 Vn rakketa, vhonecvs; saltvle kervlv tepakatskat,
 vhonecvkes: vne mahusat hvthvyvtkusen vhonecares.

9 Pucase toyetskat, etvlwv cahmelikv em etenrvwvn
 vkvsvmkvn ce'mares: etvlwv cahmelikv em etenrvwvn
 vkvsvmkvn 'sece 'yvhikares.

10 Cem vnoeckv rakket omet, hvlhawan oret on, cem
 mehenwetvt vholocen oret omekv.

11 Hesaketvmese toyetskat, hvlhawat onvpvn ce hvl-
 wehocekvs: cen rakketvt ekvnv hvmkv onvpvn *ocekvs*.

ESVKVSVMKV 58.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Altaser en *hake*. Tewe es em *Vkvsvmkv*:
 Mektame.

ESTE e'ppucetake, fvccetvn opunayet, fvccvn fvccecv-
 ranatskvtte toyatskat, cvyayvkatske te?

2 Mehenwvt's, *ce feke take* ofvn holwvyeckvn vtotkatsket os; ekvnv ofvn ce'nketake esvpenkvleckvn 'svtar-kuecatsket os.

3 Este holwvyecakat hopuetakhute vteken ehosvket os: heckakan vpaken lvksetvn opunayet, ehosvket os.

4 En fenenv take cetto en fenenv take omet os: cetto atv *kicetv* hvcko-poheko e hvcko vkhottat omvket os:

5 Mvt cettò vyvhikvlke hoporrene mahen vyvhikake estomis, en haken em vpohicekot os.

6 Hesaketvmese toyetskat, e nutetake e cukwv ofvn kvceyv: Cehofv toyetskat, este-papv mvnettakat e nute rvkrakan kvceyv.

7 Uewv filhne emunkat omet kaffet sumhokekvs: em eccv-kotakse en ren es echet o estomis, warhoye omet omvkekvs.

8 Vtv kafke ayat etvpomet *omvkekvs*: hopuewv oketv em orekon heckuece hvse hecekate *omvket*.

9 Cem eleocvtake etofvske es celahoyvkeko taye emunken, en cvpvkketv ofvn emetaken hesahoken hvnvcofelvn etvn sayvres.

10 Este faccvt, mv empvlecvkhoyan hecof, afvcke tares: e'len holwvyecakat e catvn es okkoshuecvres.

11 Momat, Mehenwusan feketvt este faccv em oces: mehenwusan emet Hesaketvmese ekvnv ofvn fvceecat omes, estet mahokvres.

ESVKVSVMKV 59.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Altaser en *hakat*, Tewe es em *Vksvmkv*; Mektame: Sal vtohten, elecvkvret cukon vketecakof.

VN Hesaketvmese toyetskat, vc vnrapvlke enkvvpken cv hesayecvs; vc vnrvpe asvpaklan enkvvpken cv kvwvrvs.

2 Holwvyeckv vtotkvlike enkvvpken cv hesayecvs; momet este-hunvntake catv ewvnhkakak enkvvpken vc vcayecvs.

3 Hecvs, chkaket vn hesaketvn emchaket, este yekcakat

ve vnrvpen etohvteloket omekv: Cehofv toyetskat, *cem* vhakv kacvyat omecece, monkat vn naorketvt omecece tokon omakek.

4 *Vm* mvttat sekön, letket e emetetakuccaket os; *vm* vnictvñ vhöncevs, momet hecv.

5 Cemet, Cehofä, *suletawvlke* etohkvllakat en Hesaketvmese, Eslevl en Hesaketvmese toyetskat, etvlwv cahmelikv omvlkv ohfvceccetvñ vhöncevs; vhakv-kacvlke holvvyecvke hvmkusi em meriyetskvs. Sela.

6 Yafkofv rafulecet os; efv en hake omen estokemahecaket tvlofv hvmkvñ vfulotket fullet os.

7 Hecv, e cukwv taket *holwvyeckvñ* sossicaket os; Eslafkv-cvpkot e cukhvrpen afvññanvkcs: Estimvt pohe te? *makaket* omekv.

8 Momis cemet, Cehofv toyetskat, entaken vpelicetskvres; etvlwv cahmelikv omvlkvñ ehvperkuecetskvres.

9 Vñ yekcetv toyetskat, ec oh hecit ce'mehakares; Hesaketvmeset *vm* vrvnaketvt omekv.

10 Vñ Hesaketvmeset merkv *vm* ocat es ve vnrvpvres: Hesaketvmeset ve vnrapvlke ohfvccv *vm eyackvñ* hecaren hayvres.

11 Pvsahetskvs, *vm* estet ehosvkekaren: Pucase pun sevrñvkv toyetskat, cen yekcetv etehoyvññen vwahecv, momet kvñcvpuecvkvs.

12 E cukwv take en naorketv *momen* e cukhvrpe em opunvkv taket *omecicen* em ekvsvmkv take ofvñ svlvfkuehocen, tvhiketv lvksetv tepake opunayakat omeccen svlvfkuecvkhoyekvs.

13 Cvpvkketv ofvñ sumhuecv, sumhuecv, svñvcomvñ fullekaren: *momen* Cekvpe ofvñ ekvñv eyuksv ocakat vteken Hesaketvmeset mekket omaten kerrvkekvs.

14 Momet yafkofvñ rafulecykekvs: efv en hake omen estokemahecet tvlofv hvmkvñ vfulotket fullekvs.

15 Hompetv vrahkvn estomis tohfullvres, momen fvcecv-
kekon omat, mvn fullen neret hoyanvres.

16 Momis vnet cen yekcetv ohfvccvn yvhikares; henka,
cem vnokeckv ohfvccvn hvthvyvtken yekcicet yvhikares:
cemet vm vrvnaketvt omet, cv 'stemerke nettv omof, vm
ohletketv toyetskvttet omekv.

17 Vn yekcetv toyetskat, vkvsvmkvn 'sece 'yvhikares:
Hesaketvmeset vm vrvnaketvt omet, vn Hesaketvmese
vnokeckv es fvcket omes.

ESVKVSVMKV 60.

Yvhikv Enhomahtv en *nahoyat*; Tewe en Mektam estemvhayetvn; Susan
Etv en *hake*: Elem-nehelem Elem-sopv tepakan etepoyen, Govp rafuliket,
Okcwnwv em pvne ofvn Etmvvlke cukpe-rakko palen hokkolohkan pvsatof.

HESAKETVMESE toyetskat, epu pvlattetskvtes, epu 'wahe-
cetskvtes: cvpvkktet ometskvtes: Aeha, hvttm a pu
fulhuecetskate!

2 Ekvnnv fvmoyicetskvtes: mvn selahlecetskvtes; se-
lahlvken mvhericvs, fvmokakekv.

3 Cem este nak yekcvken hecvkuecetskvtes: pvrko-
opuswvn pu'skuecet, hacohakvke omēn pu hayetskvttet
os.

4 Tvlelennvn cem penkvlakat emetskvtes, mehenwettv
vrahkvn hecken kvwvphoyvren. Sela.

5 Ce'nkvpervn es hesahuecet, pum vyoposkvs, cem vno-
keckakan hesahuehocvren.

6 Hesaketvmeset en hvsvtketv ofvn opunayvtet os:
tayen vc afvcke tares: Sekem ekvnnv tekvpicit, Svkor
em pvnen vhopayit, tekvpicares.

7 Kelevt cvnaket os: momen Menasvt cvnaket's: Eflev-
meu cv'kv svrvnvkvtt os: Cutv vhakv-emv cvnaket's.

8 Moap es vm eokkosetvt os: vm estelepikvn Etmven
oh wikares: Felestev toyetskat, vc vrahkvn afvcket
huhkvs.

9 Estimvt Etmnen es vc ayvre te? estimvt, cv hvlatet, tvlofv yekcan es cv ceyvre te?

10 Hesaketvmese toyetskat, cemet pu wihket, pun sule-tawvlke etohkvlikakan evpyetvn komekot, ometskeko te?

11 Estemerketv enkvpyken vnckvn pu'mvs, vnckv este estemat ehvperket omekv.

12 Hesaketvmese eteropotten fekhvmket momeceyvres: emet pu'nrapvlke ohhuervkvrnat mvt omekv.

ESVKVSVMKV 61.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; eshayeckv efkv ocat es hayehocvrnat.
Tewe es em *Vksvmkv*.

АЕНА, Hesaketvmesē, huehkvyan pohvs; vm meku-svpkvn em vpohicvs.

2 Cv feket ohrvnkof, ekvnv yuksvn a ec oh huehkares: cv yvpayet, mv Cvto es vn hvlwan es vc vyvs.

3 Vm vrvnaketvt omet, tohopke yekce horre enkvpyken vc vcayecat hueretskvttet ok.

4 Cem escukohakv ofvn meyuksv-sekon likares: ce tvrpv em vpette elecvn ehkares. Sela.

5 Cemet, Hesaketvmese toyetskat, nanvke ce temfac-cvyvten pohetskvttet omekv; ce hocefkv em penkvlakat vpvken nakpucasetvn a'metskvttet os.

6 Mekko en hesaketvn ohvtvlayetskvres: em ohrolopet honvpse erohhonvpse sulke etvpomavke tares.

7 Hesaketvmese ehomvn meyuksv-sekon fekhonnvres: Aeha, vnokeckv mehenwetv tepakan etetakuecvs, emen vcayecvkvren.

8 Momat meyuksv-sekon vkvsvmkvn ce hocefkvn 'svyv-hikares, nettv vtekaten nanvke ce temfac-cvyvten momecaret.

ESVKVSVMKV 62.

Yvhkv Enhomahtv en *hahoyat*; Ceturvne momecat vevkvyē. Tewe es em Vkvsvmkv.

MEHENWVN vm puyvfeckt momis komet Hesaketvmese tvlken emehaket os: cv hesayeckv emen avtet os.

2 Eme tvlkuset vn cvtot, momet cv hesayeckvt omes: vn tohopke yekce hlvwat *omes*; tayen cv nekeyihocekares.

3 En hofune estoman omvlkatskat, este cvto-tohopke cuneke momen tohopke lvtkvranuse oman, elecetv komet, ohpefatkatskvre te?

4 En hlvwetv ahvtvpecicetv tvlken etemopunvyecaket os; lvksetv em vlostvket os; e cukwv take ohmerkvpunvkv es opunayakis, ofv tvhikaket os. Sela.

5 Vm puyvfeckv toyetskat, Hesaketvmese tvlkusen momis komet emehakvs, nak en nene hecvyat emen avtet omekv.

6 Eme tvlkuset vn cvtot, momet cv hesayeckvt omes; vn tohopke yekce hlvwat *omes*; cv nekeyihocekares.

7 Cv hesayeckv momen vm vrakketvt Hesaketvmese ofvt os: vn yekcetv cvtot momen vm vrvnaketvt Hesaketvmese ofvt os.

8 Este toyatskat, estofvt o estomis em enhonrvkes; ce feke taken ehomvn pvlvtvkes: Hesaketvmeset pum vrvnaketvt omes. Sela.

9 Mehenwvn este kvncvpakat ehvperketvt omen, este hlvwecvkhoyat lvksetvt omakes: svtarkueckv oh lumhihocen omat, kvwvpkvkvres; etohkvket ehvperketv senhlvwen kvwvpkaket os.

10 Estohwenetv em enhonrekot, naksestvpenkvleckv es ekvsvmet ohmatskvs: nakockvt ohvtvlaken omat, ce feke taket *oh* fekhoniyates.

11 Hesaketvmeset vlvmkvn opunayvtet os; heyvvn

vhokkolvn pohvyvtet os; yekcetvt Hesaketvmese enaket os.

12 Momen vnokeckvt cenaket omes, Pucase toyetskat, este vtekaten em vtotketv vcvkvyen feketsket omekv.

ESVKVSVMKV 63.

Tewe es em Vksvmkv, Cutv vnrwvn arof.

HESAKETVMESE toyetskat, vn Hesaketvmese toyetskes; hvthvyvtkusen ce hopoyares: vm puyvfeckvt cemen ewvnhket on, cv 'navpeswvt cemen eyacuset os, hotoskv ekvny, ekvny kvrpe uewv sekat ofvn;

2 Escukohakv vcaakat ofv hecvyvtte omën cen yekcetv momen cen hvyayvke hecaren.

3 Cv cukhrpet ece 'kvsvmkvres, cem vnokeckvt hesaketv senheret omekv.

4 Hiyomen, cv hesake emunkof, ece 'kvsvmares: ce hocckv ofvn cv'nke *hokkolvn* kvwvpares.

5 Falowv neha tepakan *este* 'semahlvptke omën vm puyvfeckvt emahlvptke tares, momen cv cukwvt ecukhrpe afackakusen 'sece 'kvsvmvres.

6 Vn topvn wakkit ece 'kerriçit, nere vketeckv omof ec oh vkerricvyof.

7 Ce tvrpv em vpetten es vc afvcke hervres, cemet vm vnckvt ometskvtet ok.

8 Vm puyvfeckvt ce hvlatet, ece 'cvkayet os; ce'nkv-pervt ltvkvkaren cv hvlatet os.

9 Momis mv vm puyvfeckv hopoyaket sumecievkvre ekvny sufsokan vkhvtvpecvres.

10 Eslafkv-cvpko en yekce eteropotten tvkprlvtkvres: culv enaket omkvres.

11 Momis mekkot Hesaketvmese ofvn afvckvres: emen esvhocefe temfaccat vtekat es afvckvres; mv lvksetvn opunayakat e cukwv taket vkhothokvret ok.

ESVKVSVMKV 64.

Yvhlkv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

HESAKETVMESE toyetskat, vm estemerkv onayvyat en haken pohvs: vnrapv em penkvkv enkvpvken vn hesaketvn vcayecvs.

2 Holwvyecvlke ehken nake vkerricet etemopunvyecakat enkvpvken vc ehvs, holwvyeckv vtotkvke em etekyvmketv enkvpvken:

3 Mv e tulaswv take eslafkv-cvpko omēn fvsehet, em eccv-kotakse en ren etetakuehet; mvt opunkv homvket omen:

4 Ehken este temvpokaten rahkvret: penkvleket vyvkhvmkvn rahvket os.

5 Nakkometv holwakat ofvn e yekevkuetakat os: nak senkvnhetvn ehke etetakueckvn etemopunvyecakat os: Estimvt hecvkvre te? makakat os.

6 Holwvyeckvn hopoyakat os; vhericet hopohyet, etetayusen esheceyvtet os, *makakat os*: momen entake vtekat em ofv vkerrickvt, momen efeket sufket omekv.

7 Momis Hesaketvmeset entaken echvres: eccv-kotakse en ren vyvkhvmkvn es vnvttkvres.

8 Hiyomen elentappkvren hahoyvres, eme etulaswv mahusat vnrvpet vtotket omen; hecakat omvlkv nekattkvres:

9 Momen este omvlkv penkvlvkvres; momet Hesaketvmese em vtotketvn kerkuecvkvres; momet nak momecvtēn hoporrenet ohvkerrievkvres.

10 Este fvccakat Cehofv ofvn afvcket, em enhonrvkvres; momen e feke ofv fvccakat omvlkv es e afvceciavkvres.

ESVKVSVMKV 65.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Esvkvsvmkv. Tewe es en Yvhiketv.

HESAKETVMESE toyetskat, vkvsvmkvt Sivr ofvn ce'me-
haket os: momen temfvccetv veakan cem momehocv-
ranet os.

2 Mekusvpkv em vpohicetskat, cemen enavpeswv omvl-
kvt cen yicvres.

3 Holvvyeckvt ve vnrvpn *ve* ohfvnkaket os: vhakv
kaceyvte tat, mvn cemet pun hvsvthicetskvres.

4 Mv este ensatketskat, momet cen cuko ofvn ece
'wolice likvren hayetskat, en heret omes: cen cuko em
afvcketvn es pu mahlvpvtket, cen cuko veakan es pu
mahlvpvtkvres.

5 Hesaketvmese, pu hesayeckv avte toyetskat, fvccetv
ofvn nanvke sehoneckvke etehoyvnen pum vyoposkets-
kvres: cemet, ekvnnv yuksvlke em enhonrkvt omet, mv
hopvye uehvtkv vkfullateu *em enhonrkv* toyetskat.

6 Emet yekcetvn es wvnvket omet, en yekcetv etero-
potten ekvnnv-hvlhawan yekcen svpaklecet os.

7 Emet uehvtkv ocakat en haken, em uemelohlv take
en haken momen etvlwv cahmelikv em este-etekyvm-
ketvn cvyayvkuecet os.

8 Momen *ekvnnv* hopvyvke mahe vpokakat cem eskerkv-
taken es penkvlykuehocet os: hvthvyvte yafke tepakat
em ossetvtake afvckvkuecetsket os.

9 Ekvnnv en cukopericet, othicetsket os; esfvcken
etetakuecetsket os; Hesaketvmese en hvccet uewv es
fvcket os: ekvnnv momēn etetakuecetskof, telekon eteta-
kuecetsket os.

10 Escvpyeckv en nenucvlken esfvcken othicetsket os:
en cvnnvkucen pytapicetsket os: osken es lowvceci-
cet; nake hvte hontakan ohmerretsket os.

11 Cen heretvn ohroloopen es kvtpuecetsken, cen nenu-cvlket nehetvn seplecaket os.

12 Nanopkv vnrwv ocakan oh seplecaket os, momen rvnet afvcketvn es wvnawvket os.

13 Nanopkv ocakat vpuekv fulle sulket vyokkofaket os: pvnevlkat telekot ohranet omes: afvcket huehkakes, momet yvhikaket os.

ESVKVSVMKV 66.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Esvyhiketv. Esvkvsvmkv.

EKNV omvlkatskat, Hesaketvmese ehomvn atvcket huehkvkes:

2 E hocefkv vrakketvn yvhikvkes: em kvsvmkvn vrak-kuehocen hayvkes.

3 Hesaketvmesen em punayet, Mvtawwvt cem vtotketvt sehoneckvket os! cen yekce en rakketv ece'nravlket cem elecvn e svpvklecvkvres, kievkes.

4 Eknv omvlkv ece 'rakkuecvkvres: momet ece 'yvhikvkvres: ce hocefkv vyvhikvkvres. Sela.

5 Ahwet, Hesaketvmese em vtotketvn hecvkes: este en hopuetake ohfvcev momecat ofvn tayan em penkvlhoyvre tetayet *omes*.

6 Uehvtkv eknv kvrrpen hayvtes: yvkapet, uerakkon ropottecvtes: mvn emen es epu 'fvcket omvtes.

7 En yekcetv etehoynen meyuksv-sekon mekket os: en renakvt eknv etvlwv cahmelikvn vketecet os: mv em vpohicetv komvkekat e hvlwecahkates. Sela.

8 Etlwv cahmelikv toyatskat, pun Hesaketvmesen kvsvmkvkes, momen kvksamatskat en hake pohken hayvkes.

9 Mv pum puyvfekev hesaketv ofvn vcayecet, pu'letake vkuehuecvkhoyvre etektvnecekat.

10 Cemet, Hesaketvmese toyetskat, es pu kerretskvtet os: cvtokunaphvtke eskerhoyat etvpomen es pu kerretskvtes.

11 Senkvnhetvn es pu 'ceyicetskvtes: nak honne mahen pu tetackvn es oh wetenetskvtes.

12 Estet corakkon ohkaket pu'kvtake onvpvn vpëyvren hayetskvtes: totkvn esceyet, uëwvn esceyeyvtes: momis es epu'ssiet, nanvke sulke ocakan es pu 'ceyicetskvtes.

13 Nakemetv ce homv nekrvkuehocvren sarit, cen cukon eceyares, nak *ce* temfacvyvtet,

14 Estemerketv ofvn huervyof, cv cukhvrpet opunaya-ken, cv cukwvt makvten, cem fekares.

15 Nakemetv nehicvkvtē ce homv nekrvkuehocvren, yvpëfikhunvntake *nekrvke* en fvmeckv vpvken es cem vlvkares; wakov en hunvntake cowatv esyoman sylvkares. Sela.

16 Hesaketvmese em penkvlvke omvlkatskat, ahwet, pohvkes, momen vm puyvfeckvn nak em momecvten ker-kuëcares.

17 Cv cukwvn es ohhuehkvvyvtes, momen cv tulaswvt heren vkvsamvtes.

18 Cv feke ofvn holwvyeckvn vmoskomin omat, Puca-set *vm* vpohicekares:

19 Momis mehenwvn Hesaketvmeset *vm* vpohicvtet os: vm mekusvpkv en haken em vpohicvtet os.

20 Hesaketvmeset vkvsvmket omekvs, mv vm mekusvp-kvn em merkvu vn hvlvtekatet.

ESVKVSVMKV 67.

Yvhikv Enhomahtven *hahoyat*, eshayeckv efkv ocakat es *hayehocvranat*.
Esvhiketv: Esvkvsvmkv.

HESAKETVMESET pum merret, ep ohmerret omate! *mo-met* eturofv̄t ep oh hvyaykvren hayate!

2 Cem vyetvn ekvnvn oh kerken, hesayeckv estemetskat etvlwv cahmelikv omvlkv em etenrvwvn kerkvren.

3 Hesaketvmesē, etvlwv cahmelikvt ece 'kvsymvkekv; etvlwv cahmelikv omvlkv̄t ece 'kvsymvkekv.

4 Ekvnnv etvlwv cahmelikvt afvcket, afvcketv omeccicen yvhikvkekvs: etvlwv cahmelikvn fvccvn em fvceccet, etvlwvvlke ekvnnv vpokan evpayetskvres.

5 Hesaketymesē, etvlwv cahmelikvt ece 'kvsvmvkekvs; etvlwv cahmelikv omvlkvt ece 'kvsvmvkekvs.

6 Ekvnnv en lokcen hayvtet os: Hesaketvmeset, pume mahusat tis pun Hesaketvmeset, pum merrvres.

7 Hesaketvmeset pum merren, ekvnyuksvlke omvlkvt em penkvlvkvres.

ESVKVSVMKV 68.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em **Vkvsvmkv**; Esvyvhikv.

HESAKETVMESET ahuerekvs: en horret vwahvkekvs: mv en homecakateu ehomvn em pefatkvkekvs.

2 Ekkuce etvn vtohhokat etvpomen entaken etvn vtohkvs: fo-neha totkv ehomv rekkat etvpomen holwvyecakat Hesaketvmese ehomvn sumecekvs.

3 Momis fvccakat afvckvkekvs: Hesaketvmese ehomvn tayan afvckvkekvs; henka, afvcketv heren es afvckvkekvs.

4 Hesaketvmesen vyvhikvkes; e hocefkvn kvsvmkvn es vyvhikvkes: ohlike vnrvwv etehoyanat ehomvn nene hvlwen em etetakuecvkes: e hocefkv Cat omes, momen eme ehomvn tayan afvckvkes.

5 Erke ocvkekat e'rket, momet oyevlke em fvceccv Hesaketvmese en liketv vcake likat omes.

6 Entvlkuse vhoskakan Hesaketvmeset ehutvlke vpvken vpoyicet os: emet cuko-yekcv vtehkvlken sossihcet, nak omvlkv en hervkvren vpoyicet os: momis em vpohicetv komvkekat ekvnnv kvrpan vpoket os.

7 Hesaketvmese toyetskat, cem esten evpayet ayet, vnrvwv eteropotten tvkhaket, vnrvwn teropottetskof; Sela:

8 Ekvnt fenokvtes, Hesaketvmeset vpakekv; ehomvn hvlhawat akvncvpuecvtes; mi Sini *tis fvmokvtes*, Hesaketvmese, Eslevl en Hesaketvmeset, vpakekv.

9 Cemet Hesaketvmese toyetskat, oske en sulke etetayen vtotetskvtes, mv eteropotten ekvnv epucasetskvtet hotosof, yekcicetskvtes.

10 Cem este etohvtelokat mv ofvn vpoket os: cemet, Hesaketvmese toyetskat, cen heretv aossen este estemer-
rvlken em etetakuecetskvtes.

11 Pucaset opunvkv emet os; mv hoktvke ohonkv tvlemicakat etohkvketv rakket os.

12 Suletawvlke etohkvkakat em mekkvlket pefatket os: momen hokte ehute fekhonnat nak svpenkvlechoyvten etekvpicvres.

13 *Hiyomat* yvpefikv-hute em etenrvwvn lumhatsket o estomis pvce-howe e tvrpv cvto-kunaphvtke es ohrvnrve, e tafv cvto-kunaplane hololoccusen es ohrvnrve *omēt* omatskvres, *makaket os*.

14 Yekcetv Omvlecat mv ofvn mekkvlken vwahecof, hetute-rakko Salmvn oh lice *ome haket os*.

15 Pesvne em ekvnhvlwe Hesaketvmese em ekvnhvlwet omes: Pesvne em ekvnhvlwe rvne hvlwe mahet omes.

16 Ekvnhvlwe hvlhawatskat, estomaten es afvckekot mv ekvnhvlwe Hesaketvmeset en liketvn hayvre enhopoyvten hecatske te? henka, Cehofvt meyuksv-sekon mvn likvres.

17 Hesaketvmese em escvlleckv-pvfnv cukpe-rakko pale sulket os: cukpe-rakko sulkat cukpe-rakko sulkes: Sini en liketv vcaat omen, Cehofvt mv vpvket omvtes.

18 Hvlwen ykvwvpketskvtes, sylvfketvn sylvfkuehcet: este vpvken nakemetvn svlaketskvtes: henka, vpohicetv komvkekateu *vpvken*, Cehofv Hesaketvmeset *vpvket* likvret.

19 Pucaset nettv vrahrvkvn nak pun kvwapet, mv Hesaketvmese, pu hesayeckvt omat, vkvsvmkekvs. Sela.

20 Hesaketvmeset, pun Hesaketvmese, *pu* hesayeckvt omes: momen elkv ossickvt Cehofv Pucase enanvket omes.

21 Momis Hesaketvmeset, en horre e'kv taken em eteta-cet, mv en holwvyeckv ofvn aye munkat em ekv-onvpv e'kvesse vlkan em etetvcvres.

22 Pucaset opunayet, Pesvne enkvvpken resvlkvkares; uehvtkv vklaulakan *vm este* es vk ossicit resvlkvkares:

23 Ce'len catvn vkpiketskvren, *momen* cem efv e tulas-wvt *cen* horre avten enaken ocvren, makvtet os.

24 Hesaketvmese toyetskat, cem vyetv sulken hecavtes; vn Hesaketvmese vm Mekko em vyetv *sulkan* en liketv vcakat esceyen hecavtet os.

25 Yvhikvlke homvn vpeyen, eshayeckv hayecvlket, hoktve mvnettve *eshayeckv* templel *kicetv* oh nvfkakat vpvket, yupvn vpeyet os.

26 Este nvkaftetv ofvn Hesaketvmesen vkvsvmvkes; Es-levl vhonevpse *toyatskat*, Pucasen vkvsvmvkes.

27 Pencemen cutke 'sem evpayv taket mvn aret os, Cutv em mekkvlket en nvkaftetv esyomat, Sepulvne em mekkvlke, Nafteli em mekkvlken.

28 Cen Hesaketvmeset, cen yekcet *ocekvs komet*, makvtet os: Hesaketvmese toyetskat, nake pum momecets-kvten yekcievs.

29 Cen cuko-vcake Celuslvm ocat vrahkvn mekkvlket nak emetvn es cen yievres.

30 Etlwv cahmelikv horre em vlostakat vwahecvtes; punvttv kohvlke aran em vsehet, wakhunvntake sulkan, este em wakucvlke vpvken em vsehvkvs; cvto-kunap-hvtke warken esyicet cem vpohievkvren hayet.

31 Este en rvkrakvt Ecepse asossen yievres: Ereopev ekvnt e'nke Hesaketvmesen oh rvtosecetvn lvpacievres.

32 Ekvnv em ohmekketv toyatskat, Hesaketvmesen vyvhikvkes: vkvsvmkvn Pucasen vyvhikvkes: Sela.

33 Mv hvlhawat en hvlhvwe nake hofunof ocakvten ohliket ayan *vyvhikvkes*; hecvs, en haken 'sopunayet os, en hake yekcan.

34 Yekcetv Hesaketvmese enaket's, *maket* kerkuecvkes; en hvlwetvt Eslevl oh ocet on, en yekce sutv ofvt os.

35 Hesaketvmese toyetskat, cen liketv vcacakat aossen cemen cem penkvlhoye tetayet omes; Eslevl en Hesaketvmeset, mvt yekce momen yekcetvn *em* esten emvket os. Hesaketvmeset vkvsvmket omekvs.

ESVKVSVMKV 69.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Sosanem en hake. Tewe *es* em. *Vkvsvmkv*.

АЕНА, Hesaketvmesē, cv hesayecvs, uewvt vm puyv-fekcvn a oh ceyet omekv.

2 Vklewvhe lauке estvn hueresko tayan vc vk ceyes: uewv-lauke laulakan vk vlakis, momen uelaulakat vc oh lauket omes.

3 Huehkvyat es cv hotoses; es vn nokmelkvt kvrpes: vn Hesaketvmesen emehakvyof, cv turwvt hotosaken renayvkeko haket os.

4 Nake omecice seko vn homecakat cv 'kvesse sensulket omes: fvcceko vc vnrapvlke cv sumecicetvn komakat yekcvket omes: naken vkonahvkatet emvranvyat tvlkvtes.

5 Hesaketvmese toyetskat, cemet cv hoporrenekan kerretskes; momen vm mvttakvtet cem vrvnakekot os.

6 Pucase, *suletawvlke* etohkvlkakat en Cehofv toyetskat, vnet omecicvyen mv ec oh hecet cem ehakakat eyvtuecahkates: Eslevl en Hesaketvmesē, vnet omecicen ce hopoyakat vlesketv en hakahkates.

7 Vnet ece 'rahkvn vlesketvn kvwapvyet omekv: vlesketvt cv turofvn ohranvtet os.

8 Tecvkkakvyat ehomvn estekerkeko toyit, cv'cke e'chustake ehomvn tvleporv cv hakes.

9 Cen cuko *encakvye* vfekrakketvt cv lokvtet ok: momen mv ce tvklecakat en tvkleckv vc oh pvlratket os.

10 Cv turopuswvt pvlratken, vm puyvfeckvn eelaweckvn es *estemerricvyof*, mvt vlesketvt vn hakvtes.

11 Sukevhakvn vm vccvken hayvyof, opunvkv-svhopakvt en hakakvyvtes.

12 Tvlofv mvhauke vpokat vc vnrvpen vc opunvyecaket os: hacvlke en yvhiketv *toysis*.

13 Momis vnet on omat, Cehofv toyetskat, oketv ece 'fyceceice tetayat ofvn vm mekusvpkvt ec oh *kvwapket* os: Hesaketvmese toyetskat, cem vnokeckv en sulkat ofvn cen hesayeckv em mehenwetv ofvn vm vyoposkvs.

14 Vklewvhen a vc ossicet, vc vksumkvre vm etektv-nehcetskvs: mv vn homecakat enkvvpken cv hesayecet, uewv laulakan a vc vk ossihocekv.

15 Uelaukat vc oh lwwikates; momen laukat cv nok-mehlates: momen vksufkat em vhauket vc oh vkhotiyates.

16 Cehofv toyetskat, vm vyoposkvs, cem vnokeckv heret omekv: cem merkv heromakat en sulke vevkvyen vc oh fulkvs.

17 Momet ce tufofv cem vtotkvn em ehhetskvs, estemarketv ofvn huerikv: lypccicet vm vyoposkvs.

18 Vm puyvfeckvn vwolicet, pvlken nesvs: pvlken cv nesvs, vc vnrapvlket fullekv.

19 Cemet cv tvklehocaten, vm vlesketvn, momen cv nakhahoyekan kerretskes: vn horre omvlkvt ce homvn fulles.

20 Tvkleckvt cv feken kacvtet os, momen cv nokke mahes; momet merkv heckuecvke tayat en nene hecvvytes, momen sahsekos: mahlypatvlken *en nene hecit*, eshecvkates.

21 Momen kolakeuwn vn hompetvn vpayet, cv wvnhkat vrahkvn uetuksen esketvn es vm wiyyaket os.

22 Em ohhompelv taket senkvnhetv ehomvn haken, herkv em ocakat senkvnhetv *en hakekvs*.

23 E turwvtaket oh yomuckekvs, hecvkekaren, momen etetackv estofis fekekvvren haykvks.

24 Cen cvpvkktvn entaken oh kvlv, momen cen cvpvkktv hiyyat ohcakkvkekvs.

25 Em vpoketv taket tvlvhassekvs; momen estimvt em escukohakv take ofvn libkates.

26 Mv cemet nafkaetvten assecaket, momet mv vnvttuecetskvte efeknokhokan opunvyecaket omekv.

27 Holwvyeckvn en holwvyeckv taken ohvpvyvs, momet cem fvccetvn escehyates.

28 Hesaketv nakcokv asossen vslecvkhoeyekvs, momet este facevlke vpvken coyvkhohyvkates.

29 Momis vnet v'nkusvpket, cv feknokket os: Hesaketvmese toyetskat, cv hesayecetskat hvlwen cv huericekvs.

30 Hesaketvmese e hocefkvn esyvhiiketvn es vkvsvmarès, momet vkvsvmkv emetvn emen 'svrakkuecares.

31 Momen mvt waktvteho *monkat* wkv-hunvwnv eyvpe momen elvkv ocat senhoynnen Hesaketvmesen afvceci-cvres.

32 Eyaskakat hehceet, afvckvkekvs. Hesaketvmese hopyatskat ce feke taket hesakate!

33 Cehofvt enkusvpkakan em vpohicet, en svlvfklken em ehvperkuecekot omekv.

34 Hvlwe ekvnuv emen vkvsvmvkekvs; uehvtkv *omvlkv* tis, momen nake vkfullateu vtekat.

35 Hesaketvmeset Sivr hesayecet, Cutv em etvlofv ocakan hahievret ok; momen mvn vpoket epucaskvres.

36 Momen em vtotkvlke en honvpset, mvn epucasvkvres, momen e hocefkv vnokecat mvn vpokvres.

ESVKVSVMKV 70.

Yvhkv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe *es* em *Vksvmkv*. Esvkerricepueckv.

АЕНА, Hesaketvmesē, cv hesayecetvn *lvpecicvs*; vm vnicetvn *lvpecicvs*.

2 Mv vm puyvfekev hopoyakat, vlsvke hāhket, vlesketvn en hayvkhoyekvs: mv vn holwakan em vlostakat yupvlatket, vlesketvn en hayvkhoyekvs.

3 Es ce lopic, es ce lopic, makakat, em vlesketv taket omecicen yefulecicvkhoyekvs.

4 Ce hopoyakat omvlkv ec ofvn afvcket, afvckvkekv: momen cen hesayeckv vnokecat, Hesaketvmesen vrakuehocekvs, makake emunkekv.

5 Momis vntat cv 'stemerret, vnkusvpket os; Aeha, Hesaketvmesē, vc oh *vtetvn* *lvpecicvs*: vm vnckv momet cv hesayecv toyetskes; Cehofv toyetskat, vcwihcetskvs.

ESVKVSVMKV 71.

СЕНОФV toyetskat, ec ofvn ehkvyet os; estofis vc vlisats.

2 Cem fvcetv ofvn *holwakan* a vc ossicet; ce hvckon a vm wiyet, cv hesayecvs.

3 Liketv cvtot, oh ayvye taye emunkv taren, vn huervs: cv hesayehocvren vhakvn ossicetskvтет os: cemet vn cvtot momet vn tohopke toyetskekv.

4 Aeha, vn Hesaketvmesē, holwvyecvlke e'nke taken a vc ossicet, este fvccko momet este holwvyecat e'nken a vc ossicvs.

5 Pucase Cehofv toyetskat, cemet mv oh hecvvtet omet, vm mvnettetv vteken vm enhonrkv *toyetskekv*.

6 Cemet cv heckvte vteke cv kvwapvte toyetskes: cemet cv'cke e nvrke a vc ossicvte toyetskes: vm vksvmkvт ec ohfvcv oce emunkv tares.

7 Nak estomahat *este* sulke es em momvyet os: momis cemet vm vrvnaketv yekcat toyetskės.

8 Cv cukwvt cem vkvsvmkv momen ece 'rakkueckvt 'es fvcket emunken nettv̄t hoyv̄nvres.

9 Vcuklv vc orof, vc vvhketskvs; vn yekcet sumkof v'nv̄pakhetskvs.

10 Vn horret vc opunvyecakekv: momen vm puyvfeckv esetv vketecakat etempunahoyet os,

11 Hesaketvmeset enkv̄pv̄ktet os: assecet, esvkes, hesayecvranat sekokv, makaket.

12 Hesaketvmese toyetskāt, vn hopvyen huyiretskvs: Aeha, vn Hesaketvmesē, vm vnicetv̄n l̄v̄peciev̄s.

13 Vm puyvfeckv vnrapvlket, vlsvke hahket, sumecekvs: mv vn holwakvre hopoyakat tvkleckv vlesketv tepakan es ohrv̄nk̄vkekv̄s.

14 Momis vnet enhonrvye munkv tares: momet ohvtvlake emunken ece 'kvsvmares.

15 Cv cukwvt cem fvccetv̄n *momet* cen hesayeckv̄n kerkuecet emunken nettv̄t hoyv̄nvres: *em* vhonkv̄tkv̄n kerrv̄kok.

16 Pucase Cehov̄n en yekcetv̄ ofv̄n vlvkares: cem fvccetv̄n *onayet*, *fvccetv̄* cenake tvlkusen onayares.

17 Hesaketvmese toyetskāt, vm mv̄nettetv̄ vteken v'mv̄hayetskv̄tes; momen hiyomat oren cem vtotketv̄ estomahv̄ken kerkuecv̄vȳntot arvȳvtet os.

18 Momen vc vculet, cv'kvesse supakhv̄thv̄ke hakof tis, Hesaketvmese toyetskāt, v'nv̄vpaketskeko emunken, ce'nke *nak momecv̄ten* este honv̄psen em onayet, cen yekcen este honv̄pse yicvranat este vtekan em onayvk̄ares.

19 Hesaketvmesē, nanvke rakrv̄ke momecetskv̄te toyetskāt, cem fvccetv̄t hvlwetv̄n oret os: Hesaketvmese toyetskāt, estimv̄t ceme omēt̄ ome haks?

20 *Cemet* estemerketv̄ sulke momet holwvhokan cv

hecicetskvte toyetskat, a cv hesayecet, ekvnv en sufsokan ra ve ossicetskvres.

21 Vn rakketvn *vm* ohvtlvvyvs, momet *vc* oh fuliket, v'mahlvprtecicvs.

22 Momen vneu, vn Hesaketvmese toyetskat, eshayeckv saltvle *kicetvn* es ece 'kvsvmares: cem mehenwetvn *es vkvsvmares*; Eslevl enake Vcaketskat, kervlvn es cen hayecit, vkvsvmkvn yvlikares.

23 Vkvsvmkvn ece 'yvhikeyof, cv cukhvrpet tayen afvckvke tares; momen *vm* puyvfekev nesetskvтет *afvcke tares*.

24 Cv tulaswvu cem fvccetvn opunvyecet emunken netvtv hoyvnrres: vn holwakan hopoyakat, vlsvke haket, vlsvkuehocet omekv.

ESVKVSVMKV 72.

Esokvsvmkv Salvmv ohfvcev.

HESAKETVMESE toyetskat, cem fvccetvn mekkon emet, cem fvccetvn mekko e'ppucen emvkv.

2 Emet cem esten fvccetv ofvn fvccet, cem este este-merrviken fvccetvn es fvccvkuecekvs.

3 Ekvnhvlhawat herkv esten es en yicekvs, momen rvne hvlhawat fvccetv ofvn.

4 Este em estemerrviken fvccvkuecekvs, momet nak en-kusvpkakak en hopuetaken hesahuecet, este ohwetenvn wokucekvs.

5 Hvset fekhonne vtekat cem penkalet, hvresset like emunkan honvpse erohhonvpse omvkv etehoyvnen cem penkalvkekvs.

6 Pvhe tvckvte *ekvnvn* oskole omet hvtpvkekvs, momet oske ekvnv otohice omēt.

7 En nettv omof este fvccakat heren hontvkekvs, momen herkv esfvcken *ocekvs*, hvresset like vtekat.

8 Momen emet uehvtkv vteke uehvtkv *etv* eroren, momet hvcece rakkat vteke ekvnyuksv ocakat oren ohmekket omekvs.

9 Eme ehomvn vnrwv vpokvlket potokvkekvs, momen en horret ekvnv em mokken lasvkekvs.

10 Tases tvlofv ote ocakat esyomat em mekkvlket nakemetvn esyicvkekvs: Eshepv Sepv tepakat em mekkvlket nakemetvn esyicvkekvs.

11 Henka, mekkvlke omvlkvt ehomvn tvkpvlatken, etvlwv cahmelikv omvlkvt em elecvn svpvkekvs.

12 Este enkusvpke vnickvn komet huehkan hesayecet, este estemerre vnicy ocekan hesayecvret ok.

13 Este estemerre momen este enkusvpkan em merret, enkusvpkakat em puyvfekv taken hesahuecvres.

14 Em puyvfekv taken ohwetenketv holwvyeckv tepakat enkvvpken hesayecet, momen e catv taket en renakv ehomvn vcakekvs:

15 Momen hesakekvs, momen Eshepv cvto-kunaplanen estet emvkekvs: momen estet estofis emekusapvkekvs: vkvsvmake emunken nettvt hoyvnekvs.

16 Teleko estenke esfveke hvmet ekvnhvllhawat eyuksv ekvnvn oce estomis, em ettet Lepenvne omvket fvmokvres; momen tvlofv vpokat ekvnv nak ohhontvke omēt pvkpvkvres.

17 E hocefkvt meyuksv-sekon ocekvs, momet hvset like vtekat e ohvtvlayvkekvs: momen estet eme etehoyvnen e afvckvkuecvkekvs: etvlwv cahmelikv omvlkvt emen opunvyecet, Afvcket os, makvkekvs.

18 Cehofv Hesaketvmeset vkvsvmket omekvs, Eslevl en Hesaketvmeset, eme tvlkuse nak estomahvken momecat:

19 E hocefkv vrakket meyuksv-sekon vrakkuehocekvs,

momen em vrakketvt ekvvn hvmkvn fvcecekv. Emen momen Emen.

20 Tewe, Cvse e'ppuce em mekusvpkv esohfvfvkvres.

ESVKVSVMKV 73.

Esvfe es em Vkvsvmkv.

MEHENWVN Hesaketvmeset Eslevl en heromet os, mv efke ofv hvsvthakaten.

2 Momis vnet on omat, cv'let vn tenaspvranusvtes: cv 'levwiketv vn solotkvranusvtes.

3 Este holwvyecvlke em emahlvptketvn hecvyof, ekvsvmet opunayakat em vleskapvyvtet ok.

4 Em elkv take ohvkerrickvt estemerruecvkeket os; en yekcet oce munkvt os.

5 Este em estemerketv ofvn svpakleket os, momen este *vpultake* vpvken estemerrvkuehoceket os:

6 Monkv ekvsvmkvt telacv omet enocicvket os; svpenkvleckvt vccvke omēt ohranet omes.

7 Eturwv take nehetvn es pololaket os; estefeke vkerice tayat senhoyvnen ocvket os.

8 Tvklecaket os; holwvyeckv ofvn ohwetenetvn opunayaket os: ekvsvmet opunayaket os.

9 E cukwv taken hvlhawat vnrvpn ocvket os; e tulaswv taket ekvnvn estomis yvkapet os.

10 Monkv em estet yefulecet os, momet *sesketv* esfvckat a en cvfvclecet os.

11 Momen, Hesaketvmeset estomen kerre te? momen kerretvt Hvlwe Mahat vpvke te? makaket os.

12 Hecvs, heyvt este holwvyecvlket omakes, momet, Meyuksv sekon herkv ofvn vpokeyvres, komet, naksuelecaket os.

13 Mehenwvn ehvperkv cv feken hvsvtecit, cv'nken fvccetv ofvn okkosvyvtet os.

14 Cv'stemerrihoce emunken nettv t hoyanen, hvthvyvt-komvlkvn cv 'stemerket omekv.

15 Hiyomen opunayares, makvyvten omat, hecvs, cen hopuetake hiyome vpokat emvkerret em momecakvyvnt os.

16 Heyvn kerretvn komet vkerrievyof, vn renakv ehomvn yekce mahet emunken,

17 Hesaketvmese en euko vcakan eceyit, nake espoken ohcakkvranan vkerrievyvtes.

18 Mehenwvn tenaspakan svpvkleetskes: sumketvn tvkpvlatsket os.

19 Mvtawwt yvmahketvn vyvkhvmkusen eroricet os: penkvkv omecicen ore heren sumecet os.

20 Este vpueckvn a vhonecat etvpomet, Pucase toyetskat, vhonecetskof, vhake enake taken ehvperkuecetskvres.

21 Cv feket vn nokken, vm vkerrickv ofvn ve vnattvtet ok.

22 Vpuekv omit, nak kerrekot omvyvtes; punvttv omit ce homvn huervyvtes.

23 Mome estomis estofis ece 'pakvyet os; cv'nkvpervn vn hvlatetsket os.

24 V'mvhayet vm fvyatetskvres, momet erenyupvn *hvlwe* vrakketv ofvn cv yvpayetskvres.

25 Hvlwe tvlofv ofvn estimvn oci haks? momen ve vpa-ketsket omen, estimv cv yacat yvmv ekvnvn arekos.

26 Cv 'navpeswv momen cv feke hotosen omis, Hesaketvmeset cv feke en cvtot omet, vm enakockvt os, me-yuksv-sekon.

27 Hecvs, mv cen hopvyen fullat estemerkaken, ce'n-kvpvkaket etimvn hopoyakat vtekat sumhucetskvtet ok.

28 Momis vnet on omat, Hesaketvmese vwolicetvt vn

heret os; Pucase Cehofvn vm enhonrkvn hayvyvtes, cem vtotketv omvlkv kerkuecaret.

ESVKVSVMKV 74.

Esvfe em Maskel.

HESAKETVMESE toyetskat, estomaten meyuksv-sekon etvn *epu* 'pvlatetske te? estomaten cen cvpvkke yvpefikv fulle vhecicetskat vnrvpen em ekkucet kvwapka?

2 Cem este etohkvlke hvmke hofune nesetskvte, etvlwv hvmecvlke, mv epucasetskvret enrecopetskvttet vkerricet, heyv Sivn hvlwe mv liketskvttet vkerricvs.

3 Yvmahketv oce munkan oh *vyetvn*, mv cuko vcake ofv vnrapv nak holwvke momecvte omvlkv oh *vyetvn* ce'len kvwvps.

4 Ce'nrapvlket cem este etohkvlkakak em etenrvwvn hehkakvtet os: entake en tvlelennvn eskerkv svpvkle-cakvtet os.

5 Este kerket omvtes, eto cekfat pucuswv oh kvwapat vcvkvyen.

6 Hiyomat es en nehickv kvlvfhoyvte omvlkv pucus-wuce esvtokuce esyoman es kvceyaket os.

7 Cen cuko vcaakan vhetecakvtet os: ce hocefkv en liketvn ekvnv tis eroren vhopvnaakvtet os.

8 Vyvkhvmkv yvmahkuecvkeres, e feke take ofvn makakvtet os: Hesaketvmese en senekake heyv ekvnv ocakat omvlkv nekricakvtet os.

9 Pun tvlelennvn hecēkot os; owalvt synvcomvn sekot os: momen estet en hofune estomen kerre epu 'pvke huerat sekos.

10 Hesaketvmese toyetskat, en hofune estoman vnrapvt tvklecvr haks? *est en* horre meyuksv-sekon ce hocefkvn tvklecvre te?

11 Estomaten ce'nke, ce'nkvpervn rafulecicetske te? ce hokpe aossen mvn arvtosecet, *entaken es* poyvs.

12 Hesaketvmeset, hofune *vteken* ekvnv em ofv hesahueckvn vtotkvttet, vm Mekkot omekv.

13 Cemet cen yekce etehoyvnen uehvtkvn etekvpicetskvtes: uehvtkv nakwenahoke rvkrakat e'kvttaken uewvn vk kvceyetskvtes.

14 Lefivrvne e'kvttaken en kvceyetskvtes; este vnrwv fullan hompetvn emetskvtes.

15 Cemet *cvton* etekvpicet, uekiwv momen hvccen afihneetskvtes: hvce fihhone emunkvten kvrvkpecetskvtes.

16 Nettvt cenaket omen, neren cenaket's: hvyayvke momen hvsen etetakueetskvtes.

17 Ekvnv em vteke omvlkvn hayetskvtes: meske rvfo tepakan cemet hahicetskvtes.

18 Cehofv toyetskat, heyvn ce hohsates, vnrapvt tvklecaten: etvlwv hoporrenekat ce hocefkvn ehvperkuecet os.

19 Cem pvce-howe em puyvfeckvn punvttvn emvkeket, cem este estemerrvike en hesaketvn meyuksv-sekon ce hohsates.

20 Etemfvccetvn vketecvs, yvmv ekvnv en yomucyokat esvpenkvleckv hute es fvcfvket omekv.

21 Este ohwetenhokat vlsvkuehocen fulikates: este estemerrat momen enkusapkat ce hocefkvn vkvsvmvkekv.

22 Hesaketvmese toyetskat, ahuervs; estvnrvpkv ocetskat vpvycet fvcccv; este hoporrenekat ce tvklece emunken nettvt hoyanan vkerrievs.

23 Ce'nravvlke en haken ce hosekot, ece'nravvlke asvpaklat em estokemahetv kvwapke emunkan ce hohsates.

ESVKVSVMKV 75.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Altaser oh *hayehocvranat*. Esvfe es em Vksvmkv. Esvvhiketv.

HESAKETVMESE toyetskat, vkvsvmkvn ce'meyet os, vkvsvmkvn ce'meyet os; ce hocefkv vwolet omen cem vtotketv estomahakat kerkuecaket omekv.

2 Oketv mellvyvtet cakkof, vnet fvcevn fvceccares.

3 Ekvntv momen ohvpokat omvlkv kafkvkekvs: vnet en cukelen svpvklecvyet os. Sela.

4 Ekvsvme opunayakan em punayet, Ekvsvmet opunahyatskvs, momet holwvyecvlken, Eyvpen kvwahpatskvs:

5 Ce yvpe taken hvlwen kvwahpatskvs; enokwv yekcen es opunahyatskvs, kicakvyvtes.

6 Hvlweckv hvsossv monkat hvsvklatkv aosset *vtekot* omekv.

7 Momis Hesaketvmeset fvcecvt os; emet hvmken kvncvpuecet, hvmkan kvwapet omes.

8 Cehofv e'nke ofvn sesketvt esliken, pvrko-opuswv *vcvntat* pvkpaket omekv: nake cahmelikv tekyvmkat es fvcket omes, momen mvn avcanet os; mehenwvn vhoske vk ocan ekvntv *este* holwvyecakat omvlkv, omvlkusen avcanet, eskvkvres:

9 Momis meyuksv-sekon kerkuecares; vnet vkvsvmkvn Cekvpe en Hesaketvmesen vyvhikares.

10 Momen holwvyecakat e yvpetake omvlkvn em wares; momis fvceakat e yvpe taket kvwvvpvkhoyvres.

ESVKVSVMKV 76.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; eshayeckv efvkv oakat es *hayehocvranat*.
Esvfe es em Vkvsvmkv, Esvvhiketv.

Cutv ofvn Hesaketvmesen kerket os: Eslevl em etenrvwvn e hocfvkt rakket omes.

2 Selem tvlofvn em escukohakv hueren, Sivn ofvn en liketvt oces.

3 Mvn eccv-kotakse en re pvfpanan, sevrnvkv, eslafkv-cvpko horre-tepokv esyoman kvceyvtet os. Sela.

4 Hvyayvke *momet* vrakkuehocvre tetayat toyetskes, ekvnhvlhwe punvttv sehoneckvke nanopkv hopoyake fullat senhoyvnen.

5 Efeke yekcakat nake svpenkvlecvkhoyaket os; en nockv taken nocicakvtet os; momen este yekcakat hvmkuis e'nketaken eshecvkekatet os.

6 Cekvpe en Hesaketvmese toyetskat, em vsehaket skof, escvlleckv-pvfnv corakko tepakat nockv sufken nocicaket os.

7 Cemet, ceme mahusat, cem penkvlhoyvre tetayet os; momen ce cvpvkke hahkof, estimvt ce homvn huere taya?

8 Hvlwe vten ohfvececkvt pohken hayetskytes;

9 Hesaketvmeset eyaskvke ekvnvn fullat omvkvvn hesahuecvret, fvececkvn ahuerof, ekvnvt penkalet, cvyayvke tates. Sela.

10 Mehenwvn este en cvpvkktvt ece 'kvsvmvres, momen cvpvkktv vhoskan 'se wvnayetskvres.

11 Naken ce'mares, kicet, Cehofv cen Hesaketvmesen etemfvccvkes, momet fekvkes; eme em vfulotakat mv em penkvlhoyvre tetayan nakemetvn 'sen yicvkekvs.

12 Mekkvkke em puyvfeckv taken warvres; emet ekvny mekkvkke ehomvn sehonecket os.

ESVKVSVMKV 77.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Ceturvne *yvhikat* vevkvyen. Esvfe es em Vkvsvmkv.

VN haken Hesaketvmesen es ohhuehkares; Hesaketvmesen vn haken es huehkin, ent vm vpohicvres.

2 Cv 'stemerke nettv omof, Pucasen hopoyvyvtes; neren cv'nken rvtosecit, fekhonnvkates; vm puyvfeckvt mahlvpytkvre komvronkates.

3 Hesaketvmesen vkerricit, cv fekhereko haket os; vm estemerkvvn onayis, momen vm puyvfeckvt muntvlket os, Sela.

4 Cv turwv vhonecaken hylatetsket os; tayan cv feknok kat punayvko taye cv hakat oret os.

5 Nettv hofonof ocakvten vkerricit, ohrolope hofonof hoyvnakvten vkerricvyet os.

6 Neren vn yvhiketvn vkerricvranvyet os: cv feken etempunayis; momen vm puyvfekvt vhericet hopoyvtes.

7 Pucaset meyuksv-sekon etvn vwikvre te? momet svnvcomvn est en heromekare te?

8 Em vnokeckvt meyuksv-sekon sumke te? em etemfvccetv meyuksv-sekon ehvperkvre te?

9 Hesaketvmeset *est* en herometvn ehosvte te? cvpvketv ofvn em vnokeckvn vkhattvte te? Sela.

10 Momen, Heyvt cv feknokkickvt os; *momis*, Hvlwe Mahat e'nvkperv em ohrolopen *vkerricares*, makvyvtes.

11 Cehofv em vtotketvn opunvyecares; nak estomahvke hofonof momecetskvten vkerricaret ok.

12 Momet cem vtotketv omvlkv ohvkerricit, nanvke momecetskvten ohvkerricares.

13 Hesaketvmese toyetskat, nanvke momecetskat hvsvtlvket omes: estimvt *pun* Hesaketvmese etvpomat hesaketvmese rakket like te?

14 Hesaketvmese nak estomahvke momecat toyetskes; etvlwv cahmelikv em etenrvwvn cen yekcen kerkuecetskvtes.

15 Cem este, Cekvpe Cosef tepakat e'ppucetaken ce'nken es hesahuecetskvten os. Sela.

16 Hesaketvmese toyetskat, uewvt ce hecakovtes: uewvt ce hecakovtes; momen laulakat nekeyvtes.

17 Vholocet uewvn apvlvtakovtes; sutvt en haken hayaqvtes: momen cem eccv-kotakse en ret vwahakovtes.

18 Cen tenetketv en haket hvnvcofelv ofv tates; vtoyehvttet ekvnvn hvyvyicakovtes; ekvnvt fenoket, nekeyvtes.

19 Cem vyetvt uehvtkv vk ocet os, momen cen nenucvlket uewv rykrakan *vk ocaket* os: momen ce 'levwiketvn kerhohoyekot os.

20 Moses Elvne tepakat e'nke take etehoyvnen cem esten yvpefikv fulle omen evpayetskvtes.

ESVKVSVMKV 78.

Esvfe em Maskel.

Vm este toyatskat, vm vhakvn em vpohicvkes: cv cukwv em opunvkvn ce hvckon a em wiyyvkes.

2 Opunkv-svhopakvn cv cukwvn es hvwecares: hofonof nak makakvte yomucyokan opunayares:

3 Mv pohe kerreyvtet, mv pu'rkvlket opunayakvten.

4 En hopuetake taken mvn em ehokot, Cehofv vkvsvmkv, en yekce momen vtotketv estomahvke eme momecvten honvpse yicvrnan em onayeyvres.

5 Cekvpe ofvn akerkueckvn yekcicet, Eslevl ofvn vha-kvn mellvtet ok, mvn en hopuetaken kerrvkuecvkvren vhakvn pu'rkvlken emvtet:

6 Momet honvpse yicvrane, mv hopuetake heckuecvk-hoyvranet kerrvkvret, momet asvpvkilet, en hopuetaken onaykvret:

7 Mv em enhonrkvn Hesaketvmese ofvn hayet, Hesaketvmese em vtotketvn ehosekot, momis em vhakvn vfvstvkvren:

8 Momet e'rkvlke take, honvpse ekv-yekce, vpohicetv komvkeko, honvpse e feke take fvccvn hayvkekot, momen em puyvfeckv take Hesaketvmese vpvket yekcen huere-kate omvkekaren.

9 Eflevm en hopuetaket, eccvkotakse esfullvlket em eccvkotaksen es.fullet, horre-tepokv nettv omof pvken fulecvtes.

10 Hesaketvmese em etemfvccetvn vfvstvkekates, momet, Em vhakv ofvn fuliyēkos, makakvtes;

11 Momet nānvke momecvtē, momen em vtotketv estomahvke hecvkuecvtēn ehosakvtes.

12 E'rkvlke take en renakv ehomvn, Ecepse ekvnvn, Sovn ekvnv ofvn, nanvke estomahakan momecvtes.

13 Uehvtkvv etekvpihcet, tihuecvtes; momet uewvn cvnvnanicvtes.

14 Momet ohvtvlakat nettvn vholocen es em fvyatet, neren totkv hvyayvken es em fvyvthuecen ohhvvtkvtes.

15 Vnrwvn cvton fvlahlecet, uelaulakat es eskake omen eskvkuecvtes.

16 Uewvn cvton afihhonicvtes, momet uewvn hvcece omen fihhonicvtes.

17 Momis eme vnaorke munket, ekvnv kvrvat ofvn Hvlwe Mahat vnrvpake munkvtes.

18 Momet e feke take ofvn Hesaketvmesen eskerrakvtes, em eyackv take ohfvcevn hompetvn vpohaket.

19 Henka, Hesaketvmese vnrvpen opunahoyvtes; Hesaketvmeset vnrvwv ofvn ohhompetyv etetakuece taye te?

20 Heevs, cvton nafkvtes, momat uewvt vyvkhvmkv afihhonvtes, momen uefihhonat es em pvlattet fihnvtes, ohvtvlaken tvkliken esteme taye te? em esten vpeswvn em etetakuece taye te? makakvtes.

21 Monkv Cehofvt pohhet, cvpvkke tates, momen Cevpe vnrvpen totkvt etkvtes, momen en cvpvkktvu Eslevl vnrvpen kvwapkvtes;

22 Hesaketvmesen ohkvksvmekot, en hesahueckvn em enhonrvkekok;

23 Emet sutv onvpv ocakan vhakvn emet, hvlwe em vhauken hauhicet,

24 Momet manvn hompetvn ohoskolicet hvlwe telekon emakvtet o estomis.

25 Estet encelvlke en hompetvn hompakvtes: em etetayusen hompetvn em vtotakvtes.

26 Hvsossv hotvlet hvlwe ofv hotvlecvtes; momet en yekce eteropotten wahlv hotvlen hotvlecvtes.

27 Ohvtvlakat ekvvn em mokke omēn vpeswvn 'sohoskolicet, fuswv etvrpv ocakan uehvtkv oktahv *en sulke* omēn 'sohoskolicvtes:

28 Momet e hvpō take em etenrvwvn, em vpoketv vfuloten pvlavtes:

29 Monkū hompaket fvceavtes, momen mv eyavakvten emavtes.

30 Em eyavkv taken enkvpicvkhoyekates; vpeswv e cukwvn pikvke emunken

31 Hesaketvmese en cvpvkkt vnrvpn kvwvpiket, en nehakat asossen pvsavtes, momet Eslevl em mvnettakan tvknvfnavtes.

32 Heyv omvlkv *momvten* omis, naorkake emunkvtes, momet em vtotketv estomahakan vkvsvmvkekates.

33 Monkū en netvtaken ehvperketv ofvn yvmahkuecet, em ohrolopetaken feksumketv ofvn yvmahkuecvtes.

34 Emet pvsatof, emen hopoyavnt os; momet rafulecet, vhericet hopoyavnt os.

35 Momet Hesaketvmeset en cvto taket omen vkerricet, Hesaketvmese Hvlwe Mahat en hesayev taket omen vkerricavtes.

36 Momis emvkerret e cukwvn vkvsvmkv es em punayavtes, momet e tulaswvtaken lvksetvn es em punayavtes.

37 Momen eme ohfvcev tat e feke taket heromekot, em ctemfvceetv ofvn heromvkekatet ok.

38 Momis emet, merkū es fvcket omet, holwvyeckvn este es em wikaket os; momet sumhuecekot os; henka, etewolen en cvpvkktvn etvn vkueyicet os; momet en cvpvkktv omvlkv hvlwecekot os.

39 Momet entaket enavpeswv tvket omvket, hotvle ahyet, hvvm rafulkekat omvket on vkerricvtes.

40 Mvtawwvt tewolen vnrwv ofvn cvpvkkuecet, ekvnr kvrvat ofvn feknokkicakvtes !

41 Momet hvtvm Hesaketvmesen eskerret, Eslevl en Hvlwe Mahan cvpvkkuecakovtes.

42 E'nken vkerricekot, mv nettv vnrapv enkvpvke entaken nesvten vkerricvkekates :

43 Es en kerkvn Ecepse ofvn vpoyet, nak estomahvke momecat Sovn ekvnvn vpoyvten ;

44 Momet en hvce taken catvn hayet, em uefihnakateu eskvkeko tayan hayakovtes.

45 Em etenrvwv taken rono mvrahrve, *nake* lokakan, momen kute nak yvmahkuecakan, vtotvtes.

46 Momet *ekvnn* em ette taken etoessepapvn emet, em vtotketv taken tvffo-noksvn emakovtes.

47 Nakefvkv hvllական hetute-nerkvn es en yvmahkuecet, en naklokce em vpe sekvmo *kicetvn* hetute-nerkv rakrvken es yvmahkuecvtes.

48 Em vpuekvtakeu hetute-nerkvn emet, em vpuekv take fullakan vtoryhvttē hiyyakan emakovtes.

49 En cvpvkktv yekcan oh wiket, cvpvkktv, homeckv, estemerketv esyoman oh wikakovtes ; encelvlke nak est en holwvke esfullan em etenrvwv taken vtotet.

50 Nenucen en cvpvkktvn em etetakuecvtes ; em puyvfeckv taken elkv enkvpvken hesahuecekot, momis en hesaketv taken enanokketv yekcan emvtes ;

51 Momet Ecepse ofv homv-heckvkte omvlkvn, Ham em escukohakv ofvn, en yekce take em vliceckvn, pvsatvtes :

52 Momis em este mahusan yvpelikv omvkēn sossicvtes, momet yvpelikv fulle omvkēn vnrwv ofvn fvyvtakovtes.

53 Momet vacvken evpayakovtes, momat penkvlvkekates : momis en horre taken uehvtkv ohrvnricvtes.

54 Momen em ekvnv vcaken svlaket, heyv rvne e'nkvpervt nesvtet svlakvtes.

55 Etlvzv cahmelikvn ehomv taken sossicvtes, momet epucasvkuren eskerkvn ekvnvn es em etekvpakicvtes, momet Eslevl em vliketv *palen hokkolohkakan* em es-cukohakv take ofvn vpoken hayvtes.

56 Mome estomis Hesaketvmese Hvlwe Mahan eskerret, cvpvkkuecavtes; momet em ohkerkueckv vfvstvkekates;

57 Momis vcekellat, e'rkvlke tate omvket emvkerret momecavtes: eccv-kotakse estenhonricat omet flye-cvkhoyvtet os.

58 Em ekvnv hvlvwen es cvpvkkuecaket, mekusvpkv nakvhake kvlvfhoyavten fekcakhetvn es ohnekeyicavtet omekv.

59 Hesaketvmeset *heyvn* pohof, cvpvkke tates, momet Eslevl tayen en homecavtes:

60 Momat Silo escukohakv, mv escukohakv emet este em etenrvwnv huericvtet, wkvtes;

61 Momet en yekcen svlvfketvn em wiket, em vrakketvn vnrapv e'nken em wkvtes.

62 Ohvtvlakat em esten eslafkv-cvpkon emavtes; momet *este* epucasvtet es en homecavtes.

63 Totkvten hunvntake mvnettakan en nekrvkuecvtes: momen hoktvke mvnettakan etepvyetv vrakkueckvn em-hoyvkekates.

64 Em plestvlike taket eslafkv-cvpko etehoyvnen pvlavtes: momen em oyevlke taket waketvn hayvkekates.

65 Momof Pucaset este noevte omēt vhonecvtes; este-hunvnwv yekce, pvrko-opuswvt omecicen, yekcicet huehke omēt.

66 Momet vnrapvlken eratopvrvn nvfnavtes, vlesketv meyuksv-sekon en hayavtes.

67 Momet ohvtvlakat Cosef em escukohakvn wiket, Eflevm em vliketvn enhopoyekates;

68 Momis Cutv em vliketv, rvne Sivr vnokecat enhopoyvtes.

69 Momet en liketv vcake hvlhawat omēn hayet, ekvnv mv meyuksv-sekon yekciavte omēn hayvtes.

70 Momet em vtotkv Tewen ensatkvtes, momet yvpefikv-hute enkvvpken esvtes:

71 Yvpefikv hoktvke coyicakan vevkayat enkvvpken, em este Cekvpe momet Eslevl epucasat vhecicvren svlakvtes.

72 Monkv e feke em mehenwetv vevkvyen vhecicaket os; momet e'nke mvnvcketv eteropotten em fvyvtaket os.

ESVKVSVMKV 79.

Esvfe es em Vkvsvmkv.

HESAKETVMESE toyetskat, etvlwv cahmelikvt *ekvnv* epucasetskan esceyvtes; cen cuko vcakan svholwvyecakvtet os; Celuslvmen lekafken vpoyakvtet omes.

2 Cem vtotkvilke em ena pvsatkan hvlwe fuswvn hompetvn emet, cem vnokeckakat em enavpeswvn ekvnv punvttvt hompvkvren emakvtet os.

3 E catv taken uewv omēn Celuslvmen hvmkvn pvlvtakvtet os; momen estet em ena take hericvkvre sekates.

4 Pum vwolicvlke ehomvn vlesketvn pu hahket, pum vfulotke vpokat em vpelickvt momet em vtvkleckvt pu haket os.

5 Cehofv toyetskat, en hofune estomēn meyuksv-sekon ce cvpvkke tare te? cem vfekcakhettv totkv omēt nekrvre te?

6 Cen cvpvkktvn etvlwv cahmelikv ce kerrvkekaten ohkalet, mv mekkvlke em ekvnv ce hoccfkv ohhuehkv-kekateu mvn ohkvlvs.

7 Mvt Cekvpen loket, en liketvn yvmahkuecaktet omekv.

8 Pu'rkvlke tate en naorketv taken epu'nrvpen vkerrihcetskvs; cem merkv heromakat lvpken pu tenrvpetvn yicvkekvs: tayen pu kvncvpuehocet omekv.

9 Hesaketvmese pu hesahuecv toyetskat, pum vnics, ce hocefkv vrakketv vrahkvn: momet ce hocefkv vrahkvn pu hesahuecet, pun naorketv enkvpvken pun hvsvthics.

10 Estoman etvlwv cahmelikvt, En Hesaketvmese taket estvmvn lika? makvkvre te? cem vtotkvlke e catv pvlakat em pyleckvn etvlwv cahmelikv vpvken kerhoyekvs, pun renakv ehomvn.

11 Este sylvfke en hihketvt ce homvn vlvkekvs; cen yekce en rakketv vevkvyen elkv em mellvkhoyvten vevyecvks;

12 Momet, Cehofv toyetskat, mv tvkleckv es ce tvklecaktvn pum vwolicvlke e hokpe take mahusan kolvpaken pvlken emvks.

13 Momof pumet, cem este, momet yvpfefkv nanopkv cenake ofv fulleyat meyuksv-sekon vkvsvmkvn ce'meyvres; este honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen ece 'kvsvmkvn onayeyvret.

ESVKVSVMKV 80.

Yvhkv Enhomahtv en *hahoyat*; Sosanem Etvr en *hake*. Esvfe es em *Vksvmkv*.

YVPEFIKV vhecicv Eslevl vhecicvt omet, yvpfefkv fulle omën Cosef evpayetskat, vpohics; cemet celupvlke onvpvn liketskat, hvyvyaken e heckuecvs.

2 Eflevm, Pencemen, Menasv esyomat ehomvn cen yekcen vhonecihcet, pu hesahuecetskvret vtes.

3 Hesaketvmese toyetskat, pu rafulhuecvs, momet ce turoftv hvyaykvren hayvs; pu hesahokvres.

4 Cehofv, hvlwe ocakat omvlkv en sulsokat en Hesa-

ketvmese toyetskat, en hofune estomen cem este em me-
kusvpkv take vnrvpen ce cvpvkkvre te ?

5 Turopuswv tvkliken hompvkuecetskvtes, turopuswv
svkerkv rakke es fvcken eskvkuecetskvtes.

6 Pum vwolicvlken etepokv omecickvn pu hayetsket
os; momen pun horre eme em etenrvwvn vpelhoyaket
os.

7 *Suletawvlke* sulsokat en Hesaketvmese toyetskat,
hvtvm pu rafulhuecvs, momet ce turofvv hvyayvkekv, pu
hesahokvren.

8 *Pvrko* em vpen Ecepse ofvn lehmet, svlaketskvtes;
este etvlwvvlken sossihcet, mvn vhocetskvtes.

9 Etektvnken ehomvn en hayetskvtes, momen sufken
yvlonkvn hayet, ekvnvn fvcecvtes.

10 Em vpsett etkvnhvlhawan ohrvnricvtes, momen
e'lvcevk et Hesaketvmese em vcevn *omvke* tates.

11 Elvce uehvtkv eroricen hayvtes; momet elvce lo-
pucken Hvcce eroricen.

12 Estomaten em vtohopken lekaflecetskvv haks, mo-
men este hoyvnakat omvlkvv mvmaket os?

13 Sukhv-hunvnwvt etovlkan aosiyet, yvmahkuecen, vn-
rvwv punvttvt mvn es hompak et os.

14 *Suletawvlke* sulsokat en Hesaketvmese toyetskat,
hvtvm afulkvs, ce'nkusapeyet os; hvlwen avfvnnaket,
hecvs, momet heyv *pvrko* em vpen en cukopericvs,

15 Momet heyv *pvrko* em vpe ce'nkvpervt vhocvttet,
momet ece 'rahkvn yekicetskvttet, vceaycvs.

16 Totkvn es nekrvt et os, a tvcket os; ce turofheckv
vsehat omecicen estemerkaket os.

17 Ce'nket ce'nkvperv esten oh ocet, este e'ppuce e en
yekicetskvten oh ocekv.

18 Momof ce'nkvpaket pvlken vpeyēkares; pu wena-
huecvs, momen ce hocfvkvn ohhuehkeyvres.

19 Cehofv, *suletawilke* sulsokat en Hesaketvmese toyetskat, hvtvm pu fulhuecvs; ce turofvt hvyayvkven hayvs, pu hesahokvren.

ESVKVSVMKV 81.

Vvhlkv Enhomahtv en *hahoyat*; Keter oh *hayehocvranat*. Esvfe es em *Vkvsvmkv*.

PUN yekce Hesaketvmesen yekcicet vyvhikvkes; afvetv en haken Cekvpe en Hesaketvmesen en hayvkes.

2 Esvkvsvmkvn kvwvpvkes, momet towvtulkv, kervlv eslopiceuse saltvle esyoman hayecvkes.

3 Hvresse mucasof pofketvn pofket, hvresset poloksof, pun hompetv-rakko nettv vcakat omof pofkvkes.

4 Mvt vhakv Eslevl em ocat omet, nake Cekvpe en Hesaketvmeset mellvtet omekv.

5 Cosef em etenrvwn es en kerkueckvn mellvtes, Ecepse ekvnvn hvmeccicet arof; estempunkv kerrvkatet pohvyvtes.

6 Nakhonne enkvpvken e fulowvn vkueyicvyvtes: e'nket svmpv-rakkon wikakvtes.

7 Estemerketv ofvn huehketskvtes, momen ec ossicvyvtes; tenetke em ehketv ofvn cem vyoposkvvyvtes: Melep vewv ocakan es ce kerrvyvtes. Sela.

8 Pohvkes, vm este toyatskat, a cen kerkuecvkares: Eslevl toyetskat, vm vpohicetskate!

9 Vne token, hesaketvmese etimvt ec ofv sekon, momen tvleporv en hesaketvmesen vrakkuehcetskvsv.

10 Vnet Cehofv cen Hesaketvmese Ecepse ekvnv a ec ossicvte toyis: ce cukwn rakken hwecvs, momen fvcecares.

11 Momis vm estet vm opunkv en haken em vpohicvkekates; momet Eslevl cv yacvkekates.

12 Monkv e feke en yekce vevkvye vpeyvve em etektvnecvvyvtes; eme em vkerrickv take ofvn yvkvpvkven.

13 Aeha, vīn estet vīn vpohicakate! vīn vyetv ofvīn Eslevl yvkvpakate!

14 En horre taken lvpken ohfvnkakvyēs, momet emetake vnrāpvke vnrāvpen cv'nken rvtosecivyēs.

15 Cehofv en homecakat em elecvn e svpvklecvekēvs, momen em oketvt meyuksv-sekon ocekvē.

16 Momen teleko here mahan es hompvkuecvtet os, momet mv etvpomen fo en cvmpe cvto aossen es ce cvpōricivyēs.

ESVKVSVMKV 82.

Esvfe es em Vkvsvmkv.

HESAKETVMESET nvkaftetv Yekce Mahat enake ofvīn hueret os, este en rvkrakv em etenrvwv taken fvccecvret.

2 En hofune estomen fvccekon fvccecet, estetemetuecet, holwvyecvlken vrakkuecatēskvre te? Sela.

3 Estemerrvlke momen eckemelvlnen fvccecet, estemerkvke momen nake enkusvpkakan fvccevn em fvccecvkes.

4 Estemerrvlke, nake enkusvpkakan hesahuecvkes: holwvyecakat e'nken asossicvkes.

5 Kerrekot, kerrvkekot os: yomuckofvīn tohfullet os: momen ekvīn en likv omvlkv fvmokaket os.

6 Hesaketvmesetaket omatskes, momet omvlkatskat Hvlwe Mahat en hopuetake *toyatskes*, makvyvtes.

7 Mome estomis este omet pvsatkatskvres, momet mekkvlke hvmke omvket pvlatkatskvres.

8 Hesaketvmese toyetskat, ahuervs, ekvīn fvccecvē; etvlwv cahmelikv omvlkv epucasetskvret ok.

ESVKVSVMKV 83.

Esvvīhiketv: Esvfe es em Vkvsvmkv.

HESAKETVMESE toyetskat, cvyayahketskvs; Aeha, Hesaketvmesē, punayekot lihketskvs, momet cvyayahketskvs.

2 *Heyvt* omecicen *ce'nkusapis*; hecvs, cen horret este-
tekyvmketvn hayaket os: momen cen homecakat ekvn
hvlwecakvtet os.

3 Cem este ehkakak vnrvpen etempunayvkvret, mvkerret
cem este vnrvpen etenvkaftaket os.

4 Tokvs, este etvlwv hakat awarvkeres, momat Eslevl
hocefkvto ohvtvlaken vkerrihocekaren, makakvtet os.

5 Vkerriekv hvnkusen ocet, etempunahoyakvtet ok:
ece'nrvpen etemfvccetvn hayaket os:

6 Etvme em escukohakv, Esmevlvlke esyomat: Moap
Hekvlvlke esyomat:

7 Kvpale, Amvne, Amelek esyomat: Felestev Tilvlke
esyomat;

8 Vselevu etohkviket os; Lat en hopuetaken emvnica-
kvtet os. Sela.

9 Metevnen momecetskvte omen entaken momecvkv;
Seselvn momen Cepenen hvce Kisvnen momecetskvte
etvpomen:

10 Mv Entvle *tvlofvn* sumhokvtet; ekvnv esvlekwickv
ome hakvtet os.

11 Entake en rvkrakvn Olepe Seepe tepakat omvken
hayvkv; henka, em mekvvlke omvkv Sepv Salmvnv te-
pakat omvken:

12 Mv, Hesaketvmese en liketv ocakan eenakuecvkeres,
makakvtet.

13 Vn Hesaketvmese toyetskat, hvnvcofelv omvken,
nak entvleesse hotvle ehomvn vttohke omvken hayvkv.

14 Totkv etovlkan nekrat, momet totkv fenke ekvnhl-
hawan hopotkat omet;

15 Momēn cemet cen hotvle-rakkon es assecet, cen
hvnvcofelv rakken es penkvlvkuecv.

16 E turofv takenvlseckvn es fvcficvs; ce hocefkv, Ce-
hofv toyetskat, hopoykvren.

17 Meyuksv-sekon vlsvke momèt feksumecet omvkekvs; henka, enhonrihocvket, sumhokvkekvs:

18 Ceme tvlkuse, mv e hocefkv CEHOFVT omat, Hvlwe Mahat ekvnv omvlkv ohfvnkat toyetsket on ker-rvkvren.

ESVKVSVMKV 84.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Keter oh *hayehocvranat*. Kolv e'ppucetake es em Vkvsvmkv.

Suletawvlke sulsokat en Cehofv toyetskat, mvtawwvt cem escukohakv vnokecvke tayet os!

2 Vm puyvfekvt Cehofv en cuko-ofvtake em pohyaku-set, cv yace herat omecicen hotosuse haket os: cv feke cv 'navpeswv tepakat Hesaketvmese wenakat eyacet huehkaket os.

3 Henka, cutkucet cukon eshecet os, momen tvkpucuce estvmvn e'chustaken kayvkvret e es. en hecet os, cem altvt mvt omen, *suletawvlke* sulsokat en Cehofv, vm Mekko, momet vn Hesaketvmese toyetskat.

4 Mv cen cuko vpokat en heraket os; ece 'kvsvmake emunkvres. Sela.

5 Mv este en yekce ec ofv ocat en heret os: mv e feke ofv nene *Sivn* erorice ocakat.

6 Mvt Turopuswv-pvlvtketv pvne etehoyanet, uekiwv ocakan hayaket os; oskateu.vkhvsucvlken ohmerkvn es fveficet os.

7 Yekcetvn avtet yekcetvn oh vpeyet os; mv este vtekat Hesaketvmese ehomv Sivn ofvn e heckuecet os.

8 *Suletawvlke* sulsokat en Cehofv toyetskat, vm mekusvpkvn em vpohicvs; Cekvpe en Hesaketvmese toyetskat, ce hvckon awiyyvs. Sela.

9 Hecvs, Hesaketvmesē, es pum evrvnakv toyetskat, momet cem em vfehoyvte e turofvn hecv.

10 Nettv hvmkusis cen cuko ofvtake ofvn *nettv etv*

cukpe-rakko hvmkis senheret omekv. Holwvyeckv es-cukohakv ofvn likvkot, vn Hesaketvmese en cuko ofv vhauke-vheciev hueretv min cv yacet omekv.

11 Cehofv Hesaketvmeset hvset omet, *este* es em evrv-nakvt omekv: Cehofvt heromkvn momen vrakketvn estemvres; fveev ykvvpakat enkvvpken nak heran hlv-tekares.

12 *Suletawilke* sulsokat en Cehofv toyetskat, mv este cem enhonrat en heret os.

ESVKVSVMKV 85.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Kolv e'ppucetake es em Vkvsvmkv.

CEHOV toyetskat, pum ekvnvn en herometskvttet os: Cekvpe em este sylvfkuehocvten rasfulketskvttet os.

2 Cem este en holwvyeckv taken enkvpakicetskvttet os; en naorketv omvlkvn ohranetskvtes. Sela.

3 Cen cvpvkktv omvlkvn vkueyicetskvtes: cen cvpvk-
ketv hiyyan wiketskvtes.

4 Acha, pu hesahueckv en Hesaketvmese toyetskat, pu fulhuecvs, momet cen cvpvkktv ep ohfvcev ocan fekhon-nievs.

5 Meyuksv-sekon pun cvpvkketskvre te? cen cvpvk-
ketvn este-honvpse erhonvpse omvlkv etchoyvn en aye-
cicetskvre te?

6 Cem estet ec ofvn afvckvkvren cemet a pu hesahue-
cetskekare te?

7 Acha Cehofv toyetskat, cem vnokeckvn pu hecv-
kuecvs, momet cen hesahueckvn pu'mvs.

8 Nake Hesaketvmese Cehofvt opunayvrnan pohares: em esten momet em vnokeckakan herkvn em punayv-
kvret ok: momis hoporrenkv tokan hvttm ohfulehates.

9 Mehenwvn hesayeckv eme estemat em penkvlakat em
vwolet omes; momat vrakketvt pum ekvnv ofvn likvren.

10 Vnokeckv mehenwetv tepakat etepvkepvttet on, fvcetv herkv tepakat etefvnkakvtet os.

11 Mehenwetvt ekvnv aossen hontet os; momen fvcetvt hvlwen avfvnnakvtet os.

12 Henka, Cehofvt mv nake heran estemvres, momen ekvnvt en lokce esfvcken hayvres.

13 Fvccetvt ehomvn ayvres, momet e'levwiketv en nen svpvklecvres.

ESVKVSVMKV 86.

Tewe em Mekusvpkv.

CEHOFV toyetskat, ce hvckon a vm wiyiyet, vm vyo-
poskvs : cv 'stemerret, v'nkusvpket ok.

2 Vm puyvfekvn vcayecvs, ece 'nokecv toyikv; Aeha,
vn Hesaketvmese toyetskat, cem vtotkv cem enhonrv-
yan hesayecvs.

3 Vm merrvs, Cehofv toyetskat, ec ohhuehkvy e mun-
ken nettvt hoyanekv.

4 Cem vtotkv em puyvfekvn afvceciavs; cemen, Pu-
case toyetskat, vm puyvfekvn ec oh kvwapit omikv.

5 Cemet, Pucase toyetskat, heret omet, momet naorketv
enkvpvyecicetv emetetaket, ec ohhuehkakat omvlkv
ohfvccvn vnokeckv es fvcket hueretsket omekv.

6 Cehofv toyetskat, vm mekusvpkv ce hvckon a em
wiyivs, momet ce'nkusapvyat en haken em vpohicvs.

7 Cv 'stemerke nettv ofvn ec ohhuehkares, vm vyo-
posketskvret ok.

8 Hesaketvmese toyetskat, hesaketvmesetake vpvkakak
hvmkis ceme omat sekos, momen *vtotketv* cem vtotketv
omakat sekot os.

9 Etlwv cahmelikv hahicetskvte omvlkv yicet, ce
homvn mekusapkvres; momet ce hocfvkn vrakkuecv-
kekvs.

10 Cemet rakkēt omet, nake estomahvken momecetsket omekv: ceme tvlkuset Hesaketvmeset liketsket omes.

11 Cehofv toyetskat, cem vyetvn v'mvhayvs: cem mehenwetv ofvn yvkvpare: cv feken temvpoken hayvs, ce hocfkn em penkvlvren.

12 Vn Hesaketvmese Pucase toyetskat, cv feke es omvkv ece 'kvsvmares: momet meyuksv-sekon ce hocfkn vkvsvmares.

13 Vnokeckv vc ohfvev ocetskat rakkēt omekv; momen vksufke mahan vm puyvfekevn vkossicetskvttet os.

14 Aeha, Hesaketvmesē, ekvsvmakat vc vnrvpen asvpaket os, momen este holvvyecvke nvkaftat vm puyvfekev hopoyet, ehomv taken ce huericvkekot os.

15 Momis cemet, Pucase toyetskat, Hesaketvmese merkv es fveke, herome, cvpvkktv yulohuset, momet merkv mehenwetv tepakat es fvcket ometskes.

16 Aeha, vc oh fulkvs, momet vn heromvs; cem vtotkv cen yekcen emet, cem vtotkv-hokte e'chushunvnwn hesayecvs.

17 Hervre eskerkv cv hecicvs: momat mv vn homeakat hecet, vlsvke hakvren, cemet, Cehofv toyetskat, vm vnicet, v'mahlvpatetskvttet omekv.

ESVKVSVMKV 87.

Kolv e'ppucetake es em Vkvsvmkv; Esvvhiketv.

EN liketv em wakkvt ekvnhvlhvwe vcaakan ocet os.

2 Cehofvt Sivn em vtohopke-mvhauke ocakan Cekvpe em vpoketv omvkv semuntvlen vnokecet os.

3 Hesaketvmese em etvlv toyetskat, vkvsvmkv opunvkv es ec opunvyehocvket os. Sela.

4 Mv cv kerrakate vpvkaken Ecepse Papelvne tepakan opunvyecares; hecvkes Felestev, Tilv, Ereopev esyoman: Heyvt mvn heckvtet omes, *maket*.

5 Henka, Sivr ohfvcevn, Heyv estet momen mv estet mvn heckvtet omes, maket opunvyehocvres; momen Hvlwe Mahat eme mahusat yekcen mvn huericvres.

6 Cehofvt, etvlwv cahmelikv *e hocefhokvn* coyof, Heyv *este* mvn heckvtes, maket coyvres. Sela.

7 Yvhikvlke momen hayecvket, Uekiwv cvnake omvkvte ec ofvn ocvket os, makvkvres.

ESVKVSVMKV 88.

Kolv e'ppucetake es en Yvhiketv; Esvkvsymkv: Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Mehelar Leanor en *hake*. Hemvne Eslehvlke em Maskel.

АЕНА, Cehofv cv hesayeckv en Hesaketvmese toyetskat nettvn momet neren ce homvn huehkvvytes.

2 Vm mekusvpkvte liketskan eceyekvs: huehkvyan ce hvckon a em wiyvvs.

3 Vm puyvfekevte nake vn holwvhokat es fvcket omen, vn hesaketvt este-herickvn vwolicet omekv.

4 Mv vksufke vkhvtypecat vpvke tes, cv komhoyen, este-hunvnwv en yekce seko etvpomvyet os:

5 Este pvsatkvt vpvke pucassekot, pvsvthoyvte este-herickv ofvn lumhe, svnvcomv vkerrietskekat omit *omis*: momen ce'nke enkvpvken warhoyet os.

6 Vksufke mahan, liketv yomueyokan, sufsokan vc vkwvkecetskvtes.

7 Cen cvpvkktvt yekcen vc oh wakket os, momen uemelohlv cenavke omvkvvn es cv 'stemerricetskvtes. Sela.

8 Vm etekerhoyetvn vn hopvyen svpvklecetskvte os: nak enhomeckvn en cv hayetskvtes: vnt vkhotkes, momen ossvko taves.

9 Estemerketvt omecicen cv turwvt yvmahket os: Cehofv toyetskat, nettv vrahkvn ec ohhuehkvvytes, cv'nken ec ohfvcevn rvtosecvvytes.

10 Pvsatkvtten nak estomahvken em momecetskvte te? pvsvtktvt akvwvpiket, ece 'kvsymkvte te? Sela.

11 Cem vnoeckvn este-herickv ofvn kerkuehocen, monkat sumketv ofvn cem mehenwetvn kerkuehocvre te?

12 Nake estomahvke cenaket yomuckofvn kerrvk-hoyan, ehoskv ekvnvn cem fvccetvt kerkvre te?

13 Momis vntat, Cehofv toyetskat, ec ohhuehkvyvtes, momen hvthvyvtken vm mekusvpkvt ce homvn vlvkvres.

14 Cehofā, estoman vm puyvfekcyn vwiketske te? esto-
man ce turofyn vm ehetske te?

15 Cv mvnnettvt vteken cv 'stemerket, cv 'lvranuset os; nanvke es cv penkvlecetskat kvwapvyvtet omeccen cv fekherekō haket os.

16 Cen cvpvkktv hiyyat vc ohfvnikes: nanvke es cv penkvlecetskat cv sumecicet os.

17 Uewv omvket vm vfulote emunken nettvt hoyanvtes: etohkvket vm vfulotakvtes.

18 Vnokecv estenhesse tepakan vn hopvyen vkuehuecet, vm etekerhoyetvn yomuckofvn vkuehuecetskvtes.

ESVKVSVMKV 89.

Ervne Eslehvlke em Maskel.

CEHOFV em vnoeckvn opunvyecit meyuksv-sekon yvhi-
kares: cem mehenwetv este-honvpse erhonvpse omvlkvn
cv cukwvn es en kerkuecares.

2 Merkv̄t meyuksv-sekon hvlwen hahoyvres: cem me-
henwetvn hvlhvwe mahusat ofvn yekcicetskvres, makvyv-
tet ok.

3 V'nsatkvyvten etemfvccetvn etenhayvyvtes, vm vtotkv
Tewen etemfvccetv vcaan 'setemfacvyvtet os;

4 Ece'nhonvpsen meyuksv-sekon yekcen svpaklecares,
momet mekko em ohliketv cenaken este-honvpse erho-
nvpse omvlkv etehoyvnen etohtvreres, maketskvtes. Sela.

5 Momen, Cehofv toyetskat, hvlhawat nak estomahvke
cenanvken vkvsvmaket, efeke ofv hvsythakat cem mehen-
wetvn en nvkaftetv ofvn vkvsvmkvres.

6 *Hiyomet* omekv, sutv ofvn estimvt Cehofvn etehopake taye haks? mv yekcat e'ppucetake vpvkakak estimvt Cehofv omet ome haks?

7 Hesaketvmeset em vnokeekakat en nvkastetv ofvn tayan em penkvlhoyvre tetayes: momet mv em vfulotakat omvlkv em penkvlvkvrant os.

8 Cehofv, *suletawilke* sulsokat en Hesaketvmese toyetskat, estimvt ceme omēt, Cehofv toyetskat, yekce mahet ome te? momen cem mehenwetv cem vfulotket oces.

9 Uehvtkv em ekvsvmkv cement ohmekket liketsket os: em uemelohlvt kvwapkof, cement cvyayvkuecetsket os.

10 Este elehocvte omēn Lehape *em ohmekketvn* tvko-cetskvttet os: cen horre cen yekcetv e'nken es vwahecetskvttet os.

11 Hvlhawat cenaket omakes: ekvnvu cenaket's: ekvnv momen es em fvcketvn cement em wakkvn hayetskvtes.

12 Honerv vvhv tv pakan hahicetskvtes: Tepvle Hvmvne tepakat ce hocfvkv es afvckvket os.

13 Enke yekcen ocetsket os: ce'nket yekcet omen, ce'nkvpervt hvlwet os.

14 Fvccetv fvceckv tepakat mekko em ohliketv cenake em wakkvt os: vnokeckv mehenwetv tepakat ce turofv ehomvn vhojet os.

15 Mv este etvlwv *mv* en hake estafvceceice tayan kerrakat en heret os; Cehofv toyetskat, ce turofheckv en hvayvke ofvn ykvvpkvres.

16 Ce hocfvkv es afvckvket on nettvt hoyvnvres; momen cem fvccetv ofvn hvlwecvkhoyvres.

17 Cement en yekce take em vracketv toyetskekv; momen cen heromkv pu ypen es pun hvlwecetskvres.

18 Es pum evrvnvkv Cehofv enaket omen, pum mekkot Eslevl em Vcakat enaket omekv.

19 Momof nakheckekat ofvn cem vnokeekakan em pu-

nayvketskvtes, momet *hvmmaketskvtes*, Hvmke yekcet oman vnickvn oh wvkecit, este vpvkakak hvmke ensatkvten hvlwecvyvtet os.

20 Tewe vm vtotkvn eshehcit, vm olefv-neha vcakan es em vfeyvyvtet os.

21 Mv vpvket cv'nket yekce hakvres; momet cv'nket emen yekciavres.

22 Est en horret emen muntvlet ohfvnkekares; holwvyeckv e'ppucet estemerricekares.

23 Momen ehomvn eme vnrapvlken tvknvfkvkares, momet emen en homecakan nvfkvkares.

24 Momis vn heromkv vm vnokeckv tepakat vpvkvketares; momen cv hocckv ofvn e yvpv hvlwehocvres.

25 Momen e'nken uehvtkvn oh wvkecit, e'nvkpervn hvce sulkan oh wvkecares.

26 Emet, Cv'rket omet, vn Hesaketvmese momet cv hesayeckv en Cvto toyetskes, maket, vc ohhuehkvres.

27 Momen vneu emen homv-heckvten hayit, ekvnv mekkvlke vpvke hvlwe mahaten hayares.

28 Vm vnokeckvn meyuksv-sekon em vcayecares, momen etemfvccetv ete'm ocvyat yekcet huervres.

29 En honvpseu meyuksv-sekon vpokvren hayit, meket em ohliketvn ohlikat hvlwe en nettv ocake etvpomen hayares.

30 En hopuetaket, vm vhakvn wiket, vm fvcceckv ofvn yvkvpvkekon omat;

31 Vm vhakvn kacet, nanvke makvyvten momecvkekon omat;

32 Momof em vhakv-kackv taket omecicen estepketvn es en cukopericit, en holwvyeckv taket omecicen rukafkvn es en cukopericvkares.

33 Momis vm vnokeckvn em esvyat omvlkusen esvktot, vm mehenwetvt pokepvre etektvnecvkares.

34 Etemfvccetv hayvyvtet kvckot, mv nake cv cukwv ossyten mvrahkuecvkares.

35 Vhvmkvn, vn hvsvtketvn hocffit, etemfvccetv vcakan 'setemfaccvyvtes; Tewen en laksvkares;

36 En honvpset meyuksv-sekon likvres, momet hvse omēt mekko em ohliketv enaket cv homvn *huere emunkvres*.

37 Mvt hvresse omen meyuksv-sekon yekcihoce, sutv ofv akerrv fvccat *omēt* omvres, maketskvtes. Sela.

38 Momis cemet vwihket, etvn vhepaketskvttet os : mv em vfeyetskvttet es cvpvkketskvttet os.

39 Cem vtotkv em etemfvccetvn ehvperkuecetskvtes : en kvttlvkv vcakan ekvnvn tvkwiket, hopanetskvttet os.

40 En tohopke omvlkv leaflēcetskvtes; em ohletketv yekcvken hopvnketvn resoricetskvtes.

41 Nenen vpeye hoyvnecat omvlkvtt hopvnaket os; em vwolicvlke ehomvn vtvkleckv hakvtet os.

42 Eme vnrapvlke e'nvkpervn hvlwecetskvttet os; en horre omvlkv afvckkvkuecetskvttet omes.

43 Henka, em eslafkv-cvpko em fvsken en rvkpalet, horre-tepokv ofvn hueren hayetskekot os.

44 En hvyayvken wikepuehcet, mekko-em-ohliketv enake ekvnvn tvkwiketskvttet os.

45 Em mvnettetv en nettv *em vhonkvtkvn* cōtecicet, vlesketvn es em ohranetskvttet os. Sela.

46 Cehofv toyetskat, en hofune estomen meyuksv-sekon ehketskvre te? totkv omēt cen cvpvkktetv *en hofune estomen* nekrvre te?

47 Vn hesaketv en kocukne estomet oman vkerrievs : estoman este en hopuetake omvlkv ehvperken hayetskvte te?

48 Este hesake *emunket* elkv hecvranekat estimvt like te, mv em puyvfekcv este-herickv en yekce enkvvpken hesayece tayat? Sela.

49 Pucase toyetskat, cem vnoeckv homv etvwvn ocet, cen heromkv ofvn temfvccetv vcakan Tewe emetvn es etemfaccetskvttet estvmvn oca?

50 Pucase toyetskat, cem vtotkvike em vlesketvn vker-ricet, estomen este etvlwvvlke yekvke omvlkv en *tvkleckvn* cv hokpe ofv sarvyan vkerrievs:

51 Mv tvkleckv cen horret es vtvklecakvten; Pucase toyetskat, mv em vfeyetskvte e'levwiketvn es vtvklecakvten.

52 Cehofvt meyuksv-sekon vkvsvmket omekvs. Emen momen Emen.

ESVKVSVMKV 90.

Moses, este-hunvwnv Hesaketvmese em este em Mekusvpkv.

PUCASE toyetskat, este-honvpse erhonvpse omvlkv ofvn cemet pum vpoketv toyetskvttet os.

2 Ekvnhvlhawat heckvkeko emunkof, momet ekvnv momet ymv ekvnv hayetskeko emunkof, henka, me-yuksv-sekat avten meyuksv-sekat eroren cemet Hesaketvmese toyetsket omes.

3 Cemet, esten ekvnv em mokken ohfulecicetskvret, Este en hopuetake toyatskat, yefulecvkes, maketsket os.

4 Ohrolope cukpe-rakko hvmket cen renakv ehomvn pvksvke hoyanat omēt, monkat nere vketeckv hvmke omvket omekv.

5 Uelauke-rakko etvn esaye omēt entaken etvn esayetsket os; nockv omvket os: hvthvyvtken pvhe heren honte omvket os.

6 Mvt hvthvyvtken pvkpaket, heren hontet os; yafkof tvchoyen, yuknet omes.

7 Pumet cen cvpvkktv ofvn sumhuehocen, cen homeckv eteropotten pu fekekaket omekv.

8 Pun holwvyeckvtaken ce homvn svpvklecet, pun

naorketv heckvkekon ce turofheckv en hvyayvke ofvn svpvklecetskvttet os.

9 Cen cvpvkktv ofvn pun nettv omvlkvtt hoyvnecet omekv: hihketv hvmkuse omēn pum ohroloopen yvmah-kueceyet os.

10 Pum ohrolope nettvtt ohrolope pale kolvpaket omakes; momen yekcetv eteropotten ohrolope pale cenvpaken oricen omis, en yekcet vtotketv yekce feknokketv tepakat omes; lvpken hoyanen, etvn tvmeceyet omekv.

11 Cen cvpvkktv en yekcen *estimvt kerret*, cem penkvlhoyvre tetayat vcvkvyce cen cvpvkktvtt estimvt kerrete?

12 Pun nettvtt vhonekvttvtt pu mvhayvs, momat efeke hoporrenen e en heckueceyvren.

13 Aeha, Cehofa, rafulkvs: en hofune estomusa? momet cem vtotkvltken em merrvkvs.

14 Aeha, hvten cem merkvn es pu cvporicvs, epu 'fveket, pun nettv omvlkvtt afvcketvtt oceyvren.

15 Mv nettv pu 'stemerrvkuecetskvte, momen ohrolope mv em ofvn holwakan heceyvte vcvkvyyen epu 'fveceicvs.

16 Cem vtotketvtt cem vtotkvltken e en hecvkuecen, cen rakkettvtt en hopuetake taken oh heckvkekv.

17 Momen Cehofv pun Hesaketvmese en heromkv herusat ep oh ocekv, momet pu'nketake em vtotketvtt yekceicvs; henka, pu'nketake em vtotketvtt, mvn yekceicvs.

ESVKVSVMKV 91.

HVLWE Mahat ofv ehketv ocan likatet Yekcetv Omvlecat em vpette elecvt fekhonne tares.

2 Cehofvtt opunvyecit, Emet vm vrvnakettvtt, momet vn cuko-hvlwe yekcet omet, vn Hesaketvmese em enhonrvyat omes, makares.

3 Emet senkvnhetv este-fayvt etetakuecvt enkvvpken

ce hesayecet, enanokketv este sumecicat enkvpvken ce hesayecvret ok.

4 E tvrpv en tafvn es ec ohranen, eme e tvrpv elecvn ehketvt cen heckvres: em mehenwetvt cen hokpe-svrnvkv, momet es cem evrvnvkv omvres.

5 Nakpenkvleckvt nere ocan, monkat eccv-kotakse en re nettvn tvmkan em penkvleket,

6 Enanokketv yekce yomuckofvn yvkapan, monkat naksumecickv fvccvlikat yvmahkuecan em penkvletskekares.

7 Cukpe-rakko hvmket cem vtvkhvken pvlatten, cukpe-rakko palet cem kvvpervn pvlatten o estomis, ece 'wolicekaresh.

8 *Heyv* tvlken, ce turwvn es vfvnnaket, holwvyecvlke es em feketvn hecetskvres.

9 Cehofv toyetskat, cemet vm vrvnaketv toyetskekv! Hvlwe Mahan cen liketvn hayetskvttet omecicen,

10 Nak holwakat ec oh lvtkekaresh; momen enanokketv yekcat cem escukohakvn vwolicekaresh.

11 Ec ohfvccvn em encelvlken yekcetvn es em punayvkvres, cem vyetv omvlkv ofvn ece 'cayecvkvren.

12 E'netaken es ce kvwapet, 'sec vpeyvres, cvton ce'len es oh nafketskekaren.

13 Este-papv momen cetto atv *kicetvn* oh yvkapetskvres; este-papv mvnette momen cetto-rakkon es oh hueretskvres.

14 Em vnokeekvn a'mvtet ok, monkv hesayecares; hvlwen likvren hayares, cv hoccfkvn kerret ok.

15 Vc ohhuehkvres, momen em vyoposkaresh; estemerketv ofvn vpakares: hesayecit, vrakketvn emares.

16 Hesaketv cvpvken es cvporicaresh, momet vn hesayecvkv hecicaresh.

ESVKVSVMKV 92.

Esvkvsvmkv, Esvvhikety Fekvpkv nettv ohfveev.

Vkvsvmkv Cehofv emetv nake heret omes, momen, Hvlwe Mahat toyetskat, vkvsvmkv ce hocefkv vyvhikety heret on,

2 Hvthvyvtken cem vnokeckvn, momen nere vtekaten cen heromkv kerkuecetv heret os.

3 Eshayeckv efkv pale oce, momen saltvlen oh hayecet, kervlv en hake eslopicuse vpvken.

4 Cemet, Cehofv toyetskat, cem vtotketv eteropotten, vc afvceicetskvtyet ok : ce'nke em vtotketvn 'se afvceecicares.

5 Cehofv toyetskat, mvtawwvt cem vtotketv rakrvket os! cem vkerrickv sufsuke mahet os.

6 Estet nakwenake hoporrenkv oceko omat kerreko taves; momen este hoporrenekat heyvn kerreko taves.

7 Holwvyecvlket pvhe omet mahakof, momen holwvyeckv vtotkvke omvlkvty vracketv ofvn vpeyof; mvt meyuksv-sekon estemerrvkuehocvre vrahkvty os;

8 Momis cemet, Cehofv toyetskat, hvlwen liketsket os, meyuksv-sekon.

9 Hecvs, Cehofv toyetskat, cen horret, hecvs, cen horret estemerkvkvret ok; holwvyecvlke omvlkvty vwahechovyres.

10 Momis cv yvpen wakov-honecv *e yvpe* omēn hvlwecetskvtyet os; olefv-neha mucvsen es vm vfehoyet os.

11 Momen vn renakv vc vnrapvlken afvckety hecvtety os; momen holwvyecvlke vc vnrvpe svpaklvten cv hvckety afvckety pohakvtety os.

12 Este-faccvt talv-rakko em vpe omet pvkpvkvres; vcenv Lepenvnen huere omet mahvres.

13 Cehofv en cuko-ofvtaken vhochoyet, Hesaketvmese en cuko-ofvtaken pvkpvkvres.

14 Veulvke mahof tis em etten hayvke emunkv tares;
eto-vpe 'mopuswv es fvcket, lanvket omvres:

15 Cehofvt fvcevt oman kerkuecetv vrahkvn: emet vn
Cvtot omen, nakfvceekat eme ofv sahsekos.

ESVKVSVMKV 93.

CEHOFVT mekket os: rakketvn vccet omes: vccet omes:
yekcetvn es e wvnaktet os: ekvnv yekcen huericet os,
momat vkueyihoecko taves.

2 Mekko-em-ohliketv cenaket hofunat vteken yekcen
hueret os: meyuksv-seko vteken liketsket os.

3 Cehofv toyetskat, uelaulakat kvwapet, uelaulakat en
haken kvwvpaktet os: en haken kvwvpecaket os.

4 Uewv sulke en hake, uewv yekcakat melohlv uehvtkv
vfopke oce en hake senhvlwen Cehofv hvlwen liket yek-
cet omes.

5 Nanvke akerkuecetskat mehenwvke mahet omes:
Cehofa, hvsvtketvt meyuksv-sekon cen cuko ofv oevre
momvre here tetaves.

ESVKVSVMKV 94.

АЕНА, Cehofv Hesaketvmesē, empvleckv cenaket omat
toyetskat, Hesaketvmesē, empvleckv cenaket omat toyets-
kat, hecken hvayvkvsv.

2 Ekvnv em Fvceev toyetskat, e kvwvpvs: ekvsvma-
kan nake *em* momehocvre here tetayen emvkvsv.

3 Cehofv toyetskat, holwvyecvlket en hofune estoma?
holwvyecvlket ohfvniket afvckakat en hofune estomvre
te?

4 Nanvke sulken opunayet, ekvsvmet opunayaket os:
holwvyeckv vtotkvke omvlkv't 'seksamet opunayaket os.

5 Cehofv toyetskat, cem esten kvceyet os; momet epu-
casetskan estemerricaket os.

6 Oye momen tvleporvn pvsatet, eckemelvlken pvsv-taket os.

7 Cehofvt hecekares, momet Cekvpe en Hesaketvmeset vkecekares, makaket omekv.

8 Nake wenake hoporrenkv oceko ome este vpvkvke toyatskat, kerrvkes: momet este hoporrenvkeko toyatskat, estofvn hoporrenvket omatskvre te?

9 Ehvcko vhoctet, mvt pohekare te? eturwv hayvtet, mvt hecekare te?

10 Etlwv cahmelikvn estemerrvkuecat, momet nakkerretvn estemvhayat, mvt est em vsehekare te?

11 Este em vkerrickv, ehvperketvt omen, Cehofvt kerret os.

12 Cehofv toyetskat, mv este estemerricet, cem vhakv aossen emvhayetskat, en heret os :

13 Momat estemerketv nettv enkvvpvken fekvvpkvn emetske emunken, vksufken holwvyecvlken en korhoyvres.

14 Cehofv em esten vwikekot, *etvlwv* epucasat wikekaret ok.

15 Momis fvcceckvt fvccetvn ohfuliken, efeke ofv fvcvke omvlkv mvt vcvkvpeyvres.

16 Holwvke momecvlke vnrvpen estimvt vm vpvhlvmken kvwvpkvre te? holwvyeckv vtotkvlike vnrvpen estimvt a vn kvwvpkvre te?

17 Cehofvt vm vnicvt omekaten omat, vm puyvfekvt lvpken cvyayketv ofvn likvnt os.

18 Cv'let vn tenaspets os, makvyof, cem vnokeckvt, Cehofv toyetskat, huerin vc vcayecvtet os.

19 Vm vkerrickv es vn naore sulke mahe vc ofv ocakat ofvn mahlvptketv estemetskat vm puyvfekvn afvceciavket omes.

20 Holwvyeckv em fvcceckv ohliketv, vhakv etehoyvnen vhopvnetv hayat, ece 'paket etohkvketv ocvre te?

21 Este fvccat em puyvfekev vnrven e etohkalet, catv em mvttekan ohfvcecvket os.

22 Momis Cehofvt vn tohopke yekcet os: momet vn Hesaketvmeset vm vrvnaketv cvtot *omes*.

23 Momet en holwvyeckv take mahusan oh vlvkuecvketv os, momet en naorketv take mahusat ofvn warvres; Cehofv pun Hesaketvmeset entaken warvres.

ESVKVSVMKV 95.

VHWET, Cehofvn vyvhikvkeres; en hake estafvceccican pu hesahueckv cvton en hayvkeres.

2 Likat ehomvn vkvsvmkv emetvn es yicvkeres: esyvhi- ketv vpvken en hake estafvceccican en hayvkeres.

3 Cehofvt Hesaketvmese rakket, momet Mekko rakke hesaketvmese omvlkv senhvlwat omes.

4 Ekvnnv sufsokat e'nke ofvt omakes: ekvnhvlhawat en hvlwetvu enaket os.

5 Uehvtkvt enaket omen, momen emet mvn hayvtet omen, momen eme e'nket ekvnv kvrpan hayvtet omekv.

6 Vhwet, vrakkuecet, potokvkeres; Cehofv pu Hayvte ehomvn tokketokvkeres:

7 Emet pun Hesaketvmeset omen, momen pumet este emet vhecicat omën, e'nke en yvpelikv toyeyet omekv. Muev nettvn en haken pohatsken omat,

8 Cvpvkkueckv Melepv ekvnv ofvn, momet vnrvvv ofv eskerretv nettv omof *momecakvte* omën ce feke taken vvnhecatskvs:

9 Ce'rkvlke tatet vm vtotketvn hecet, es cv kerret, vc vketecakof.

10 Ohrolope pale oste etehoyvnen, *mv* este-honvpset omecicen, cv feknokke tates, momet, Este e feke take ofvn fiyecat omes, vm vyetvn kerrvkekatet ok, makvyvtes:

11 Monkv vn cvpvkke ofvn, Mvt vm fekvpkv esceyvke-
kares, temfvccetv vcakan es fvccecyvtes.

ESVKVSVMKV 96.

CEHOFTVN esyvhiaketv mucvsen 'svyvhiqvkes: ekvnnv omvl-
ketskät, Cehofvn vyvhiqv.

2 Cehofvn vyvhiqvkes; e hocefkvn vkvsvmvkes; he-
sayeckv esteman nettv vrahrvkv est en kerkuecvkes.

3 Em vracketv etvlwv cahmelikv omvlkv em eten-
rvwvn onayet, em vtotketv estomahakan etvlwv omvlkv
em etenrvwvn onayvkes.

4 Cehofvt rakkēt omet, rakken vkvsvmhoyvre tetayet
omekv; hesaketvmesetake omvlkv senhoyvnen em pen-
kvlhoyvre tetayet omes.

5 Etlwv cahmelikv en hesaketvmese omvlkv nakvhä-
kvket omekv; momis Cehofvt hvlhawan hayvtes.

6 Vracketv rakkēt tepakat ehomvn ocakes: yekcetv
herusetv tepakat en cuko vcake ofvn ocvket omes.

7 Cehofvn emvkes, etvlwv cahmelikv em enahvmkvke
toyatskat, vracketv yekcetv tepakan Cehofvn emvkes.

8 Vracketv e hocefkvn emhoyvre tetayan Cehofvn
emvkes: nakemetvn esyicet, en cuko vcake ofvtaken
esceyvkes.

9 Aeha, efeke hvsvtketv herusat ofvn Cehofvn vrak-
kuecvkes: ekvnnv omvlketskät, ehomvn fenokvs.

10 Cehofvt mekket os, etvlwv cahmelikv em etenrvwvn
makvkes: ekvnnv yekcicet os, vkueyihoecko tayvren:
faccusen etvlwv cahmelikvn fvcccevres.

11 Hvlhawät afvckvkekv, momen ekvnvt afvcket
omekv; uehvtkv momet es em fvcketvt wohkvkekv;

12 Vnrwvt afvcket huehkekv, momen nake ofv ocät
omvlkv; momof etovkat em vpe omvlkv afvcketvt
omecicen yvhiqvkvres;

13 Cehofv ehomvn, emet vlakekv; ekvnvn fvccecvranet vlakekv; ekvnvn fvcctv es fvccect, etvlwv cahmelikvn em mehenwetvn es fvccecvres.

ESVKVSVMKV 97.

CEHOFVT mekket likes; ekvnvt afvckekev; ote sulkat mv omecicen afvckvkekvs.

2 Vholoce yomucke tepakat em vfulotkvket os; fvcctv fvccekv tepakat mekko-em-ohliketv ohlikat em wakkvt omes.

3 Totkv ehomvn ayet os, momet eme vnrapvlke em vfulotakan sumhucet os.

4 Em vtoyehvttet ekvnvn oh hvyvyakvtes: ekvnvt hecet, fenokvtes,

5 Cehofv ehomvn, ekvnv omvlkv e Pucase ehomvn, ekvnvhvlhawat foneha omēt rekkakvtes.

6 Hvlhawat em fvcctv kerkuecet os, momen etvlwv cahmelikv omvlkv en hvyayvken hecaket os.

7 Nakvhakvke kvlvfhoyvte em vtotkakak omvlkv, nakvhakvke emekusvpkv es ekvsamet opunayakat vlsvke hakvkekvs: emen vrakkuecvkes, hesaketvmese omvlkatskat.

8 Cehofv toyetskat, cem fvccekv omecicen Cutv e'chustvlket afvckakvtes; Sivr pohvtes, momet afvcke tates.

9 Cemet, Cehofv toyetskat, hvlwe mahet, ekvnv omvlkv senhvlwen liketsket omekv; hesaketvmese omvlkv senhvlwe estvmahen ce hvlwehocet os.

10 Cehofv vnokecatskat, holwakan en homecvkes: em vnokeckakat em puyvfekv taken vcayecet, holwvyecakat e'nke take asossen hesahucet os.

11 Hvyayvken fvccakan en fokahoyen, efeke ofv fvccakat afvcketvn en fokahoyet omes.

12 Este-faccvlke toyatskat, Cehofv ofvn afvckvkes; momet e hocekv vcakan kvsvmkvn emvkes.

ESVKVSVMKV 98.

Esvkvsvmkv.

ESYVHIKETV mucvsen Cehofvn 'svyvhikvkes; nanvke estomahvken momectet omekv: e'nkvpervt momet e'nke vcakat ohfvnketvn e em vtotkvttet os.

2 Cehofvt hesayeckv *est em* ocat est en kerkuecvtet os: etvlwv cahmelikv en renakv ehomvn em fvccetvn hec-kusen est en hecvkuecvtet os.

3 Em vnokeckv momen em mehenwetv Eslevl en cuko *hvmecvlke* ocvttet em vkerriectet os: ekvnv yuksvlke omvlkvt hesayeckvn pun Hesaketvmese *est em* ocan hec-kvtet os.

4 Ekvnv omvlketskatskat, en hake estafvceecican Cehofvn en hayvkes: afvcketvt omecicen vyvkhvmkvn huehket, yvhikvkes: henka, kvsvmkvn yvhikvkes.

5 Kervlvn hayecet, kvsvmkvn Cehofvn vyvvhikvkes; kervlvt haken, momen en hake eslopicusat vpaken.

6 Pofketv rakrvket hahoken, momen pofketv kanete *kicetv* haken, Mekko Cehofv ehomvn en hake afvceecican hayvkes.

7 Uehvtkv momen es em fvcketvt wohkaken; ekvnvt momen mv oh vpokateu.

8 Uelaulakat enken etetepkvkekvs; ekvnvhvlhawat afvcketvt omecicen tohkvkktet yvhikvkekvs;

9 Cehofv ehomvn, ekvnvn fvceecvranet vlakekv: ekvnvn fvccetvn es fvcecet, etvlwv cahmelikv faccusen fvcecvres.

ESVKVSVMKV 99.

CEHOFVT mekket os; etvlwv cahmelikvt fekekvvkekvs: celupvlke etennvrkvpvn liket mekket os: ekvnvt nekeyekvs.

2 Cehofvt Sivr ofvn rakkēt omes; momen etvlwv cah-melikv omvlkv senhvlwet likes.

3 Ce hocēkv rakke momet em penkvlhoyvre tetayan vkvsvmvkekvs: hvsvtket omekv.

4 Momen mekko en yekcetvt fvcceekvn vnokecet os: fvcceekv fvccan yekcen huericetsket os, Cekvpe ofvn fvcceekv fvccetv tepakan vfstetsket omes.

5 Cehofv pun Hesaketvmesen hvlwecvkes, momet e'leohsehoyickv ehomvn vrakkuēcvkes: hvsvtket omekv.

6 Em plestvlke vpvkvket Moses Elvne tepakat, momen e hocēkv ohhuehkakat Samyvl vpvket on; Cehofvn ohhuehkakvtes, momen em vyoposkakvtes.

7 Vholoce cukele ofvn em punayakvtes: nanvke en kerkuecvten momen vhakv emakvten vfstakvtes.

8 Cehofv pun Hesaketvmese toyetskat, em vyoposkaketskvtes; nanvke momecakan em pvlecetskvttet omis; Hesaketvmese holwvyeckv es em wikkvat toyetskvtes.

9 Cehofv pun Hesaketvmesen hvlwecvkes, momet em ekvnhvlwe vcakan fullet, vrakkuēcvkes; Cehofv pun Hesaketvmeset hvsvtket omekv.

ESVKVSVMKV 100.

Vkvsvmkv-emetv Esvkvsvmkv.

Ekvnv omvlketskat, en hake estafvceecican Cehofvn en hayvkes.

2 Cehofvn afvcketvn es em vtotkvkes: likat ehomvn yvhiketvn es yicvkes.

3 Heyvn kerrvkes, Cehofvt, mvt Hesaketvmeset omes: mvt pu hayvtes, momen enake toyēs; em estet omet, yvpefikv emet vhecicat toyēs.

4 Tohopke mvhauke enānvken vkvsvmkv emetvn esce-yet, en cuko mvhauketaken vkvsvmkv esceyvkes: vkvsvmkv emet, e hocēkv vkvsvmvkes.

5 Cehofvt heret omekv; em vnokeckvt meyuksv-sekon
oce munkvt omes; momen em mehenwetvt este-honvpse
 erhonvpse omvlkv etehoyvnet os.

ESVKVSVMKV 101.

Tewe es em Vkvsvmkv.

VNOKECKV fvccekv tepakan es yvhikares: cemen Cehofv toyetskat, vkvsvmkvn ece 'yvhikares.

2 Vretv temvpokat ofvn hoporrenet e em fvyatares: Acha, estofvn vm vlaketskvre te? cv feke temvpoken vn cuko ofvn vrases.

3 Nak holwvke estomis vn renakv ehomvn huericvkares: mv vyetv fvccat enkvpvke fvyecakat em vtotketv taken en homecis; mvt vc vlokpekares.

4 Efeke naorketv vnokecat v'nkvpvkvres; *este* holwv-
 yecan kerrykares.

5 Estimvt em vwolicvn ehken oh laksat mvn sumeci-
 cares: mv en heckv hvlwen momen efeke ekvsvmen ocat
 em etektvnécvkares.

6 Este heromvke ekvnv fullan vn renakvt oh ocvres, vc
 vpaket vpokvren; vyetv temvpokat ofvn yvkapat, mvt
 vm vtotkvres.

7 Estimvt emvkerretvn vtotkat vn cukon likekares;
 estet lvksetvn opunayat vn renakv ehomvn fekhonne-
 kares.

8 Hvthvyvtke vrahrvkvn holwvyecvlke ekvnv fullat
 omvlkvn sumhuecares, momet holwvyecvlke omvlkvn
 Cehofv em etvlofv warares.

ESVKVSVMKV 102.

Emekusvpkv Este Estemerke hayat, emuntvkuse, Cehofv ehomvn em este-
 merkv opunvyeckvn pvlato.

CEHOFV toyetskat, vm mekusvpkvn pohvs, momen
 huehkvyat ce homvn vlvkekvs.

2 Cv 'stemerke nettv omof ce turofvn vm ehhetskvs; ce hvckon a vm wiyyvs: mv nettv huehkvyof, lvpken vm vyoposkvs.

3 Vn nettvt ekkuce omvket sumecen, cv fune totkv em pvtakv omvket nekrvket omekv.

4 Pvhe omēt cv feket tvcket momet yuknet os; vn tvklike hompetvn cv hoset omekv.

5 Hihkvye en haket omecicen cv funet cv 'navpeswvn vloklopet os:

6 Vnrwv noksukev omit, opv tvlvhasse ocan are omit omis.

7 Nocvkot, cutkuce cuko onvpvn entvlkuse oh like omit omis.

8 Vn horret cv tvklece emunken nettvt hoyanet os; momen mv vn homecakat cv hocfet, *Hesaketvmeset* heyv hunvnwv momecat omet ce momecekvs, makaket os.

9 Essun tvklike omēn hompit, vm esketvn turopuswv pvlatkat vpvken eteyamvyvtet omekv;

10 Cen cvpvkktv cen homeckv tepakat omecicen, cv kvwahpet, cv tvkwiketskvttet omekv.

11 Vn nettvt nak em vpette cvpke hake omvket os; momen vnet pvhe omēt cv yuknet os.

12 Momis cemet, Cehofv toyetskat, meyuksv-sekon liketskvres; momen ece 'kerrickvt este-honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen ocvres.

13 Akvwvpiket, Sivn merretskvres: em merretv oketvt vlakekv: henka, oketv melhoyvtet vlvket omes.

14 Cem vtotkvkkt en cvton es afvckvket, momet em mokken em merrvket omekv.

15 Monkv etvlwv cahmelikvt Cehofv e hocefkvn em penkvladen, ekvvn mekkvlke omvlkvtt cem vrakktvn em penkvlvkvres;

16 Cehofvt Sivn etohtarvtet ok, en hvyayvke ofvn e heckuecvttet os;

17 Enkusvpmat em mekusvpmkn em vpohicet, em mekusvpmkn taken etvn vhepvkekatet os.

18 Heyvt este-honvpse yicvranat en cohoyvres: momen este hocvckvranat Cehofvn vkvsymkvres.

19 En liketv vcake hvlwan a vfvnnaket, hecvtet omekv; hvlwe tvlofv a vfvnnaket Cehofvt ekvnvn hecvtes;

20 Cuko-yekv vpikat en hihketvn pohvret; mv elkvn oh mellvkhoyvten enrecopvret;

21 Estet Sivn ofvn Cehofv e hocfkn kerkuecet, Celuslme ofvn em vkvsymkn kerkuecvkvren;

22 Etlwv cahmelikvt etohnvkaften, ohmekketv ocakateu Cehofv em vtotketvn etohnvkaftof.

23 Vyev ofvn vn yekcen yvmahkuecet, vn nettv *em vhonkvtkvn* kocuknicet os.

24 *Hvmmakvyvtet os*; Aeha, vn Hesaketvmese, vn nettv en nvrkvpv omof ymv enkvpmkn 'svc ahyetskvs: cem ohrolope este-honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen vpeye munkvt omes.

25 Hofunof ekvnv em wakkvn wvkecetskvtes; momen hvlhawat ce'nketake em vtotketvt omakes.

26 Mvt sumecvres, momis cemet liketske emunkvres; henka, mv omvlkv vcevke omvket leskvke hakvres; momen vcevke omēn mvrahkuecetsken, mvrahrvke hakvres:

27 Momis cemet mv etwv toyetsket os, momen cem ohrolopet meyuksv-sekares.

28 Cem vtotkvke en hopuetaket vpoke emunkvres, momen en honvpse taken ce homvn yekcen svpvklehocvres, kievyvtet os.

ESVKVSVMKV 103.

Tewe es em Vksvmkv.

Vm puyvekev toyetskat, Cehofvn vkvsvmvs : momen ve ofv omvlketskats, e hocekv vcakan vkvsvmvs.

2 Vm puyvekev toyetskat, Cehofvn vkvsvmvs, momet nanvke cen lopicvte omvlkvn ce hohsates:

3 Cen holwvyeckv omvlkvn es cem wikat, cem enanokketv omvlkvn cem wicecat;

4 Cen hesaketv sumketv enkvvpken hesayecat; vnokeckv merkv heromvke esyoman es ce kvtylicat:

5 Nanvke herakan ce cukwvn es fvcecet os, *momat* lvmhe omēt cem mvnnettvt e mucvsecet os.

6 Cehofvt nake fvcevken momecet, ohwetenhokat omvlkvn fvceckvn em vfastet os.

7 Em vyetvn Moses en kerkuecvket, nanvke momecvtet Eslevl en hopuetaken en kerkuecvkvttet os.

8 Cehofvt merkv es fvcket, est en heromet os: cvpvk- ketv yulohuset, vnokeckv es fackuset os.

9 Est em vsehe emunket omekares, momet meyuksvsekon *cvpvkktvn* ocekares.

10 Pun naorketv take vcvkvyen pu momecekot, pun holwvyeckv take vcvkvyen pum fekykekatet os.

11 Hvlwat ekvnnv senhvlwet omat etvpomet em vnokeckv em penkvlakat ohfvcev ocat rakket omekv.

12 Hvsossy-fvcev hvsvklatkfv-fvcev etenhopvye etvpomen pun holwvyeckv epu'nkvpken vkuehuecvtet os.

13 Erke en hopuetake em merrrat etvpomet mv em penkvlanan Cehofvt em merrvket omes.

14 Pu'na taken emet kerret omekv; ekvnnv em mokke toyeyat vkerricet os.

15 Estet on omat, en nettvt pyhe etvpomvket os: vnrvwv pvkpvke omēt pvkpaket omes.

16 Hotvlet oh hoyahnen, sumket omen, estvmv huervtet svnvcomvn kerrekaret ok.

17 Momis Cehofv em vnokeckv mv em penkvlanan oh ocat, momet em fvccetv hopuetake renhopuetake ohfvccv ocat, meyuksv-seko vtet meyuksv-sekon ayet os;

18 Mv em etemfvccetv vcayecakat, momet em vhakv momecvkvret vkerriakat ohfvccv ocat.

19 Cehofvt em ohliketv mekke ohlikat hvlhawat ofvn yekciavtet os; momen em ohmekketvt omvlkv ohfvnket omes.

20 Cehofvn vkvsvmvkes, em encelvlke toyatskat; yekcetv ofvn yekcvket, em opunvkv momecet, em opunvkv en haken em vpohicatskat.

21 En *suletawvlke* sulsoke omvlkatskat, em vtotkvlike nake koman momecatskat, Cehofvn vkvsvmvkes.

22 Em vtotketv em ohmekketv elecv estvmv estomis *vpoke* omvlkatskat, Cehofvn vkvsvmvkes; vm puyvfekev toyetskat, Cehofvn vkvsvmvs.

ESVKVSVMKV 104.

Vm puyvfekev toyetskat, Cehofvn vkvsvmvs. Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, rakke mahe toyetsket os.

2 Vccvke omēn hvyayvken 'se ohkayetskat, esohrvnkv vtarkat omen sutvn vtvleksicetsket os.

3 En nvthofv hvlhawat en tohkakvn uewvn vk lumhicetsket os: vholocen em escvlleckv pvfpvnen hayet, hotvle e tvrpvv oh yvkapet os;

4 Hotvlen em encelvlken hahicet, totkv fenken em vtotkvlen hahicet omes.

5 Ekvvn meyuksv-sekon vkueyihocekaren em wakkvn lumhievtes.

6 Vklaukat ton omat, vccvke omēn es ohranetskvtes; uewv sulsokat ekvnhvlhawat onvpvn ohfekhonnvtes.

7 *Mv uewwt*, em vsehetskan, pefatkvtes; tenetketskaten haket omecicen lypecicet etvn vpeyvtes.

8 *Momet* ekvnhvlhawan vkvwvpkaket pvnen vkhvtvpecet, estvmv em etetakuecetskvten roricet os.

9 Esentvcken tohwvlypeceko tayan es en tvcecicetskvтет os. Ekvnv ohrvnvrane rafuleceko tayvren huericetskvтет os.

10 Emet uekiwvn pyne ofvn vtotvket omen, ekvnhvlhawate etenrvwvn filhonet omes.

11 Mvt ekvny nakwenahokat vtekate esketvn emvket omes: corakko-wakv honecakat em ewvnhketvn fekhonievket omes.

12 Mv vfopken hvlwe fuswvt em vpoketvn ocvket os: mvt eto-lycce vlkan fullet hahoket os.

13 En nvthofv hvlhawate aossen ekvnhvlhawan otohicet omes: ekvnyvtem vtotketv em etten es fvcecet os.

14 Pvhenv vpuekvn en honticet, este em vtotketv vyoposken nakvhockvn hayet os, hompetvn ekvnyv aossievret:

15 Momet pyrko-opuswv estefeke afvceciat, olefv-neha esteturofvn hvvyvycat; momen tvklike estefeken yekciat ekvnyv asossievret.

16 Cehofv em eto opuswv es fvcfaket os; mv vcevn Lepenvnen ocvke, mv emet vhoevte:

17 Fuswvt em puknvkvn hayakan; kokkv yvmasvt onomat, vcevnhot en cukot omakes:

18 Ryne hvlhvwe mahate cowatv honecakat em ocvket on, cvto oakat kone em vrvnaketvt omakes.

19 Oketv eskerkv hvressen mellvtes: hvset em vklatkvn kerret os.

20 Yomucken hayetsket os, momen nere tes; mv omof nakwenahoke etovlike fullat yopecet asosset os.

21 Este-papv mvnettvket, nak elecivke tayate komet heh-

kvket omet, en hompetvn Hesaketvmese avten hopoyaket os.

22 Hvset aossen, etvn e vpeyicet, e hutetake ofvn e lumhicet os.

23 Estet aosiyet, em vtotketvn momen en nakvfvetvn aren oh yafket os.

24 Cehofv toyetskat, mvtawwvt cem vtotketv sulke estv-mahet os! hoporrenkv ofvn mv omvlkvn hayetskvтет omes; ekvnvt cen nakockv es fvcket os.

25 Vsvn uehvtkvт rakke momet taphet oces, nanvke hvllacakat vhonevtēsko taye, nakwenahoke lopucke, momen rvkrakateu mvn vk fullet omes.

26 Vsvn perro-cukot vkvpeyes; mvn lefivrvnet vk ares, mv vk ahkopvnnren hayetskvтет.

27 Heyv omvlkvт ec oh hecet cem ehakvket os, oketv orof, en hompetvn emvketskvren.

28 Mv emaketskan vteloqvket os; ce'nken hvwecetsken, heran es fvcecvket os.

29 Ce turofvn ehetsket os; fekhervkeket os; en hesaketv taken em esetsken, pvsatket, em essun ohfulecaket os.

30 Cem puyvfekvн atotetsken, hahaket os; momen ekvnv onvpvn ohmucvsecetsket os.

31 Cehofv em vrakketvt meyuksv-sekon aye munkekvs; Cehofvt em vtotketvn es afvket omekvs.

32 Mvt ekvnvn ohhecen, fenoket os; ekvnhvlhawan celayen, ekkucaket os.

33 Hesakvyе vtekat Cehofvn vyvhikares; wenaketvn ocvye vtekat vkvsvmkvn vn Hesaketvmesen vyvhikares.

34 Vm vkerrickvt en cvmpuset omekvs; vnet Cehofv ofvn ve afvcke tares.

35 Naorkvlket ekvnv enkvpvken sumecekvs, momen holwvyecvlket svnvcomvn fuliyates. Vm puyvfekv toyetskat, Cehofvn vkvsvmvs. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 105.

VKVSVMKVN Cehofvn emvkes; e hocefkvn ohhuehkvkes; etvlwv calmelikv em etenrvwvn nanvke momecvten ker-
kuecvkes.

2 Vyvhikvkes, vkvsvmkvn vyvhikvkes; em vtotketv
estomahakat omvlkvn opunvyecvkes.

3 E hocefkv vcakan 'se afvceci cvkes: mv Cehofv hopo-
yakat e feke taket afvcekevks.

4 Cehofvn en yekcetv tepakan hopoyvkes; fekhonnekot
e turofvn hopoyvkes.

5 Em vtotketv estomahvke momecvten, en nakestomaha-
kan, momen e cukwv em fvcceckvn vkerricvkes;

6 Em vtotkv Eplehame en honvpse toyatskat, Cekvpe
Cehofv enhopoyvte en hopuetakē toyatskat.

7 Emet Cehofv pun Hesaketvmeset omes: em fvcceckvt
ekvnvn hvmeccivket os.

8 Meyuksv-sekon etemfvccetvn vkerricet, mv opunvkv
vhakvn emvtet honvpse erhonvpse cukpe-rakko hvnke
etehoyvnen vkerricvtet os.

9 *Mv etemfvccetv* Eplehame etenhayvtet, momen etem-
fvccetv vcake Iseke etenhayvtet;

10 Momet matan Cekvpen etenhayet, vhakv omvren
yekcicet, etemfvccetv meyuksv-seko huervranan Eslevl
etenhayet:

11 Cemen Kenvne ekvnv mv pucasvranetskat eskerhoyv-
ten ce'mvkares, maket:

12 Este vlonkvtkv ohfvccv nvcomuset omof, henka,
nvcomuse estvmahet, momet mv ofv tvleporvlket fekhon-
nakof.

13 Momet etvlwv hvnke enkvvpken etvlwv hvnkan
eroricet fullet, mekko e tlvwv hvnke enkvvpken etvlwv
etvn roricet vpeyof.

14 Este hvmkuis nak em vhopanvkvre em etektv-necekates; momet entake svrahkvn mekkvlken em vsehvtcs;

15 Em vfeyvkhoyvte cvnaken celayekot, vm owalvlken naken em vhopahnatskvs, *maket*.

16 Momet elaukot ekvnvn ocvren huehkvtes; tyklike este 'sem etekkekv omvlkvn kacvtes.

17 Mv ehomvn este-hunvnwvn vtotvtes; Cosef vtotkv taranen wihoyvtes:

18 E'len semvlikv es en nokhokicakvtes: cvto-*telacvn* es em wvnayct tvkwvkechoyvtes:

19 Cehofv em opunvkv eskerret emunken em opunkv eshoyanat em oketvt vlakvtes.

20 Mekkot vtotet, enrecopvtes; etvlwv sasat em evpayvt ot, momet epucassekot arvren em etektvnecvtes.

21 En cuko ohfvnken epucasen hayet, nake ocat omvlkv es em evpayvn hayvtes.

22 Ekomat vcvkvyen en rvkrakvn wvnawicvren, momet en senetvlken hoporrenkvn emvhayvkvren.

23 Momen Eslevl Ecepsen eceyvtes; momet Cekvpct Ham em ekvnvn tvleporvt fekhonnvtes.

24 Momen Cehofvt em esten tayen ohvtvlayvtes, momet en horre take senyekcvken hahicvtes.

25 E feke taken em este en homecetvn oh fulothuecet, emvkerret em vtotkvlike momecetvn e feken oh fulothuecvtes.

26 Em vtotkv Mosen vtotet, Elvne ensatkvctet vtotvtes.

27 Mvt mv este em etenrvwvn es en kerkvn momecet, Ham em ekvnv ofvn nak estomahakan momecakvtes.

28 Yomucken vtohtet, yomuceedvtes; momen em opunvkvvn vnrvpvkekates.

29 Em uewv *fihnakan* catvn hahyet, en rvro taken pvsatvtes.

30 Em ekvnvn kutet cekfe fullvtes, em mekkvlke take en nvthofv take ofvn fullet.

31 Opunayvtes, momen rono omakat fulle sulket yicen, em ekvnv em vteke omvlkvn eekvt ocakvtes.

32 Oske vyoposken hetute-nerkv rakrvken emet, totkv fenke em ekvnv ofvn emakvtes.

33 Em pvrko-fvkvn ke-rakko vpe esyoman hopvnketvn es celayet, momet eto em ekvnv em vteke ocakan kvceyvtes.

34 Emet mahken, tvffonoksvt yicet, etoesse-papvt yievtes, en sulke vhonkvtsko tayet,

35 Momet nakhontvke em ekvnv ofv oce vtekan loket, em ekvnv em etten lokakvtes.

36 Momen em ekvnv take ofvn homv-heckvkvte omvlkv, mv en yekcetv take omvlkv enhomvvhhotvn pvsatvtes.

37 Momet em este cvtokunaphvtke cvtokunaplane tepakan ocaken asossicvtes: momen em vliketv vpvke este yekceko hvmkuis sekates.

38 Enkvrvkakof, Ecepset afvcke tates, em penkvkvvt entaken oh latkvttet ok.

39 Vholocen esohrvnkvn onvpvn pvticvtes; totkvu neren hvyayvkvren.

40 Em 'pohaken, kowiken svlaket, hvlwe tvkliken es fvceevkuecvtes.

41 Cvton hvwehcet, uewvt vyvkhvmkv afihnevtes: hvce *omvket* kvrkapan fihnevtes.

42 Em etemfvccetv vcakan vkerricet, em vtotkv Eplehamen vkerricekv.

43 Momet em esten afvcketv vpvken Ecepse asossicet, enhopoyvten yvhiketv vpvken asossicvtes;

44 Momet etvlwv cahmelikv em ekvnvn emakvtes, momen mv em etvlwv ocakvte em vtotketvn eenakuecakovtes:

45 Em fveceekvn vfastet, em vhakvn em vpohiekvren
Cehofv momecvtes. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 106.

CEHOFVN vkvsvmvkes. Vkvsvmkvn Cehofvn emvkes;
 emet heret omen, em vnokeekvt meyuksv-sekon *oce mun-*
kv omekv.

2 Cehofv em vtotketv yekcakat omvlkvn onayet, mon-
 kat vkvsvmkv emhoyvre tetayat omvlkvn estimvt ker-
 kuece taye haks?

3 Mv fveceekv vfvstakat en heraken, mv estofv tis
 omvlkv fvecetvn momecat en heret os.

4 Cehofv toyetskat, heromkv cem este em ocetskan es
 ve vkerrievs; Aeha, hesayeekv es hesayecetskan es vn
 cukoperievs.

5 Momat ce'nhopokvte nak omvl en heraken hecaren,
 cem etvlwv em afvcketv ofvn ve afveke taren, etvlwv epu-
 casetskat vpvket 'se afvceecicaren.

6 Pu'rkvlke vpaket naorkeyvtes; holwvken momeceyv-
 tes; holwvyekvn momeceyvtet os.

7 Pu'rke tatet Ecepse ofvn nanvke estomahvke mome-
 cetskan kerrvkekates; cem vnokeekv en sulken vkerrie-
 kekates; momis uehvtkv vfopkan cem vpohiekv komv-
 kekates; Uehvtkv Cate vfopke tis.

8 Mome estomis e hocckv vrahkvn hesahuecvtes, en
 yekcetvn kerkuecvret.

9 Momet Uehvtkv Caten em vsehen, vkarpvtes:
 momen vnrvwv etehoyvne omēn laulakat etehoyvnen
 evpayvtes.

10 Momet entaken mv en homecat e'nke enkvprken
 hesahuecvtes, momet vnrapv e'nke enkvprken nesakvtes.

11 Momen uewvt vnrapvlken ohrvnrakvtes; mv hv-
 kusis vhoskekates.

12 Momof em opunvkvn vkvsvmakvtes; vkvsvmkvn es vyvhikakvtes.

13 Em vtotketvtaken lvpken ehosakvtes; em vcahnetvn emehakvkekates:

14 Momis vnrvwv ofvn svheremahen *naken* eyacakvtes; momet ekvnv kvrvat ofvn Hesaketvmesen eskerrakvtes.

15 Momen en nakvpohkvn emakvtes, momis em puyvfekev taken oyoketvn em ohtotakvtes.

16 Momen hvpv em etenrvwvn Mosen em vleskvpakvtes, Elvne, Cehofv em este encakat *tepakn*.

17 Ekvnvt hvwiket, Tervnen nokmelvtes, momet Vpi-lvme em etohkviketvn ohranvtes.

18 Momen em etohkviketv take em etenrvwvn totkvt vhetkvtes; fenket holwvyecakan nekrvkuecvtes.

19 Holepe ofvn wakucen hayakvtes, momet nakvhake nakrekkvten es hahoyan vrakkuecakvtes.

20 Hiyomen 'se em vrakkueckv tate vrakkuecekot, mv vyoposken wkv pvhe hompan vrakkuecakvtes.

21 Hesaketvmese en hesahuecv take, mv Ecepse ofvn nake rakrvken momecvten, ehoset,

22 Ham em ekvnv ofvn vtotketv estomahvken, *momen* Uehvtkv Cate vfopkan nake sehoneckakan momecvten ehosakvtes.

23 Monkv, Sumhuecares, makvtes, em ensatkvte Moset, en cvpvkktvn etvn ayecievret, sumhuecekaren, em etenrvwvn huerekaten omat.

24 Henka, mv ekvnv estafveecice tayan ehvperkuecakvtes; em opunvkvn vkvsvmvkekates;

25 Momis em escukohakvtake ofvn ecayakvtes, momet Cehofv em opunkv en haken em vpohicvkekates.

26 Monkv e'nken kvwapet *kicvtes*, Vnrvwv ofvn ce sumhuecares;

27 Momet ece honypsen etvlwv cahmelikv em eten-
rvwvn sumhuecit, ekvnwarkv ofvn vwahecares, *maket*.

28 Momen ohvtvlakat Pevl-pevlen evpyecet, nanvke
wenahoke sekan em wihoyvten pvpakvtes.

29 Hiyome nanvke momecakan es cvpvkkuecakovtes :
momen enokketv yekcat vyvkhvmkv oh vlvkakvtes.

30 Momof Fenehvset ahuyiret, fvcceekvn vfastvtes, mo-
men enokketvt fekhonnvtes.

31 Momen mvn fvccetv vyoposken *Hesaketvmeset* emen
oh vkerrievtes; honvpse erhonvpse omvlkv meyuksv-
sekon.

32 Ohvtvlakat Melepv uewv vfopkan cvpvkkuecakovtes,
momat entaket omecicen Moses en holwvke tates :

33 Em puyvfeekvn vnrvpaken, fvccekon e cukhvrrpen es
opunayvtet ok.

34 Etlwv cahmelikvn sumhuecvkes, maket, Cehofvt
vhakvn emvkvttet omis, sumhuecvkeekates ;

35 Momis mv etlvwv cahmelikv vpvkakket etefullet, em
vtotketv taken en kerrakovtes :

36 Momet em mekusvpkv nakvhakvken vrakkueca-
kvtes; mvt esenkvnhetv *ome* en hakakovtet :

37 Henka, e'ppucetake e'chustvlke esyoman puyvfeekv
holwvhokat ehomvn nakemetvn pvsatet,

38 Catv em mvttekaten pvlvtakovtes, e'ppucetake e'chus-
tvlkeu e catv take, mv mekusvpkv nakvhakvke Kenvn
ekvnn ocakat ehomvn nakemetvn pvsvtakat; momen mv
ekvnn catvn 'svholwvke tates.

39 Hiyomen em vtotketvtake eteropotten svholwvhoke
haket, em momeckvtake ofvn hoktareet fullvtes.

40 Monkv Cehofv en cvpvkktetv em este vnrvpen vhet-
kvtes, momet epucasvte mahusan en homecvtes.

41 Monkv etlvwv cahmelikv e'nketake ofvn emakovtes;
momen en homecakat ohmekkakvtes.

42 Momet en horret ohwetenkakvtes, momet e'nketake elecvn svpvklecakvtes.

43 Entaken etewolen hesahuecvtes, momis nake ohvker-ricakat ofvn em vpohickvn komvkvronkon, en holwvyeckv-take ofvn kvncvpuecvkhoyvtes.

44 Mome estomis, em enhuehketv taken pohof, em este-merketvn em vpohicvtes;

45 Momet nake em etemfacevtet em vkerricet, em vno-keckv en sulke vevkvyn em merrakusvtes.

46 Momet mv sylvfkuehcet, etvn svpeyat omvlkv em merrkvren hayvtes.

47 Acha, Cehofv pun Hesaketvmesē, pu hesahuecv, momet etvlwv cahmelikv asossen pu tohkvls, ce hocfvkvcakan vkvsvmkv emeyvren, momen ece 'kvsvmkvn 'se afvceceeyvren.

48 Cehofv, Eslevl en Hesaketvmeset vkvsvmket omekvs, meyuksv-seko vten meyuksv-seko eroren. Momen este omvlkv, Emen, makvkekvs. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 107.

VKVSVMKVN Cehofvn emvkes; emet heret omen, em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

2 Mv este Cehofvt vlken neset, vnrapv e'ne enkvpy-ken asossicvtet,

3 Ekvvn ocakat asossen, hvsossv asossen momen hvsvk-latkv asossen, honerv asossen momen wvhvlv asossen vteloxytet, mvn makvkekvs.

4 Vnrvwn fullet, vyetv vhassan *vpeyutes*; tvlofv vpo-kvret eshecvkekates.

5 Elvwe, ewvnhkvket on, em puyvfekv taket ofvn yekce seko hakvtes.

6 Momof em estemerketv take ofvn Cehofvn ohhuehka-kvtes, momen em estemerkvn asossicvtes.

7 Momet vyetv lvpotkan sayet, evpayakvtes, tvlofv vpo-
ketvn oh vpeyvren.

8 Em vnokeckv momen em vtotketv estomahvke este
en hopuetake em momecat svrahkvn estet Cehofvn vkvsv-
makate!

9 Estempuyvfeckv naken eyacusan fvcecet, puyvfeckv
elawan heran es fvcecet omekv.

10 Mv yomucke momen elkv em vpette ofv vpoke,
estemerketv momen cvto es wvnawihocat;

11 Hesaketvmese em opunvkvn vnrvpuecet, Hvlwe
Mahat em vcahnetvn enhomecakekv:

12 Monkv e feke taken estemerketvn es kvncvpuecvtes;
pvlatkvtes; momen emvnice tayat sekates.

13 Momof em estemerketv take ofvn Cehofvn ohhueh-
kakvtes, momen em estemerketv asossen hesahuecvtes.

14 Yomucke momen elkv em vpette asossicet, eswvna-
kvn kvceyvtes.

15 Em vnokeckv momen em vtotketv estomahvke este
en hopuetake em momecat svrahkvn estet Cehofvn vkvsv-
makate!

16 Tohopke mvhauke cvto-lanakan kvcehyet, cvto
svkhotkvn etewart omekv.

17 Hoporrenekvket, vhakv kveakat omecicen, momen
en holwvyeckvtaket omecicen, estemerrvkuehocet os.

18 Em puyvfeckv taket hompetv cahmelike omvlkvn
weyaket os; momet elkv em vhauke ocakan vwolicaket os.

19 Momof em estemerketv take ofvn Cehofvn ohhueh-
kakv os, momen em estemerketv asossen hesahuecet os.

20 Em opunvkvn atotet, em wicecet os, momet nanvke
sumhuece tayan asossicet os.

21 Em vnokeckv momen em vtotketv estomahvke este
en hopuetake em momecat svrahkvn estet Cehofvn vkvsv-
makate!

22 Momet nakwiyyetvn vkvsvmkv emetvn esyicekvs, momet em vtotketvn yvhiketvn es kerkuecvkekvs.

23 Mv perro-cukon vtehkct, uehvtkvn svkhvtvpecat, mv uewv rakrvken en nakvfvstetvn vk momecakat ;

24 Heyvt Cehofv em vtotketvn hecaket, nake esto-
mahvke momecan laukan vk hecaket os.

25 Emet maket, hotvle yekce, mv uemelohlvn hvlhvwe-
can akvwapet omekv.

26 Sutvn kvvwpiket, hvtvm laulakan vkhvtvpecaket
os : nakholwakat omecicen em puyvfekev take kafkvket os.

27 Yimvn vpeyet, pvlken yicet svkfullet, este hace lvt-
kvrane ome yvkapat omvket vkfullet os, momen en hoper-
renkv taket sumkvranchise omet os.

28 Momof em estemerketv take ofvn Cehofvn ohhueh-
kakct os, momen em estemerketvn asossicet os.

29 Hotvle-rakkon cvyayvkuecet os, momat em ueme-
lohlvt fekhonnvket os.

30 Momof afvckvket os, uemelohlvt fekhonnakekv ; mo-
men perro-cuko em vfekhonnetv here eyacakan svlakct os.

31 Em vnoeckv momen em vtotketv estomahvke este
en hopuetake em momecat svrahkvn estet Cehofvn kvsv-
makate !

32 Momet este nvkaftetv ofvn emen hvlwecet, este em
vculvke en nvkaftetv ofvn kvsvmvkekvs.

33 Emet hvccen vnrwvn hahicet, uekiwvn ekvnv
ewvnhken hahicet omes.

34 Ekvnv naklokce heckuecan ekvnv kvrran okcvnwvl-
kan hayet os ; mv ofv vpokat en holwvyeckv taket ome-
cicen.

35 Vnrwvn uewv vkhsucen hayet, ekvnv kvrran uewv
fihnvken hayet os.

36 Momet elawakat mvn vpokvren hayet os, momat
tvlofv vpoketvn etetakuecaket os ;

37 Momet cvpofvn fokayet, pvrko-cvpofvn vhocet, em ette heren ohvtvlakvke tayan vtelayaket os.

38 Momen mv *esten* ohmerrvket os, momat sulke mahe hahaket os; momen em vpuekv em vhonekvtkv yupvklatkvre em etektvneceket os.

39 Hvtvm mv *este* nvcomuse haket, ohwetenketv, estemerketv feknokketv esyomat eteropotten kvncvpuehocet os.

40 Mekkviken enhomeckvn ohkalet os, momet vnrvwn, vyetv sekan, fullvren hayet os.

41 Mome estomis enkusvpkan estemerketv onvpvn huericet os, momet cuko-vtehkvlken vpuekv fulle hvmke omen *en* hayet os.

42 Fvccakat hecet, afvckvkvres; momen holwvyeckv omvlkv e cukwn vkhottvres.

43 Estimvt hoporrenet omet, heyv nanvken vketecen omat, mvt Cehofv em vnokeckvn kerrvkvres.

ESVKVSVMKV 108.

Esyvhiketv. Tewe es em Vkvsvmkv.

HESAKETVMESE toyetskat, cv feket yekcen hueret os; yvhikares, henka, vkvsvmkvn yvhikares, 'seafveciavyat vpvken.

2 Saltvle kervlv tepakatskat, vhonecvkes: vne mahusat hvthvyvtkusen vhonecares.

3 Cehofv toyetskat, etvlwv cahmelikv em etenrvwn vkvsvmkvn ce'mares: Centilvlke e tlvwv em etenrvwn vkvsvmkvn 'sece 'yvhikares.

4 Cem vnokeckvt hvlhawat onvpvn rakket omen, cem mehenwetvt sutvn *oret* omekv.

5 Hesaketvmese toyetskat, hvlhawat onvpvn ce hvlwehocen, cen rakketvt ekvnv hvmkv onvpvn hvlwehoc-kvs.

6 Ce'nkvpervn es hesayecet, pum vyoposkvs, cem vno-
keckakat hesayehocvren.

7 Hesaketvmeset en hvsvtketv ofvn opunayvtet os: ve
afvcke tares: Sekem ekvnvn tekvpicit, Svkor em pvnen
vhopayit, etekvpicares.

8 Kelevt cvnake tes; Menasv cvnaket's; Eflevmeu
cv'kv svrvnvkt omes; Cutv vhakv-emv cvnaket os.

9 Moap eseokkosetv cvnaket's; vm estelepikvn Etvmen
oh wikares; Felestev ohfvccvn ve afvcket huehkares.

10 Estimvt tvlofv em vtohopkan es cv ceyvre te? esti-
mvt Etvmen es ve ayvre te?

11 Hesaketvmese toyetskat, pu wihket, pun suletawvlke
etohkvlkakan evpyetvn komekot, ometskeko te?

12 Estemerketv enkvpvken vnickvn pu'mvs: vnickv
este estemat ehvperket omekv.

13 Hesaketvmese eteropotten fekhvmket momeceyvres,
emet pu'nrapvlke ohhuervkvrnat mvt omekv.

ESVKVSVMKV 109.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

Vm vkvsvmkv en Hesaketvmesē, cvyayvket fekhoniyets-
kvs;

2 Ecukwv holwvyece momen mvkerretv cukwv ve
vnrvpen hwecvket omekv: etulaswv laksat ve vnrvpen es
opunayakvtet omes.

3 Momet enhomeckv opunvkvn es vm vfulotet, nake
omecickv sekon, ve vnrvpen tepoyaket os.

4 Vm vnokeckv vyoposkat ve vnrapvlket omakes: mo-
mis vnet emekusvpkvn *e emvyet os*.

5 Momen holwakan heren vyoposken a'met, enhomec-
kvn vnokecakvyat vyoposken v'maket os.

6 Eme ohfvnken este holwvyecvn huericvs; momen
vnrapvt em vkvpervn huerekvs.

7 Fvcehocof, Em mvttes, *kihocen* ayen, em mekusvpkvt naorketv hakekvs.

8 En nettvt nvcomuset omekvs; momen este etvt em wicketv en heckekvs.

9 En hopuetaket erkemelvlket omvkekvs, momen e hiwvt oye hakekvs.

10 En hopuetaket estomis fullvlket omet, nakvpohvkekvs; momet em vpoketv tlvvhassvke en lvpvtken *nak* hopoyvkekvs.

11 Fvceeko vkonahvt nake ocat omvlkvn vkonahekvs; momen em etekerhoyetv tokat em vtotketvn em vhopvvnkekvs.

12 Vnokeckv em vyecicat hvmkuis ohcates: momen estit en hopuetake erke seko fullan em merrvke tayat sekot omekvs.

13 En honvpsetvt warkekvs; honvpse svhokkolat ofvn e hocefkv take vsle hakekvs.

14 E'rkvlke en holwvyeckv taken Cehofvt vkerricekvs; momen e'cke en naorketvt vsle hahkates.

15 Cehofv ehomv estofis ocvkekvs, ohvkerrickvn ekvnnv enkvvpken tvevren.

16 Emet merretvn vkerricekot, momis este estemerre momet enkusvpkakan assecet, e feke ofv kvckan pvsvtvret assecvtet ok.

17 Henka, holwvke sohopunvyetv em vlostn, mvt emen ohvlakvtes; momen ohmerkvp sopunvyetv em vlostekon, mvt en hopvye tates.

18 Momen em vcevke omēn holwvke sohopunvyetvn e vceevtes; momen mvt uewv omēt em ena ofv ocakan eceyet, neha omet e funen eceyvtes.

19 Mvt vcevke mv es e ohranat omēt, em ocen, momet sewvnaketv mv sewvnake emunket em ocekvs.

20 Heyvt vc vnrapvlke es em feketv Cehofv emakat

omes, momet mv vm puyvfekev vnrvpn holwvken opunv-
yecakat *es em* feketvt.

21 Momis Cehofv Pucase toyetskat, cemet vm mome-
cvs, ce hocefkv vrahkvn; cv hesayecvs, cem vnokeckv
heret omekv,

22 Cv 'stemerket, v'nkusapket omen, cv feket vc ofvn
vnattet omekv.

23 Nakemvpette cvpke hakat omit cv sumket os: *hotvlet*
tvffonoksv kwape kvncvpuecat omvyet os.

24 Eelvweckv eteropotten cv torkowvt yekcvkeko
hakes; momen neha cv 'navpeswv en sumket os.

25 Momen en tvkleckv take cv haket os: cv hecakof,
ekvn norotticaket os.

26 Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, vm vnievs; aeha,
cem vnokeckv vcvkvyen cv hesayecvs;

27 Heyvt ce'nket omen kerret, cemet momecetskvten
kerrvkvren.

28 Entaket tvhikvkekvs, momis cemet ohmerrvs: asvpak-
lof, vlsvket omvkekvs, momis cem vtotkv afvkekvs.

29 Vc vnrapvket vlesketvn vccvkekvs, momet eme
mahusat em vlesketv take vccetv omēn es e ohranvkekvs.

30 Vkvsvmkv rakrvken cv cukwvn Cehofvn es emv-
kares; henka, este sulkat em etenrvwvn emen vkvsv-
mares.

31 Enkusapkat, mv em puyvfekev ohfveccakat enkv-
pvken hesayecvret, em vkvpervn huervret ok.

ESVKVSVMKV 110.

Tewe es em Vkvsvmkv.

CEHOFVT cv Pucasen, Vm vkvpervn liketske munken
cen horren ce 'leohhuerickvn hahyvrs, kicet os.

2 Cehofvt cen yekce en septvn Sivr aossen awiyyvres:
cemet cen horre em etenrvwv taken mekkvs.

3 Cen yekce nettv ofvn cem estet vkvsamuset cem e wikkvres; hysvtketv herusan vccet, hvthvyvtke e'chus-takhute aossen cem mvnettetv en secun ocetsket os.

4 Cehofvt etemfvccetv vcakan es opunahyet, em vker-rickvn eticekares, Cemet, Melkesetek plest hakvte vcv-kvien meyuksv-sekon plest toyetskes, makvtet os.

5 Cehofvt cem vkvpervn *hueret*, en cvpvkke nettv omof mekkviken etewarvres.

6 Etlvbw cahmelikv em etenrvwvn fvccetv, *mv ekvnvn* pvsvtkvte e'nan es fvfcivres; este sulkat ofvn estekvn eteflvvpres.

7 Vyetv ofvn hvccuce aossen eskvres; monkv ekvn kvwvpres.

ESVKVSVMKV 111.

CEHOFVN VKVSVMVKES. Cv feke 'somvlkvn vkvsvmkvn Cehofvn emares, fvccakat en nvkafetv ofvn, momet este etohvtelokan.

2 Cehofv em vtotketv rakrvket omen, mv es afvckakat omvlkv *ohelentet* kerretvn hopoyaket os.

3 Em vtotketvt vrakketv hvyayvke tepakat omes: mo-men em fvccetvt meyuksv-sekon oce munkvt os.

4 Em vtotketv estomahvke vkerrievkhoyvren hayvtet os: Cehofvt heromet, merkv es fvcket os.

5 Mv em penkvlanan hompetvn emakvtet os: em etem-fvccetvn estofis vkerrievres.

6 Centilvlke nanvke epucasakvten em esten emet, em vtotketv en yekcetv taken hecvkuecvtet os.

7 E'nke em vtotketv mehenwv fvceckv tepakat omes: em vhakv omvlkv mehenwvket os.

8 Estofis meyuksv-sekon yekcen svpaklet omes; mehenwv fvccetv tepakat ofvn mvn momecet omes.

9 Pvlke-neskvn em esten ohtotvtet os; em etemfvccetvn

meyuksv-sekon makvtet os: e hocefkv hvsvtke momet vcaket os.

10 Cehofv em penkvkvt hoporrenkv vliceckvt omes; mv vevkvyen momecakat omvkvvt hoporrenkv heren ocvket omes: Cehofv em vkvsvmkvt meyuksv-sekon oce munkvt omes.

ESVKVSVMKV 112.

CEHOFVN vkvsvmvkes. Mv este Cehofv em penkalat, em vhakv es afvcke herat en heret omes.

2 En honvpse ekvnvn ohfullat yekcvket omvres: *este* fvccakat en honvpse ohmerke tares.

3 Nakockv naksuleckv esyomat en cuko ofvn ocakes: momen em fvccetvt meyuksv-sekon oce munkvt omes.

4 Yomuckofvn hyayvket este fvccakan ohkvwapket os: heromet, merkv es fvcket momet fvccet os.

5 Mv este heromet vfastet, nak est em palat en heret os; fvceckv ofvn nak em fvcehocvren yekcen huericvres.

6 Estofis nekeyihocekaret ok; este fvccat meyuksv-sekon vkerrihocvres.

7 Nakonkv holwakan em penkvlekares; e feket, Cehofvn em enhonret, yekcen hueret omes.

8 E feke yekcen hueret os; em penkvleko emunket afvcket vnrapvlken hecvres.

9 Nak est em etekvpicvtet os; enkusapkakan nak emvtet omes; em fvccetvt oce munkvt os: e yvpen vrakkuECKVN es hvlwehocvres.

10 Este holwvyecat hecet, eleske tares; e nuten etetekvres, momet kasket sumkvres: holwvyecakat *nak* em eyackvt sumkvres.

ESVKVSVMKV 113.

CEHOFVN vkvsvmvkes. Vksvmvkes, Cehofv em vtot-
kvlke toyatskat, Cehofv e hocefkvn vkvsvmvkes.

2 Mucv vtekat momen meyuksv-sekon Cehofv e hocef-
kvt vkvsvmket omekvs.

3 Hvse aossat avten mata em vkladkv oren Cehofv e
hocefkvn vkvsvmhoyvre tetayet os.

4 Cehofvt etvlwv cahmelikv omvlkv onypvn hvlwet
omen, em vrakketv hvlhawat onypvn oces.

5 Cehofv pun Hesaketvmese em ohliketv hvlwen ocat,

6 *Mv nanvke* hvlwe ofv *ocakat* momen ekvnvn oh *oca-*
kan hecvre e kvncvpuecat estimvt mv omet ome haks?

7 Emet estemerran ekvnv em mokke aossen kvwapet,
enkusapkan vlekwickv-vtelokv enkvpvken kvwapet omes;

8 Este vrakkucevkhoyat vpvken huericet, em este vrak-
kucevkhoyat mahusat vpvken huericvret.

9 Hokte echusseko cuko ofv vfstvren hayet, hopue-
take e'cke afvckan hayet os. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 114.

ESLEVL Ecepsen asosset, Cekvpe en cuko hvmeceat este
etvlwv em punkv en kerkvkeko 'sopunayakat enkvpvken
asossof,

2 Cutvt en liketv vcake haken, Eslevl Cehofv em oh-
mekketv hakvtes.

3 Uehvtkv hecet, en letkvtes; Cotvne hvce pvlken
vtohhokvtes.

4 Ekvnv hvlhawat yvpefikhunvntake omvket tasecen,
rvne lopuckat yvpefikucvlke omvket tasecvtes.

5 Naket cem estoma, uehvtkv toyetskat, letketskat?
momen Cotvne toyetskat, pvlken fulketskat?

6 Ekvnv hvlhvwe toyatskat, yvpefikhunvntake omvket

tasecatskat; rvne lopockatskat, yvpefikuevlke omvket tasecatskat?

7 Ekvnn toyetskat, fvmokvs, Pucaset vpakekv; Cekvpe en Hesaketvmeset vpakekv;

8 Cvton uewv vkhsucen hayet, ronoton uekiwvn hayvtet.

ESVKVSVMKV 115.

Pume tqkon, Cehofv toyetskat, pume tokon, momis ce hocefkvn vracketvn emvs, cem vnokeckv momen cem mehenwetv tepakat svrahkvn.

2 Estomaten etvlwv cahmelikvt, En Hesaketvmese taket estvmvn lika? makvkvre te?

3 Momis pun Hesaketvmeset hvlhawan likes; naket o estomen komat momcet os.

4 Em mekusvpkv nakvhakvke take cvtokunaphvtke momen cvtokunaplanet omet, estenke em vtotketvt omakes.

5 Ecukwvn ocakis, opunayvkeko taves; eturwvn ocvket omis, hecvkeko taves;

6 Ehvekon ocakis, pohvkeko taves; eyupon ocvke omis, vwenayvkeko taves;

7 Enken ocvket omis, naken es celayvkeko taves; elen ocvket os; momis yvkvpvkeko taves; momet es en nokmelkv take eteropotten opunayvkeko taves.

8 Mv hahicakat mv omvket omvres; henka, mv em enhonrakat vtekat.

9 Eslevl toyetskat, cemet Cehofvn em enhonrvs: emet em vnickv taket omet, es em evrvnvkvt omes.

10 Elvne en cuko hvmeecat toyatskat, centaket Cehofvn em enhonrvkes: emet em vnickv taket omet, es em evrvnvkvt omes.

11 Cehofv em penkalatskat, Cehofvn em enhonrvkes: emet em vnickv taket omet, es em evrvnvkvt omes.

12 Cehofvt ep ohvkerricvtet os; ep ohmerrvkvres. Eslevl en cuko hvmeacan ohmerrvres; Elvne en cuko hvmeacan ohmerrvres.

13 Mv em penkvlakat, lopucke rakrvke esyoman Cehofvt ohmerrvkvres.

14 Cehofvt ohvtvlaken hvtvm ohvtvlaken ec ohvtvlayakate!

15 Cehofv hvlwe ekvvv tepakan hayvtet cem ohmerrvket omes.

16 Hvlhawat Cehofv en hvlhawat omakes; momis ekvvv este en hopuetake taken emakvtet os.

17 Pvsatkvtet Cehofvn vkvsvmvkekon, cvyayakan vkhvtpечат hvmkuis vkvsvmekot os;

18 Momis pumet mucv vtekat momet meyuksv-sekon Cehofvn vkvsvmeyvres. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 116.

CEHOFVN vnokecis, vm opunvkv en haken momen vm mekusvpkvn em vpohicet ok.

2 E hvckon a vm wiyvtet ok, monkv hesakvyv vtekat ohhuehkares.

3 Elkv es em wvnakvt vm vfulotakvtes, momen elkvhute estemerketvt cv hlvvtaken, estemerketv feknokketv tepakat vn heckvtes.

4 Momof Cehofv e hocefkvn ohhuehkvvytes; Aeha, Cehofv toyetskat, vm puyvfekvn hesayecvs, ce'nku-sapis.

5 Cehofv heromet os, momet fvccet; henka, pun Hesakvmeset *est em* merruset omes.

6 Este hoporrene mahekon Cehofvt vcayecet os: cv kvncvpuehocvtes, momen cv hesayecvtet os.

7 Vm puyvfekv toyetskat, cem fekvpkvn fulkvs; Cehofvt heromet cem momecvtet ok.

8 Cemet elkv enkvpvken vm puyvfekevn, eturopuswv enkvpvken cv turwvn, *momet* cv'le lvtketv enkvpvken hesayecetskvttet ok.

9 Wenahokat em ekvvv ofvn Cehofv ehomvn ykvvpares.

10 Vksamis, monkv opunayis; tayen cv 'stemerrihovtes.

11 Vm vyvkhvmetv ofvn opunayit, Este omvlkvtt laksvlket *omakes*, makvyvtes.

12 Nanvke vn lopickv vm momecvte omvlkv vrahkvn Cehofvn naken es fekare te?

13 Hesayeckv sesketvn sehsit, Cehofv e hocefkvn ohhuehkares.

14 Nanvke etemfacevyvtet mehenwvn em este omvlkv ehomvn Cehofvn em fekares.

15 Cehofv en renakv ehomvn em este vnokeckakat em elkvtt vcaket os.

16 Cehofv toyetskat, mehenwvn cem vtotkv toyis; cem vtotkv-hokte e'chuswvt omit, cem vtotkv toyis; nanvke es cv wvnakvten enrecopetskvttet os.

17 Nak ce homv elehocvre vksvsmkv emetvn es cem vlvkares, momet Cehofv e hocefkvn ohhuehkares.

18 Nanvke etemfacevyvtet mehenwvn em este omvlkv ehomvn Cehofvn em fekares;

19 Cehofv en cuko ofv taken, Celuslvme toyetskat, cem etenrvwvn *fekares*. Cehofvn vksvsmvkes.

ESVKVSVMKV 117.

CENTILVLKE omvlkatskat, Cehofvn vksvsmvkes: etvlwv cahmelikv omvlkatskat, vksvsmvkes.

2 Em vnokeckv ep ohfvccv ocat rakkett omen, Cehofv em mehenwetvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv. Cehofvn vksvsmvkes.

ESVKVSVMKV 118.

VKVSVMKV emetvn Cehofvn emvkes; emet heret omen, em vnokeckv meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

2 Momen em vnokeckv meyuksv-sekon *oce munkvt* os, Eslevl makekvs.

3 Elvne en cuko hvmeceat, Em vnokeckv meyuksv-sekon *oce munkvt* os, makvkekvs.

4 Mv Cehofv em penkvlakat, Em vnokeckv meyuksv-sekon *oce munkvt* os, makvkekvs.

5 Vm estemerketv aossen Cehofvn ohhuehkvyvtes: Cehofvt vm vyoposiket, etektvnkusan *cv huericvtes*.

6 Cehofvt vm vpvhlvmken hueret os; naken en cv penkvlekares: estet naken cv 'stomece taye haks?

7 Cehofvt vm vnicakat vpvket vm vpvhlvmken hueret os: monkv vnet ve afvcket vn homecakan hecares.

8 Este *pum* enhonrkvn hayēkot, Cehofv em ohletketv mit heret omes.

9 Este vrakkuecvkhoyat enhonrkvn hayēkot, Cehofv em ohletketv mit heret omes.

10 Etlwv cahmelikv omvlkv vm vfulotaket omis, Cehofv e hocefkv ofvn warares.

11 Vm vfulotakis: henka, vm vfulotakis: momis Cehofv e hocefkv ofvn warares.

12 Fo fulle omvket vm vfulotaket os; tofvske totkv omet vsleevkhoyet os; Cehofv e hocefkv ofvn wararet ok.

13 Lvtkaren cv sekeyvrane omet tayan ve vhepaketskvtes, momis Cehofvt vm vnicvtes.

14 Cehofvt vn yekcet omet, es vn yvhiketvt omes; momet cv hesayeckv hakvtet os.

15 Afvcketv hesayeckv tepakat en haket fvccakat em escukohakvtake ofvn pohket omes; Cehofv e'nkvpervt fekhvmket momecet os.

16 Cehofv e'nkvpervt kvwvpket omes: Cehofv e'nkvpervt fekhvmket momecet os.

17 Ca'leket, momis cv hesakares, momat Cehofv em vtotketvn kerkuecares.

18 Cehofvt yekcen cv 'stemerricvtet os; momis elkvn cv wikekates.

19 Fvccetv en tohopkvhauken vn hauhicvkes: mvn eceyares, vkvsvmkv emetvn Cehofvn emares.

20 Heyvt Cehofv en tohopkvhauket os; fvccakat mvn esceyvres.

21 Vkvsvmkv emetvn ce'mares, vm vyoposiket, hesayec-kv vn haketsket ok.

22 Mv cvto tohtarvlke vwikvkvte kvnwv em ekv haket os.

23 Heyvt Cehofv nake momecat tes; pun renakv ehomvn estomahet omes.

24 Mv nettv Cehofv hayvte heyvt omes; mvn es epu 'fvcket, afvcketvn oceyvres.

25 Cehofv toyetskat, hesahuecvs, ce'nkusapeyet os; Aeha, Cehofā, here es *pum* vyecickvn atotvs, ce'nkusapeyet os.

26 Mv Cehofv e hocefkv ofvn vlakat vkvsvmket ome-kvs: Cehofv en cuko aossen ohmerkv opunvkn ec oho-punayeyet os.

27 Cehofvt Hesaketvmese tes, momet hvyayvken pu'mvtet os: nake ohnekrickv es vwnawicvkes, altv eyvpe ocakat eroricen.

28 Cemet vn Hesaketvmese toyetskes, momen ece 'kvsvmares: cemet vn Hesaketvmese toyetskes, ce hvlwe-cares.

29 Vkvsvmkvn Cehofvn emvkes; emet heret omekv; em vnokeckv meyuksv-sekon *oce munkvt* ok.

ESVKVSVMKV 119.

ALEF.

VYETV ofv em mvtvkekot, Cehofv em vhakv ofv ykv-pakat en heraket omes.

2 Em ohkerkueckvtaken vcayecet, efeke esomvlkv hopoyakat en heraket omes.

3 Momet mvt fvccetv tokon momecekot, Cehofv em vyetv ofvn ykvpaket os.

4 Vm vhakvtaken vhericet vfvstvkes, pu kicetskvttet os.

5 Aeha, cem vhakvtake vfvstetvn vm vyetvt yekce hake!

6 Momof vc vlsekares, cem vhakv omvlkv vrakkuecvyof.

7 Efeke fvccetv ofvn kvsvmkvn ce'mares, cem fvcceckv fvccakan kerryof.

8 Cem vhakvtaken vfvstares; Aeha, cv wike mahhetskvs.

PER.

9 Este-hunvnwv mvnnettak nake estomen em vyetvn es hvsvtecvr haks? cem opunkv vcvkvyv *mn* vketecat eteropotten *mn momecvres*.

10 Cv feke 'somvlkv ce hopovyvyttet os: Aeha, cem vhakvtaken fikaren vm etektvnehcetskvs.

11 Cem opunkvvn cv feke ofvn ehvyttet os, ece 'naorkvkaret.

12 Vkvsvmket ometskes, Cehofv toyetskat, cem vhakvtaken v'mvhayvs.

13 Ce cukwv em fvcceckv omvlkv cv cukhvrvpen es opunayit, kerkuccvyttet os.

14 Nakockv omvlkv es *vc vfackat* oren cem ohkerkuccvtake em vyetv es vc afveke tates.

15 Cem vhakvtaken vrakkeucars, momet cem vyetvta-
ken vcayecars.

16 Cem vhakvtaken es e afvceciars: cem opunvkv
cv hosekars.

KEMEL.

17 Vn heromet cem vtotkv em momecvs, hesakaren;
moman cem opunvkv vcayecars.

18 Cem cv turwv hauicvs, cem vhkv asossen nake
estomahvken hecaren.

19 Ekv ovfn tvleporvt likvyet os; cem vhakvtaken
vm ehhetskvs.

20 Vm puyvfekvt oketv estofis cem fvccekvtaken eya-
cat omecicen kvket os.

21 Ekvsvmvke, ohtvhikvket omet, cem vhkv enkvvp-
ken fiyecakat em vsehetskvtet omes.

22 Vlesketv enhomeckv tepakan vm vkuehuecvs; cem
ohkerkueckvtaken vcayecvyvtet ok.

23 Mekkvket vpoket, vc vnrvpen opunahoyet omis,
cem vtotkv cem vhakvtaken ohvkericis.

24 Momen cem ohkerkueckvtaket vm afvcketvt omet,
vm vcahnlket omes.

TELER.

25 Vm puyvfekvt ekvn em mokken vlokpet os: cem
opunkv vevkvyen cv wenayecvs.

26 Vm vyetvtaken kerkuecvytes, momen vm vyopos-
ketskvtes: cem vhakvtaken v'mvhayvs.

27 Cem vhkv em vyetvtaken cv kerrepuecvs: moman
cem vtotketv estomahakan ohvkericars.

28 En honnat omecicen vm puyvfekvt kafket os: cem
opunkv vevkvyen yekcen cv huericvs.

29 Lvksetv vyetv vm vkueyicvs: momet vn heromet
cem vhkv vmes.

30 Mehenwv vyetvn ensatkvyet os: cem fvcceckvn cv homvn lumhicvyvtes.

31 Cem ohkerkueckvtaken vlokpet omis: Cehofv toyetskat, vc vlsepuehcetskvs.

32 Cv feken rakkuecetskof, cem vhakvtake em vyetv ofvn letkares.

HE.

33 Cehofv toyetskat, cem vhakvtake em vyetvn v'mv-hayvs; momen vyecicit meyuksicares.

34 Hoporrenkvn v'mes, momen cem vhakvn vfvstares; henka, cv feke 'somvlkvn mvn vketecares.

35 Cem vhakvtake en nene ofvn ayaren cv hayvs: mvn es vc afvcket omekv.

36 Vleskvpkv token, cem ohkerkueckvtaken cv feken ohfulecievs.

37 Ehvperketv hecetv enkvvpken cv turwvn vkuehuecvs, momet cem vyetv ofvn cv wenayecvs.

38 Cem opunvkvn cem vtotkvn em ohyekcievs, cem penkvkvn enaken hayet ok.

39 Vm vlesketv mv em penkalvyan vm vkueyievs; cem fvcceckv herakekv.

40 Hecvs, cem vhakvtaken cv yacusvtet os: cem fvcceckv ofvn cv wenayecvs.

FAU.

41 Cehofv toyetskat, cem vnokeckvt a vc oh vlvkekv, cen hesayeckvt, cem opunkv vevkvyen.

42 Momat mv vlesketv vn hayan em vyoposketvn ocares; cem opunvkvn em enhonrvyet ok.

43 Momet mehenwetv opunvkvn cv cukwvn aossice mahhetskvs, cem fvcceckvtaken em enhonrvyet ok.

44 Moman cem vhakvn vfastvye emunkvres, estofis meyuksv-sekon.

45 Momet pucassekot yvkvpares, cem vhakvtaken hopo-yikv.

46 Momet cem ohkerkueckvtaken mekkvlke ehomvn opunvyecares, momet vc vlsekares.

47 Momet cem vhakvtaken vnokecvyat es e afvceci-cares.

48 Momet cem vhakvtaken vnokecvyat cv'nken vkvwv-pecares ; momet cem vhakvtaken ohvkerri-cares.

SIN.

49 Opunvkv mv ofv enhonraren hayetskvttet cem vtot-kvn em vkerri-cvs.

50 Vm estemerketv ofvn heyvt vm mahlvptvketvt os ; cem opunvkv cv wenayecvtet os.

51 Ekvsvmakat tayen vc vpelicakvtet os ; *momis* cem vhakvn em fikvkt os.

52 Cehofv toyetskat, cem fvececkv hofunof ocakvten vkerri-cvyvtes, momet es e mahlvptvyvtet os.

53 Holwvyecvlke cem vhakvn enkvpykakvtet omecicen cypvkketv hiyyat cv hlvatvtet os.

54 Tleporvt yvmvn likvyof, cem vhakvtaket es vn yvhiketvt omvket os.

55 Cehofv toyetskat, neren ce hocefkvn vkerri-cit, cem vhakvn vfastvyvtet os.

56 Cem vhakvtaken vfastvyat omecicen heyvn ocvyet os.

KER.

57 Cehofv toyetskat, nake epucasvyat toyetskes : Cem opunvkv vnayecares, maket opunayvyvtet os.

58 Cv feke 'somvlkvn cen heromkvn ce'nkusapyet os : cem opunvkv vcvkvyen vm merruset omvs.

59 Vm vretvtaken ohvkerri-cit, cv'len cem ohkerkueckvtaken oh vhoi-cvyvtes.

60 Cem vhakvtake vfstetvn lvpecicít, vcewicvkates.

61 Holwvyecakat es vm wvnakvt vm vfulotvket omis, cem vhakvn cv hosekot os.

62 Cem fvcceekv fvccakat omecicen nere nvrkvpv omof alihkit, vkvsvmkvn ce'mares.

63 Cem penkvlakat omvlkv, momen cem vhakvtake vfvstakat omvlkv em etohkviketv toyis.

64 Cehofv toyetskat, ekvnvt cem vnokeekv es fvcket omes : cem vhakvtaken v'mvhayvs.

TER.

65 Cehofv toyetskat, cem opunkvk vcvkvyen cem vtotkvn heren en lopicetskvtes.

66 Vkerrickv-hayetv here momen nakkerretvn v'mv-hayvs; cem vhakvtaken vkvsamvyet ok.

67 Cv 'stemerrihoceko munkof, ehoset arvyvtet os; momis hiyomat cem opunkvk vceayecvyet os.

68 Cemet heret omet, nak heren momecetsket os; cem vhakvtaken v'mvhayvs.

69 Ekvsvmakat lvksetvn ve vnrvpen hayakvtet os: vnvt cv feke 'somvlkvk cem vhakvtaken vfvstares.

70 E feke take neha etvpomet nehet omes; momis cem vhakvn es ve afvcket os.

71 Cv 'stemerrihocvte vn heret omes; cem vhakvtaken kerraren.

72 Cvtokunaplane momen cvtokunaphvtke warke cukperakko vnvcomis, ce cukvv em vhakv mit esenheren es vn heret omes.

YOT.

73 Ce'nket cv hayet, cv tetakuecvtet os; hoporrenkvn v'mes, cem vhakvtaken kerraren.

74 Cem penkvlakat cv hecet, afvckvke tares; cem opunkvk enhonrvyvet ok.

75 Cehofv toyetskat, cem fvcceekvt fvcevket omen kerri, heromkv ofvn cv 'stemerricetskvttet omen kerris.

76 Ce'nkusapis, cem vtotkv em punayetskvte vevkvyen, cem vnokeckvt mahlvptketvt vm ocekvs.

77 Cem merkv heromakat a ve oh yicekvs, hesakaren : cem vhakvt vm afvcketvt omekv.

78 Ekvsvmakat vlsvke hakekvs, mvkerret cv momeca-kvtet ok; momis *vnet* cem vhakvtaken ohvkerri-*cares*.

79 Cem penkvlakat ve oh fulecvkekvs; momet mv cem ohkerkueckvtaken kerrakvtet.

80 Cv feket cem vhakvtake ofvn temvpoket omekvs, ve vlsekaren.

KAF.

81 Cen hesayeckv eyacat vm puyvfekev en yekcet sumket os: *momis* cem opunkv ofvn enhonrvyet os.

82 Cem opunkvvn cv yacusat vn renakvn hopanet omes, Estofvn v'mahlvpatetskvre te? maket opunayvyof.

83 Nakhvrpe sukev ekkuce ofv omit hakvyvtet omis, cem vhakvtaken cv hosekot os.

84 Cem vtotkv en nettvt nvcoma? estofvn mv ve assecakat vnrvpen fvccekvvn momecetskvre te?

85 Ekvsvmakat, mv cem vhakv vevkvpeyekat, sufsuken vn korrakvtet os.

86 Cem vhakv omvlkv mehenwvket os: emvkerret ve assecaket os: cemet vm vnics.

87 Ekvvn ofvn cv sumecicvranuset omakvtes; momis cem vhakvtaken wikkvatet os.

88 Cem vnokeckv vevkvyen cv wenayecvs; moman ce cukvv em ohkerkueckvn vcayecares.

LAMET.

89 Cehofv toyetskat, cem opunkvvt hvlwe ofvn me-yuksv-sekon yekcen hueret os.

90 Cem mehenwetvt este-honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen huere emunkvt omes; cemet ekvnvn yekcen hayetskvtes, momen fekhonnet os.

91 Monkv nanvke melletskvte vevkvyen heyv nettvn fekhonnvket os: nanvke omvlkv cem vtotkvket omakes.

92 Cem vhakvt es vm afvcketv tokaten omat, vm este-merketv ofvn cv sumkvnt os.

93 Cem vhakvtaken estofvn cv hosekares; mv eteropotten cv wenayecetskvte ok.

94 Cenake toyis, cv hesayecvs; cem vhakvtaken hoppyvytet ok.

95 Holwvyecakat cv 'levkvret v'mehakakvtet os; *momis* cem ohkerkueckvtaken ohvkerricares.

96 Temvpoketv omvlkv em eyuksvn hecvvytet os; *momis* cem vhakvt taphe mahet omes.

MEM.

97 Cem vhakvn mvtawwvt vnokecvyet os! mvt vm vkerrickvt oce emunken nettvt hoyvnet omes.

98 Cemet cem vhakvtake eteropotten vn horre esenhoporrenen cv hayetsket omes; vc vpvkake emunkvt omekv.

99 Hoporrenkv v'mvhayvlke omvlkv ocakat senhoyvnen ocis; cem ohkerkueckvtaket *nanvke* ohvkerrievyat omakekv.

100 Este vculvke nakkerrakat senhoyvnen kerryet os; cem vhakvtaken vcayecvyet ok.

101 Vyete holwakat vtekat enkvpyken cv'len ahvlvtvytet os, cem opunvkv vcayecaret.

102 Cem fvcceckvtake enkvpyken fikvkatet os; cemet v'mvhayetskvte ok.

103 Cem opunvkv lasvyat cvmpe mahet omes; henka, fo-en-cvmpe sencvmpe cv cukwv 'sem momes.

104 Cem vhakvtake eteropotten hoporrenkv heckuecvyet omes; monkv vyete fvccekat vtekat en cv homecet os.

NUN.

105 Cem opunvkvt cv'le en kulket omet, vn nenuce en hvyayvket omes.

106 Etemfvccetv vcakan es etemfvccvyvtet os, Cem fvececkv fvccakan vcayecares, makit, momet mvn momecares.

107 Tayen cv 'stemerrihocet os: Cehofv toyetskat, cem opunkv vcvkvyen cv wenayecvs.

108 Ce'nkusapis, Cehofv toyetskat, cv cukwv en nake-metvn, vkvsamusit es cem vlakvyat, evpyvvs, momet cem fvececkvtaken v'mvhayvs.

109 Vm puyvfekev cv'nke ofv emunkvt os; momis cem vhakvn cv hosekos.

110 Holwvyecakat senkvnhetvn vm etetakuecakovtes; momis cem vhakvtake enkvvpken ehosit arvates.

111 Cem ohkerkueckvtake meyuksv-sekon epucasvranvyat eenakuecvyvtet os; mvt cv feke esafvceckvt oma-kekv.

112 Estofis meyuksv vteken cem vhakvtaken mome-carev cv feken ohyekciyvtet os.

SAMEK.

113 Vkerrickv hokkolickvn en cv homeces; momis cem vhakvn vnokecis.

114 Cemet vm ehketv momet vm vrvnaketv toyetskes: cem opunkvvn em enhonris.

115 Holwvyecvlke toyatskat, v'nkvpvkes, vn Hesaketv-mese em vhakvtaken vfvstaret ok.

116 Cem opunkv vcvkvyen yekcet hueren cv hayvs hesakaren: momet vm enhonrkvn es vc vlisates.

117 Cemet vc vcayecvs, momen vc vcaiket huerares, momet cem vhakvtaken vrakkuece emunkv tares.

118 Mv cem vhakvtake enkvvpken flyecat omvlkvn ehvperkvkuecetskvtes; em mvkerretvt laksetvt omekv.

119 Ekvv en holwvyecvlke omvlkv nak ehvperke omēn etvñ vhepaketsket os: monkv cem ohkerkueckv-taken vnokecis.

120 Cem penkalat omecicen cv 'navpeswvt fekeket os; momen cem fvcceckvtake en cv penkvlet os.

AEN.

121 Fvcceckv fvccecv tepakan momecvyet os; vc ohwetenakan en cv wihketskvs.

122 Cem vtotkv vyoposkv huervs, vn hervren: ekvsv-makat vc ohwetenahkates.

123 Cen hesayeckvñ momen cem opunkv fvecan cv yacusat vn renakvñ hopanet os.

124 Cem vnoeckv vcvkvyen cem vtotkvñ em momecvs, momet cem vhakvtaken v'mvhayvs.

125 Cem vtotkv toyis, hoporrenkvñ v'mes: cem ohkerkueckvtaken kerraren.

126 Cehofv vtotkvre oketvt os; cem vhakvñ kvcakat ok.

127 Monkv cem vhakvtaken cvtokunaplane, henka, cvtokunaplane mahhe *vnokecvyat* senhoyvñen vnokecis.

128 Monkv cem vhakv omvlkv *nanvke* omvlkv ohfvecv ocakat fvecvket os, komvyet os; *momet* vyetv mvkerretv vpakat vtekaten en cv homecet os.

PE.

129 Cem ohkerkueckvt estomahvket os: monkv vñ puyvfeckvt vcayecet os.

130 Cem opunkv enrvmrickskv hvayvken estemet os; hoporrenekvñen hoporrenkvñ emaket os.

131 Cv cukvñ hvwehčit, pvfñen hesakvvytes; cem vhakvñ cv yacuset ok.

132 Vc oh fulkvs, momet ce hocefkv vnokecakat em momecetskvnt o etvpomet vñ merrvs.

133 Cv 'levwiketvñ cem opunkv ofvñ es vñ fvyvts; momet holwvyeckv estomis vc ohfvnikates.

134 Estet *vc* ohwetenat enkvpyken *cv* hesayecvs, momof cem vhakvtaken *vcayecares*.

135 Ce turoftv cem vtotkvn ohhvyayvkvren hayvs; momet cem vhakvtaken *v'mvhayvs*.

136 Cv turwvt uewvt uerakko em uewv *omvket* afihonet os, cem vhakvn *vfvtvkekok*.

TSATE.

137 Cehofv toyetskat, fvccvt ometskes, momen cem fvcccekv fvccvket os.

138 Cem ohkerkueckv taken vhakvn estemetskvttet fvccetv ofv momen mehenwetv mahhat ofvn maketsket omes.

139 Vm vyvkhvmketvt *cv* sumecicet os, *vc* vnrapvlket cem opunvkv *ehoskvttet* ok.

140 Cem opunkvvt hvsatkuset os; monkv cem vtotkv vnokecet os.

141 Cv cotket ot, vn homechoyet os; *mome estomis* cem vhakvtaken *cv* hosekot os.

142 Cem fvccetvt fvccetv meyuksv-sekot omes; momen cem vhaktv mehenwetvt os.

143 Estemerketv feknokketv tepakat *cv* hvlvtakvtet os; *mome estomis* cem vhakvtaket *es* *vm* afvcketvt omes.

144 Cem ohkerkueckvt meyuksv-sekon fvccvket omes: hoporrenkv *v'mes*, momen hesakares.

KOF.

145 Cv feke 'somvlkv huehkvyet os: Cehofv toyetskat, *vm* vyoposkvs: cem vhakvtaken *vfvtstares*.

146 Ec ohhuehkvyet os: *cv* hesayecvs, momen cem ohkerkueckvtaken *vcayecares*.

147 Hvyvtkeko emunken huehkvytes: cem opunvkv *em* enhonrvyet os.

148 Nere vketeckv oriceko munken *cv* turwvt nocvkekot os, cem opunvkv ohvkerricaren.

149 Cem vnokeckv vcvkvyen vn haken em vpohievs: Cehofv toyetskat, cem fvcceckvtake vcvkvyen cv wena-
yeevs.

150 Mv holwvyeckvn vcvkvpeyat vwolicaket os; cem
vhakvn en hopvyecaket os.

151 Cehofv toyetskat, vnakvn hueretsket os; momen
cem vhakv omvlkv mehenwetvt omakes.

152 Hofunat vteken cem ohkerkueckvtaken es keriyit,
mv en likvn meyuksv-sekon hayetskvten kerrvyvtet os.

LES.

153 Cv 'stemarkaten hecet, cv hesayeevs; cem vhakvn
cv hosekot omekv.

154 Cemet vn nakcelakvn 'svm vpyeevs; pvlken cv
nesvs: cem opunvkv vcvkvyen cv wenayeevs.

155 Hesayeeckvt holwvyecakat en hopvyet omes; cem
vhakvtaken hopoyvkekokv.

156 Cehofv toyetskat, cem merkvn heromakat rakrvket
omes: cem fvcceckvtake vcvkvyen cv wenayeevs.

157 Vc assecakat momen vc vnrapvlket sulket omakes;
momis cem ohkerkueckvtake enkvrvken fikvko os.

158 Vhakv-kacvlken hecit, cv feknokket os; cem opunv-
kvn vfvstvkekok.

159 Cem vhakvtaken vnokecvyan vkerrievs: Cehofv
toyetskat, cem vnokeckv vcvkvyen cv wenayeevs.

160 Cem opunvkv etohkvkat mehenwetvt omes; mo-
men cem fvcceckv fvccakat hvmket o vtekis meyuksv-
sekon *oce munkvt* omes.

SEN.

161 Naket omecice sekon este vrakkuecvkhoyat vc
assecakvtet os; momis cv feket cem opunvkv ohfvcevn
penkvlet os.

162 Este svpenkvleckv rakken epoyat etvpomen cem
opunkvvt omecicen vc afvcke hakes.

163 Lvksetvn en homecit, tayan en cv homecet os; *mo-*
mis cem vhakvn vnokecvyet os.

164 Cem fvcceckv fvccakat omeccicen kolvpaken ece
'kvsamvyat nettv hvmke hoyanet os.

165 Mv cem vhakv vnokecakat herkv rakken ocvket os;
momen naket elentappuecvkeket os.

166 Cehofv toyetskat, cen hesayeckvn emehakvyvtet os,
momet cem vhakvtaken vfastvyet os.

167 Vm puyvfekvt cem ohkerkueckvtaken vfastet os:
momet tayan vnokecvyet os.

168 Cem vhakvtaken cem ohkerkueckvtake esyoman
vfastvyet os; vm vyetv omvlkv ce homvn ocakekv.

TAU.

169 Cehofv toyetskat, huehkvyat ce homvn vwolicekvs:
cem opunkv cvkvyyen cv hesayecvs.

170 Ce'nkusapvyat ce homvn vlvkekvs: cem opunkv
cvkvyyen cv hesayecvs.

171 Cv cukhvrpet vkvsvmkvn esfvcken opunaykvres,
cem vhakvtaken v'mvhayetskof.

172 Cv tulasvvt cem opunkvvn opunvyecet yvhikekvs;
cem vhakvtake omvlkv fvccetvt omekv.

173 Ce'nket vnckvt vm ocekvs: cem vhakvtaken enho-
poyvyet ok.

174 Cehofv toyetskat, cen hesayeckvn cv yacusvtet
omes; momen cem vhakvt es vm eafvceickvt os.

175 Vm puyvfekvt hesakekvs, momen ece 'kvsvmvres;
momen cem fvcceckvt vm vnckvkekvs.

176 Yvpefikv ehosvte omit ehoset arvyvtet os; cem
vtotkv hopovvs; cem vhakvtaken cv hosekot omekv.

ESVKVSVMKV 120.

Vcemketv Yvhlketv.

V_M estemerketv ofvn Cehofvn ohhuehkvvytes, momen
vm vyoposkvtes.

2 Cehofv toyetskat, vm puyvfekevn cukhvrpe laksakat,
momen etulaswv mvkerrat enkvpyken hesayecvs.

3 Etulaswv mvkerretskat, *Cehofvt* naken ce'mvre te?
monkat ohvtvlakat naken ce momecvre te?

4 Este yekcat em eccvkotakse en re fvsfvken, cunepv *eto*
torawvt vpvkaken.

5 Vn holwakes, Mesek *etvlwvn* tvleporvt fekhonnikv,
Ketv *etvlwv* em escukohakv ofvn likikv!

6 Mv herkv enhomecat vpvken vm puyvfekev hofunen
likvtet os.

7 Vnet herkv *cv yacet* omes; momis opunayvyof, enta-
ket horre tepokvn eyacvket os.

ESVKVSVMKV 121.

Vcemketv Yvhlketv.

E_{KVN} hvlhawan vn renakvn vkvwvpare; estvmvn
vnickv a vm vtvre te?

2 Vm vnickvt Cehofv, hvlwe ekvnv tepake hayvte avtet
vm vlaket os.

3 Emet ce'le vkueyihocvre etektvnecekares; ece 'hecicat
nocekares.

4 Hecvs, mv Eslevl vhecicat nocekot omet, nocekares.

5 Cehofvt ece 'hecicvt os; Cehofvt vpette cem kv-
perv *cem* ocat tes.

6 Hvset nettvn cen nokkicekon, hvresseu neren cen
nokkicekares.

7 Cehofvt nak holwvke omvlkv enkvpyken ece 'caye-
cvres; emet cem puyvfekevn vcayecvres.

8 Cehofvt ossetskan momen eceyetskan mucv vtekat momet meyuksv-sekon estofis vcayecvres.

ESVKVSVMKV 122.

Vcemketv Yvhiketv; Tewe Enake.

CEHOFTV en cukon oh vpeyvkeres, cv kicakof, vc afvcke tates.

2 Celuslvm toyetskat; cem vtohopke mvhauke ocakat em ofvn pu'let svpvklet os;

3 Celuslvm tvlofv yekcen etohtvrhoyvte omēn etohtvrhoyet os!

4 Mvū *Eslevl* em vliketv *palen hokkolohkat*, Cehofv em vliketvt ohcemecet omes, *Eslevl es* en kerkueckvn, Cehofv e hocefkvn vkvsvmknv emvkvret.

5 Mekko-em-ohliketv fvcceckvn mvn vpohoyet omes, mekko-em-ohliketv Tewe en cuko hvmeecat enanvkēt.

6 Celuslvm herkv em oevren emekusvpvkes; ece 'no-kecakat nak omvlkv heret em ayen vpokvres.

7 Cem vtohopkyke rakrvke em ofvn herkv ocn, cen cuko herakat ofvn estenlopickvt ocekv.

8 Cv tecakkakat momet vm etohkviketv svrahkvn, Herkv ec ofvt ocekv, makares.

9 Cehofv pun Hesaketvmese en cuko vrahkvn *nak* cen heran hopoyares.

ESVKVSVMKV 123.

CEMEN, hvlhawan liketskat, vn renakvn vkwapis.

2 Hecvs, vtotkvke en renakvt e pucase e'nken vhecat, momen vtotkv-hokte en renakvt e pucase-hokte e'nken vhecat etvpomet pun renakvt Cehofv pun Hesaketvmesen vhece munken, pum merrvres.

3 Pum merrvs, Cehofv toyetskat, pum merrvs: enhomeckvn tayan es epu fvcfvket omekv.

4 Mv estonkon vpoke em enhomeckv, momen ekvsvmakat epu 'hvoerkuacakat pum puyvfeckvt es fackuset omes.

ESVKVSVMKV 124.

Vcemketv Yvhiketv; Tewe Enake.

ESLEVL hvmmakekvs; Mv ep ohfvccv huerat Cehofv tokaten omat,

2 Estet epu'nrvpen akvwpcecof, mv ep ohfvccv huerat Cehofv tokaten omat,

3 Momof, en cvpvkketv 'takat epu'nrvpen vhetkof, hesahokēn nokmelakvnt os:

4 Momof uewvt ep ohrvnricen, uefihnat pum puyvfeckvt taken ohranvnt os:

5 Momof uewv ekvsvmakat pum puyvfeckvt taken ohranvnt os.

6 Cehofv, mv entake nak selahlecvkvrnat omēn e nutetaken pu wikekatet, vkvsvmket omekvs.

7 Fusv fusvvpvsatlke em esenkvnhetv take aossen emvntvtte omēt pum puyvfeckvt emvntvtvtet omes: senkvnhetvt kvciķen, emvntvtepeyvtet omes.

8 Pum vnickvt Cehofv hvlwe ekvnu hayvte e hocefkv ofvt os.

ESVKVSVMKV 125.

Vcemketv Yvhiketv.

CEHOFV em enhonrakat Sivn ekvnhvlwe, mv vkueyihoceko taye, meyuksv-seko huerate, omvket os.

2 Ekvnu-hvlhawat Celuslve vfulotakat etvpomet Cehofvt mucv vtekat momen meyuksv-sekon em esten em vfulotet omes.

3 Holwvyecvlke en septvt fvccakat epucasaten oh fekhonnekaret ok; fvccakat e'nketaken holwvyeckv ohfvccvn awiyyvkekaren.

4 Cehofv toyetskat, *este* herakat, momen mv e feketake ofv fvccakat heran em momecvkvs.

5 Momis mv fiyiket, vyetv kunkohan oh vpeyat ton omat, Cehofvt holwvyeckv vtotkvke vpvkaken vpeyecicvres. Herkv Eslevl oh ocvkekvs.

ESVKVSVMKV 126.

Vcemketv Yvhiketv.

Sivn em etvlofvke sylvfkuehocvten Cehofvt rafulhuecof, mv vpuecakat omēt omeyvtes.

2 Momof pu cukwvt vpelkv es fvcket omen, pu tulaswv yvhiketv es fvcket omvtes: momof etvlwv cahmelikv em etenrvwn opunayet, Cehofvt nake rakrvken em momecvkvtet os, makakvtes.

3 Cehofvt nake rakrvke, *mv es* epu fvckan pum momecvtet os.

4 Cehofv toyetskat, pun sylvfkuehocvten raohfulkvs, uesthvkve Wvhlv ocakat omēt.

5 Mv eturopuswv pvlatkan fokayakat afvcketv ofvn vte-loykvres.

6 Eturopuswv pvltketv ofvn nerkvn esaye aosset omis, mehenwvn afvcketv ofvn rlvkyres, en teleko-es wvnawvken svlaket.

ESVKVSVMKV 127.

Vcemketv Yvhiketv; Salomv enake.

Cehofvt cukon tohtvrekon omat, mv tohtarakat ehvperkvn vtotkaketa os: Cehofvt tvlwv-rakkon vhecicekon omat, vketecvt ehvperkvn nocekota aret os.

2 Cem ehvperkvket os, hvten avpohket, oketv hoyahnen fekvpkvn hopoyatskat, momet hotoskv tvkliken hompatskat; momēn em vnokeckan nockvn emet *omekv*.

3 Hecvs, hopuetaket nakepucasetv Cehofv estemat

omakes; hopuetakhute em ettet feketv emet estemat omes.

4 Eccvkotakse en re este yekcat e'nke ofvt o etvpomvket mvnettetv en hopuetaket omakes.

5 Mv este em eccvkotakse en re hute mvn es fvcke ocat afvcket os: entaket tohopke mvhauke ofv en horretake etempunayakof, vlsvkekares.

ESVKVSVMKV 128.

Vcemketv Yvhiketv.

ESTE Cehofv em penkalat, em vyetvn ohyvkapat vtekat en heret omes.

2 Ce'nke em vtotketv taken hompetskvret ok: ece 'fvcke tares, momen estonkon aretskvres.

3 Ce hiwvt cen cuko ofv *purko* tayen ettat omēt on, cen hopuetaket olefv-vpe lowvcloke omvket cem ohhompetyv vfulote tares.

4 Hecvs, mv este Cehofv em penkalat hiyomen ohmerkvranet omat hecvkes.

5 Sivn aossen Cehofvt ec ohmerrekvs, momat hesaketske nettv omvlkvn Celuslve en heran hecetskvres.

6 Henka, cen hopuetake 'ren hopnetaken hecetskvres. Herkvt Eslevl oh ocekvs.

ESVKVSVMKV 129.

Vcemketv Yvhiketv.

ESLEVL hvmmakekvs; Vm mvnettetv vtecicvyvte vtēken entaket etewolen cv 'stemerricakvtet os.

2 Vm mvnettetv vtecicvyvte vtēken etewolen cv 'stemerricakvtet os: momis vc ohfvnkvekatet os.

3 Cvpvyecvket cv'ran oh cvpvyecakvtes: en nenen cvpevken hayakvtes.

4 Cehofvt fvcevt omes: holwvyecakat em eswvnakv-taken etewarvtet os.

5 Sivn enhomecakat omvlkv vlsvket pvlken vpeyeci-cvkhoyekvs:

6 Entaket pvhe cuko onvpvn oh honte maheko emunke yuknat omvket omekvs:

7 Mvn pvhe tacvt e'nken es fvcecekon, mv teleko wvna-wicat e hokpen mvn es fvcecekot os.

8 Momen mv hoyvnecat, Cehofv em ohmerkvt ec oh ocv-kekvs: Cehofv e hocefvk ofvn ohmerkvt opunvkv ec oh opunayeyet omes, makvkekot os.

ESVKVSVMKV 130.

Vcemketv Yvhlketv.

CEHOFV toyetskat, laulakat aossen ec ohhuehkvvet os.

2 Pucasē, vm opunvkv en haken pohvs: ce'nkusapvyat en haken ce hvckot em vpohicvkekvs.

3 Cehofv toyetskat, cemet holwvyeckvn vketecetsken omat, Pucase toyetskat, estimvt huervre te?

4 Momis holwvyeckv enkvpakickv ece 'pvket os, cem penkvlhoye taren.

5 Cehofvn emehakvyet os, vm puyvfekvt emehaket os, momen em opunvkv em enhonrvy et omes.

6 Vm puyvfekvt *nere-vketeculke* hvthvyvtken emehakakat senhoyvnen Pucasen *emehaket os*; henka, *nere-vketeculke* hvthvyvtken emehakakat *senhoyvnen*.

7 Eslevl toyetskat, Cehofvn em enhonrvs; vnokeckvt Cehofv vpvket omen, pvlke neskv esfvckat eme vpvket omekv.

8 Momen emet Eslevl en holwvyeckv omvlkv enkvpvken pvlken nesvres.

ESVKVSVMKV 131.

Vcemketv Yvhlketv ; Tewe Enake.

Ceĥofv toyetskat, cv feket ekvsvmekot omen, vn rena-
kvt hvlwekot os; momen nake rakrvken es e naoricvkot,
momet nanvke vm estomahvke mahan es e naoricvkot os.

2 Mehenwvn vm puyvfekevn hvlattet, cvyayicvyvtet os;
vm puyvfekevť vc vpaket hopuewv e'cke e pese em wice-
hocvte e'cke vpakat etvpomet os.

3 Eslevl toyetskat, mucv vtekat momen meyuksv-sekon
Ceĥofvn em enhonrvs.

ESVKVSVMKV 132.

Vcemketv Yvhlketv.

Ceĥofv toyetskat, Tewe em estemerketv omvlkvn em
vkerrievs;

2 Ceĥofvn etemfvccetv vcakan es em punayet, *hvmmaket*,
Cekvpe en Yekcat etemfaccvtet omen *vkerricvs* :

3 Mehenwvn cv hute em escuko-hakvn eceyvket, vn
topvn oh vcemkvko munket;

4 Nockvn cv turwvn emvket, nockv cv turhvrpen emvko
emunket ;

5 Ceĥofvn liketvn es en hecit, Cekvpe en Yekcaten escu-
kohakvn es en hecares.

6 Hecvs, Eſletvn mv ohfvccvn poheyvtes : ekvnv etovl-
kat ofvn esheceyvtet os.

7 Em escukohakv ocakan esceyeyvres; e'le em ohhue-
rickv tempen vrakkueceyvres.

8 Ahuervs, Ceĥofv toyetskat, cem fekvpkv ocat eceyets-
ken, cemet cen yekcetv en tovhawv vcaakat tepakatskat,
asehoket, *cukolvkvks*.

9 Cem plestvlket fvccetvn vccvkekvs; momen cem
vnocekakat afvcketvt omecicen huehkvkekvs.

10 Cem vtotkv Tewe vrahkvn cem em vfehoyvte e turo-
fvn etvn vhecihcetskvs.

11 Cehofvt mehenwv ofvn Tewen etemfvccetv vcakan es
em punayet, mvn enkvpykekares; *hvmmaket os*; Ce'n
em ette asossen mekko-em-ohliketv cvnaken ohlicares.

12 Cen hopuetaket vm etemfvccetv momen vm ohker-
kueckvn emvhayvkvyan vfvstaken omat, en hopuetake
takeu mekko-em-ohliketv cenaken meyuksv-sekon oh
vpokvres.

13 Cehofvt Sivn ensatkvttet omet, en liketvn e em eya-
cvtet omekv.

14 Heyvt fekvpkv vm ocat os, meyuksv-sekon; heyv-
mvn likares; cv yacvtet ok.

15 En hompetvn esfvcen ohmerrares: em este este-
merrakan tvkliken es fvcecares.

16 Em plestvlkeu hesaketvn vccvkucares; momen em
vnoeckakat afvcketvt omecicen yekciet huehkvkvres.

17 E yype amahvren mvn Tewe en hayares: vm em
vfehoyvten kulken emetakuecvyvtet os.

18 En horren vlesketvn vccvkucares: momis eme onv-
pvn en kvtlvkv vcatat pkpvkvres.

ESVKVSVMKV 133.

Vcemketv Yvhiketv; Tewe Enake.

HECVS, etecakkat etohkviket vkerrickv hvmkusen ocet
vpokat mvtawwt heret momet eslopiciuset os!

2 Olefv neha vcake Elvne e'kv oh kvlke, cukhesse Elvne
e cukhesse ohfihnet, em vccvke enockv vteken oh pvlav-
kvte omēt omes.

3 Hymvne en secu mv Sivn ekvny-hvlhawan oh latke
omēt omes: Cehofvt mvn ohmerkvt *ohlvtkvren* makvtet
omekv, hesaketv meyuksv-sekat tat.

ESVKVSVMKV 134.

Vcemketv Yvhiketv.

HECVKES, Cehofv em vtotkvke neren Cehofv en cuko ofvn svpaklat omvlkatskat, Cehofvn vkvsvmvkes.

2 Cuko vcaat ofvn ce'nke taken vkwahpet, Cehofvn vkvsvmvkes.

3 Cehofv, mv hvlwe ekvnv tepakan hayvtet, Sivn aossen ec ohmerrate!

ESVKVSVMKV 135.

CEHOFVN vkvsvmvkes: Cehofv e hocefkvn vkvsvmvkes; Cehofv em vtotkvke toyatskat, *emen* vkvsvmvkes:

2 Centake, Cehofv en cuko ofvn svpaklet, pun Hesaketvmese en cuko-ofvtaken svpaklatskat.

3 Cehofvn vkvsvmvkes; Cehofvt heret omekv: e hocefkvn vkvsvmkvn es vyvhikvkes; eslopicuset omekv.

4 Cehofvt Cekvpen e ensatket, Eslevl eme mahusat epucasvret ensatkvttet ok.

5 Cehofvt rakkett omen, pu Pucaset hesaketvmese omvlkv senrakkett omen kerrikv.

6 Nakett o estomen Cehofv komat, mvn momecet os, hvlwe ekvnv tepakat ofvn, momett uehvtkv laulakat omvlkv esyoman vk *momecet os*.

7 Ekvnv em eyuksv ocakan hoperet akvwvpecvren hayett os; vtoyehvttten osken en hahicett omes: en herickv-cukotaken hotvlen aossicett os.

8 Mvt Ecepse *ekvnv* en homv-heckvkvtte, este nakwenahokat esyomat enanvken, pvsatvttes.

9 Ecepse toyetskat, cem etenrvwvn nakeskerkv nakestomahvke esyoman vtotakvttes, Felon momen em vtotkvke omvlkv ohtottet.

10 Emet etvlwv cahmelikv sulken sumhuecet, mekkvlke yekevkem pvsatvtes :

11 Sihone Amolvke em mekkon momen Ak Pesvne em mekkon, momen mekkvlke em etvlofv Kenvn ocakat omvlkv *pvsatet* :

12 Momet em ekvnn taken nakepucasetvn emet, em este Eslevl epucasetvn emvtes.

13 Ce hocfv, Cehofv toyetskat, meyuksv-sekon *ocet omen*, es ece 'kerrickvt este-honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen ocet omes.

14 Cehofvt em esten fvceecet, em vtotkvke ohfvcevn e feken e en nokkievres.

15 Etlwv cahmelikv en nakvbakvke mekusvpkv cvtokunaphvtke momen cvtokunaplane estenke em vtotketv taket os.

16 Ecukwvn ocvket omis, opunayvkeko taves; eturwvn ocvket omis, hecvkeko taves;

17 Ehvckon ocvket omis, pohvkeko taves; momen e cukwvtake ofv hesaketv sekot os.

18 Mv hayakat mv omvke tares; henka, mv em enhon-rakat vtekat.

19 Eslevl en cuko-hvmecat toyatskat, Cehofvn vkvsv-mvkes: Elvne en cuko-hvmecat toyatskat, Cehofvn vkvsv-mvkes:

20 Lefi en cuko-hvmecat toyatskat, Cehofvn vkvsvmvkes: Cehofv em penkalatskat, Cehofvn vkvsvmvkes.

21 Cehofv, Celuslvmen likat, Sivr aossen vkvsvmket omekvs. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 136.

CEHOVN vkvsvmvkn emvkes; emet heret omekv: em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

2 Hesaketvmese *kihocvke* en Hesaketvmesen vkvsvmvkn

emvkes: em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

3 Pucasvlke e Pucasen vkvsvmkvn emvkes: em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

4 Mv tvlkuset nakedomahvke rakrvke momecan emvkes: em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

5 Mv hoporrenkv eteropotten hvhawan hahicvten emvkes: em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

6 Mv ekvnv uewv onvpvn pvtican emvkes: em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

7 Mv hvayvke rakrvken hahicvten emvkes: em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

8 Hvset nettvn ohfvnkvren; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

9 Hvresse kococumpv esyomat neren ohfvnkvkvren; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

10 Mv Ecepsen homv-heckvkvte em *pusate* en nokkicvten *vkvsvmkvn* emvkes; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

11 Momen em etenrvwv taken Eslevl asossicvten *emvkes*; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv;

12 Enke yekce momen esakpv rvtosecat etehoyvnen *asossicvten*; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

13 Mv Uehvtkv Cate etekvpicvten emvkes; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

14 Momet Eslevl eteropottecvre hayvten; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

15 Momis Felo en suletawvlke esyoman vkpvlavten; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

16 Mv em esten vnrvwv eteropotten evpayvten emvkes; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

17 Mv mekkvlke rakrvken nafnvkvtē emvkes; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

18 Momet mekkvlke pohkvken pvsatvten; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

19 Sihone Amolvke em mekkon *elecvtē*; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

20 Momet Ak Pesvne *ekvuv* em mekkon *elecvtē*; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

21 Momet em ekvuv taken epucasetvū emvten; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

22 Mv em vtotkv Eslevl epucavren; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

23 Mv pun hueretv kvncapat ofvū epū 'kerricvtē *vkvsymkvū emvkes*; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

24 Momet epū'napvlke enkvvpken pu hesahuecvtē; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

25 Nakwenohakat omvlkvū hompetvū emet os; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

26 Hvlwe en Hesaketvmesen vkvsymkvū emvkes: em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

ESVKVSVMKV 137.

Hvccē Papelvū fihhonat vfopken, mvū tvkvpokeyvtes: henka, pu turopusvū pvlatkvtes, Sivū vkerriceyof.

2 Mv en nvrkvvpū vhwav vpen pun kervlvū oh vtvti-
ceyvtes.

3 Mvū pu svlvfkuece es epū 'peyvte yvhiketvū pūm 'po-
haket, momet pu yvmahkuecakat afvcketvū *pūm 'poha-
kvte* omekv, Sivū yvhiketv hvmken pun yvhikvkes,
maket.

4 Estomen Cehofv es en yvhiketvū tvleporv em ekvuvū
yvhikēyvte te?

5 Celuslvme toyetskat, ce hosin omat, cv'nkvpervt *em emvnnucketvn* ehosekvs.

6 Ece 'kerrievkon omat, vm afvcketv here mahat senhoyvnen Celuslvmen vm vlostekon omat, cv tulaswvt cv cukwv ofvn vlokpekvs.

7 Cehofv toyetskat, Etvme en hopuetake, Celuslvme en nettv omof, Lekvfvkes, lekvfvkes, em wakkv vteken, makakvten vkerrievs.

8 Papelvn e'chuswv sumecihocvre toyetskat, mv pu momecetskyte etvpomen cem fekat afvcke tares.

9 Mv cen lopuckusan cahwet, cvton 'svnafkat afvcke tares.

ESVKVSVMKV 138.

Tewe es em Vksvsmkv.

Cv feke somvlkvn vkvsvmkvn ce'mares; hesaketvmese *kicvkhoyat* ehomvn vkvsvmkvn 'sece 'yvhikares.

2 Cen cuko vcaat hvsvtkat vfvccvn vhecit *ece* 'rakuecares, momet cem vnokeckv cem mehenwetv tepakat vrahkvn ce hocefkvn vkvsvmkvn emares: cem opunvkvn ce hocefkv omvlkv senhoyvnen rakkuecetskvttet omekv.

3 Mv nettvn huehkvyof vm vyoposketskvtes: vm puyv-fekev ofvn yekcen a'met, cv fekhvmecicetskvtes.

4 Ekvnnv mekkvlke omvlkvt, Cehofv toyetskat, vkvsvmkvn ce'mkvres, ce cukwv em opunvkvn pohakvtet omekv.

5 Henka, Cehofv em vyetvtake ohfvccvn yvhikkvres: Cehofv em vrakketv rakkett omekv.

6 Cehofvt hvlwet o estomis, este kvncvpakan moskomet ot, momis ekvsvmakan hopvyen kerret omekv.

7 Estemerketv ofvn yvkapvye estomis, cv wenayecetskvres; vn horre en cvpvkktv take vnrvpen ce'nken rvto-secetskvres, momen ce'nkvpervt cv hesayecvres.

8 Mv ve ohfvccv ocan Cehofvt poyvres: Cehofv toyetskat, cem vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omes; ce'nke mahusat em vtotketvtaken wihketskvs.

ESVKVSVMKV 139.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Tewe es em Vksvsmkv.

CEHOFV toyetskat, ve ofvn cv hopoyet cv kerretsket os.

2 Cemet tvklikvyaten hvtvm ahuervyaten kerretskes: hopvyen vm vkerrickvn kerretsket os.

3 Vn nenucen momen wakkvyaten heren vketecetsket os, momet vm vyetvtake omvlkv kerrusetsket os.

4 Opunkv cv tulaswv opunayat ore heren kerretskekat hvmkis sekot omekv.

5 Cv yupvt ot cv homv tis vm vfulotet, ce'nken ve oh wvkecetskvtes.

6 Kerretv *mv omat* vm estomahet ve ohfvnket os: hvlwet os: mvn orvko taves.

7 Cem Puyvfekev enkvpyken estvmvn ayare te? momet ve vpaketskat enkvpyken estvmvn letkare te?

8 Kvwvpikit hvlwen eceyin omat, mvn liketskes; elkvhute ofvn vm pvtakvn pvticin omat, hecvs, mvn aretskes.

9 Hvthvyvtke e tvrpn eenakuecit, uehvtkv en hopvyvke mahat ofvn fekhonnin omat;

10 Mv ofv tisem ce'nket cv yvpvyvres, momet ce'nkvpervt cv hvlvtvres.

11 Mehenwvn yomucket ve vyokkofvres, makin omat, nere tat hvyayvket vm vfulotke tares:

12 Yomuckat tat *naken* cem ehokot os, momis neret nettv etvpomet hvyvyaket os: yomucke momen hvyayvke *cem* etemmomvlkuset omes.

13 Cemet ve ofv nake ehke mahan hayetskvttet ok; cv'cke en hopuetakhute ofvn cv hayetskvttet os.

14 Ece 'kvsvmares, cv 'stomahe sehonecken cv hayets-

kvtet omekv : cem vtotketv estomahvket os, momen mvn vm puyvfekevť kerruset omes.

15 Cv fune etetehkat cem ehkekates, ehken cv hayet, ekvnv em ehkvke mahat ofvn estomahen cv hayetskof.

16 Vn nettvt hvmkuis cakkeko emunkof, cen renakvt *estomen vrvranvyan* hece tates, momen cen nakcokv ofvn omvlkv coke tates : nettv homvn mellvkhoyvtet os.

17 Hesaketvmese toyetskat, cem vkerrickvt mvtawwt es vm vcacvket os ! etohkvkat em vhonekvtkv mvtawwt sulket os !

18 Mvn vhonekvttvn komin omat, oktahv en sulke sen-sulket os : vhonecvyof, ece 'pakvye emunkes.

19 Hesaketvmese toyetskat, mehenwvn holwvyecvken pvsatetskate ! monkv catv-pvlvtkv este toyatskat, v'nkvpkvkes.

20 Holwvyecet ece'nrvpen opunvyecaken, cen horret *ce hocefkv* ehvperkv opunvyaket omekv.

21 Mv cen homecakan, Cehofv toyetskat, en homecvko ? momet mv ece'nrvpen akvwvpecaten es cv feknokket omeko ?

22 Enhomeckv esfvckan es en cv homecvket os ; Vn horret omakes, komvyet os.

23 Vc ofvn hopoyvs, Hesaketvmesē, momet cv feken kerrvs ; es vn kerrvs, momet vm vkerrickvn kerrvks ;

24 Momet vyetv *ce* feknokkicat hvmkuis vc vpiken omat hecet, vyetv meyuksv-sekon cv yvpayet, *es vc vyvs*.

ESVKVSVMKV 140.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat* ; Tewe es em Vkvsvmkv.

CEHOFV toyetskat, este-hunvnwv holwvyecat enkvvpken cv hesayecvs ; este-hunvnwv sestvpenkvlecat enkvvpken cv hesayecvs ;

2 Mv e feke take ofv holwvyeckv emetetakuecakat : horre-tepokvn komet e vtelayake emunkvt omes.

3 Cetto holwvyece omet e tulaswv taken fvsecakvtet os; cetto atv *kicetv* em fenenvt e'cukhvrpe elecvn oces. Sela.

4 Cehofv toyetskat, holwvyecakat e'nketake enkvpvken vc vcyecvs; este-hunvnwv sestypenkvlec v enkvvpken cv hesayecvs; ayvyof vc vwiketv komakat *enkvvpken*.

5 Ekvsvmakat senkvnhetvn vm ehvket os, *cv'sokvret*, momet eswvnakvu : nene vfopkan hoyv oman pvticakvtes : senkvnhetvn cv'svre etetakuecakovtes. Sela.

6 Cehofvn em punayit hvmmakvyvtes, Cemet vn Hesaketyemese toyetskes : vm mekusvypkvtake en haken em vpohievs.

7 Cehofv Pucase, cv hesayeckv en yekce toyetskat, horre-tepokv nettv omof cemet cv'kvn ohranetskvtes.

8 Cehofv toyetskat, nanvke holwvyecvlke komaten e'hmetskvs; nake holwvke ohvkerrian emvnihcetskvs, e hvlwecvkekaren. Sela.

9 Mv vm vfulotakat e'kv take ohfvccvt on omat, e cukhvrpe mahusat en holwakat entaken ohranvkekvs.

10 Torawv vhetkakak oh pvlvtkekvs : entaket totkvn tvkpvlatet, vksufke sufsokan vk pvlvthoyekvs, hvtvm akvwvpecekaren.

11 Holwvke opunayvt ekvnv ofvn yekcihocekares : nak holwakat este-hunvnwv holwvyecan hopoyvres, tvkwi-kvret.

12 Cehofvt *este* estemerrihocat nake em fvccehocvren vpyyecet, nak enkusvypkakak nake em fvccvt omaten vpv-yecvret on kerris.

13 Mehenwvn fvccakat vkvsvmkvn ce hoccfkvn emvkvres : fvccv momecakat ce homvn vpokvres.

ESVKVSVMKV 141.

Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofv toyetskat, ec ohhuehkvvet os; lypecicet a ve oh *utes*: ec ohhuehkvvof, vm opunkv en haken em vpo-hievs.

2 Vm mekusvpkvt nak fvmeckv nokre en fvmece ce homvn *naken* ohoce omēn, cv'nke kvwapvyat yafke *nak* ohnekrickv omēt ocekv.

3 Cehofv toyetskat, vhecievn cv cukwv ehomvn hueri-cvs: cv cukwv 'mvhauken vcayecvs.

4 Nak holwvke estomen cv feken ohfulecicekot, este-hunvntake holwvyeckvn vtotkakak vpakit, holwvyeckv momeckv ofvn vtotkaren cv feken ohfulecihcetskvs; momet en hompetv herakusen homparen vm etektvneh-cetskvs.

5 Este fvccat cv tepkekvs, heromkv *tares*: momet vm vsehekvs, mvt vfekv *cv'kv* oh *kulke ome tares*; cv'kvn tvkocekares: estemerketvt ohcakkakof, vm mekusvpkvt em ocvke emunkv taret ok.

6 Em fvcecvlke taken cvtovlkan tvkplvtvkhofof, vm opunkvvn pohkvvres, cvmpvket omekv.

7 Estet ekvnvn cvpyecof, ekvnv warke vwahat etvpo-men pu funet elkv-hute em vhauke ehomvn vwahvket omes.

8 Momis, Cehofv Pucase toyetskat, vn renakvt cemen ec oh hecet os; cemen cem enhonris; vm puyvfeckv em enhonrkv sekun wihketskvs.

9 Senkvnhetv cv'svre etetakuecakvte enkvpvken ve vcayecet, hoyv senkvnhetv holwvyeckv vtotkvake enanvke enkvpvken ve vcayecvs.

10 Holwvyecakat es em enkvnhetvtake etwvn vk pvlvt-kekvs, vnet emvnttepvvof.

ESVKVSVMKV 142.

Tewe em Maskel, Ekvnhauken Vpikof. Mekusvpkv.

V_N haken Cehofv es ohhuehkvyet os; vm opunvkv en haken Cehofv es enkusapvyet os.

2 Vm estemerkv opunveyekv ehomvn apvlatit, cv feknokketvn en kerkuecvyet os.

3 Vc ofvn vm puyvfekev ohrvnhokof, vn nenucen kerretsket os. Vyety yvkapvyat ofvn cv'svret senkvnhetvn ehakvtet os.

4 Vm vkvpervn hecet, hecvs; este cv kerrat sekot os; ohletkvyet tayat vc vnahet os; este hvmkis vm puyvfekev moskomat sekot os.

5 Cehofv toyetskat, ec ohhuehkvyvtes; Cemet vm yrvnaketv, momet wenahokat em ekvnv ofvn nake epucasyat toyetskes, makvyvtes.

6 Huehkvyaten em vpohievs, kvncvpe mahen cv hahoyekv: vc assecvlke enkvprken cv hesayecvs, es vn yekevket omekv.

7 Vm puyvfekevn cuko-yekvn aossievs, vkvsvmkvn ce hocfkvn emaren; fvccakat vm vfulotkvres, heromet cv momecetskvret ok.

ESVKVSVMKV 143.

Tewe es em Vkvsvmkv.

C_EHOFV toyetskat, ce'nkusapvyaten em vpohievs, vm mekusvpkvtaken pohvs: cem mehenwetv ofvn vm vyo-poskvs, *momen* cem fvccetv ofvn.

2 Momet cem vtotkvn ohfvechehetskvs, cen renakv ehomvn este-wenahokat hvmkuis fvccet huerekaret ok.

3 Horret vm puyvfekevn assecvtet omekv: vn hesaketv ekvnvn es tvknafkvte os; mv hofunen pvsatkvtet omēt yomucyokan likaren hayvtet os.

4 Monkv vm puyvfekevť ve ofvn muntvlket os; cv feket pohyvket ve vpiket os.

5 Netťv hofunof ocakvten vkerrićis: cem vtotketv omvlkvň ohvkerrićis; ce'nke em vtotketvn heren vkerrićvyet os.

6 Cv'nken ec oh rvtosećvyet os: vm puyvfekevť ekvnv ewnhkat omēt ce *wvnhket* os. Sela.

7 Vm vyoposketvn lypēcivś, Cehofv toyetskat; vm puyvfekev en yekcet vnahet omes; ce turofvn vm ehhetskvs, mv vksufkan esvkceyake omvye cv hakekaren.

8 Cem vnokeekvn hvthvyvtken poharen cv hayvs; cemen cem enhonrikv; vyetv ykvpranvyan cv kerrićvs, vm puyvfekevť ec oh kvwapikv.

9 Vc vnrapvlke enkvpvken cv hesayecvs, Cehofv toyetskat; ec oh letkis, ve vrvnayetskvren.

10 Nak kometskan momecetvn v'mvhayvs; cemet vn Hesaketvmese toyetskekv: cem Puyvfekevť heret os; cv yvpayet, fvccetv ekvnvn es cv ceys.

11 Cehofv toyetskat, ce hocėkv vrahkvň cv wenayecvs: cem fvccetv ofvn vm puyvfekevť estemerketvn aossicvs.

12 Momet cem vnokeekv ofvn vn horren warvs, momet vm puyvfekev estemerrićakat omvlkvň sumhuećvs; cem vtotkv toyikv.

ESVKVSVMKV 144.

Tewe es em Vksvkv.

CEHOV VŇ CVTOT, MV CV'NKEN HORRE-TEPOKVŇ EMVHAYET, CV'NKE-WESAKVŇ TEPOYVKVREN MVHAYAT;

2 MV VM VNOKEEKV MOMET VŇ TOHOPKET; VŇ CUKO HVLWE MOMET CV HESAYEĆVŲ; ES VM EVRVVKV MOMET MV EM ENHONRVYAT; MV VM ESTE VM ELECVŇ SVPVKLECAT, VKVSVMKET OMEKVS.

3 Cehofv toyetskat, Estet naket omen vkerrićetske

haks? monkat este e'ppuce naket omen moskometske
haks?

4 Estet ehvperketv omēt os: en nettvt nak em vpette
sumkat omvket os.

5 Cen hvlhawan ahvtaphuecvs, Cehofv toyetskat, mo-
met ahvtvpkvs: ekvnv-hvlhawan celayvs, momen ek-
kuecvkvres

6 Vtoyehvtten atotet, vwahecv; cem eccvkotakse en
ren atotvkvs, momet sumhuecvs.

7 Ce'nken hvlwen awiyyvs; cv hesayecvs, momet uewv
rvkrakat a vk vc ossicet, tvleporvlke e'nke taken a vc
ossicvs;

8 Mv e cukwv taket mvkerretvn opunayen, e'nkvperv
taket lvksetv e'nkvpervt omat.

9 Hesaketvmese toyetskat, yvhiketv mucvsen es ece
'yvhikares; eshayeckv efkv pale ocaten hayecit, vkvsvm-
kvn ece 'yvhikares.

10 Mv mekkvlke hesayeckvn emakat emet omēs: mv
em vtotkv Tewen eslafkv-cvpko ena nokkicat enkvpvken
hesayecat.

11 Cv hesayecvs, momet tvleporvlke e'nke taken a vc
ossicvs, mv e cukwv taket mvkerretvn opunayen, e'nk-
perv taket lvksetv e'nkvpervt omat.

12 Momat pu'ppucetaket nak hontvke mvnettke ma-
hakat omvke *haken*, pu'chustvlke kvnowv cvto cuko-herv
omvken kvlvfkhoyvte omvke *taren*:

13 Momat pun herickv-cukot fvcfvket omet, hompetv-
hkv cahmelike omvlkv est em ocaken; pun yvpefikvt
cukpe-rakko vnvcomen momen cukpe-rakko palvken pum
ekvnv ofvn heckuecvkvren:

14 Pum wakov-vtotkvket vtotkvre yekevket omen: pum
etehoyvnkv ofv lekahfet esceyevt momen asossetv sekon,
yiyetv sekaren.

15 Etlwv en hueretv momēt omen afvket omes;
henka, mv etlwv en Hesaketvmeset Cehofvt omaten afvket omes.

ESVKVSVMKV 145.

Tewe es em Vkvsvmkv.

V_N Hesaketvmese, Mekko toyetskat, ece 'rakkuecares;
 momet estofis meynksv-sekon ce hocefkvn vkvsvmares.

2 Nettv vtekaten ece 'kvsvmares; momet estofis meynksv-sekon ce hocefkvn vkvsvmares.

3 Cehofvt rakkēt omet, vkvsvmvkvre here etetayēt omes; momen en rakkētv kerhoyeko tayēt omes.

4 Este-honvpse hvmket este-honvpse hvmkan em *puna-yet*, cem vtotketvtaken vkvsvmvres, momet cem vtotketv yekcvken kerkuecvres.

5 Cem vrakkētv en rakkētv en hvyayvken ohvkerricit, cem vtotketv estomahakan ohvkerricares.

6 Momen *estet* nake sehoneckvke momecetskat en yekcen opunvyecvkvres, momen vnet cen rakkētv kerkuecares.

7 Cen heretv rakke vkerrickvn tayen opunvyecvkvres; momet cem fvccetv ohfvccvn yvhikvkvres.

8 Cehofvt heromet, merk v es fvcket omet, cvpvkketv yulohuset, momet vnoeckv rakken ocet omes.

9 Cehofvt omvlkv en heromet omen, em merretvt em vtotketv omvlkv oh ocvket omes.

10 Cehofv toyetskat, cem vtotketv omvlkv vkvsvmkvn ce'mvkvres; momen cem vnoeckakat ece 'kvsvmvkvres.

11 Cem ohmekketv em vrakkētv opunvyecet, cen yekcen opunvyecvkvres;

12 Em vtotketv yekcvken este en hopuetaken en kerkuecet, em ohmekketv en rakke en hvyayvken en kerkuecvkvret.

13 Cem ohmekketvt ohmekketv meyuksv-sekot omes, momen cem ohfvnketvt honvpse erhonvpse omvlkv ete-hoyvnen *oce munkvt* omes.

14 Tvkpvlakat omvlkv Cehofvt kvwapet, tvkpotoka-kat omvlkv asvpvklecet os.

15 Omvlkv en renakvt ec oh hecet ce'mehakvket omes; momen oketv orof hompetvn emetsket os.

16 Ce'nken hvwecet, nak wenahokat vtekat em eyackvn fvcecetsket os.

17 Cehofvt, em vyetvtake omvlkv ofvn fvcevt omet, em vtotketvtake omvlkv ofvn heromet os.

18 Cehofvt mv ohhuehkakat omvlkv em vwolet omet, mv mehenwetv ofv oh huehkakat omvlkv em vwolet omes.

19 Mv em penkvlakat em eyackv taken esohfvce-cvres; momet en huehketv taken em vpohicet, hesahue-cvres.

20 Cehofvt vnokecat omvlkv vcahuecvket os; momis holwvyecakat omvlkv sumhuecvres.

21 Cv cukwt Cehofv vkvsvmkv opunayvres; momen enavpeswv omvlkv e hocfvk vcakan estofis emeyuksv-sekon vkvsvmvkekvs.

ESVKVSVMKV 146.

CEHOFTVN vkvsvmvkes. Vm puyvfekev toyetskat, Cehofvn vkvsvmvs.

2 Hesakvye vtekat Cehofvn vkvsvmvares: hesaketv estomusis ocvye vtekat vn Hesaketvmesen vkvsvmkv es vyvhikares.

3 Mekkviken em enhonrekot, este e'ppuce mv ofv vnickv sekan em enhoniratskvs.

4 En hesaketvt aosset os; em ekvnvn fulket os; mv nettv mahusan em vkerrickvt sumeces.

5 Estimvt Cekvpe en Hesaketvmese em vnickvn ocen omat, afvcket os, mv em enhonrkvt en Hesaketvmese Cehofv ofvt omen :

6 Mvt hvlwe ekvnv tepakan, uehvtkv momen mv vkfulateu omvlkv hayvtes : mv meyuksv-sekon mehenwvn vevyecat :

7 Mv ohwetenhokaten em fvcecet ; elawakan hompetvn emet os ; Cehofvt cuko-yekcv vtehkvlken en recopvket omes.

8 Cehofvt eturhecvkekan renayepuecet os : Cehofvt este fvccakan vnokecet os.

9 Cehofvt tvleporvlken vcayecet os ; erkemele momet oyen yekcvkuecet os ; momis holwyecakat em vyetvn rvkpalet os.

10 Cehofvt meyuksv-sekon mekkvres, Sivr toyetskat, cen Hesaketvmeset honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen *mekkvres*. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 147.

CEHOFTVN vkvsvmvkes, pun Hesaketvmesen vkvsvmkvn 'svyvhiketv heret omekv ; estafvceceice tayat omen, vkvsvmkv yvhiketv momvre heret omekv.

2 Cehofvt Celuslvmen etohtaret omes ; Eslevl em este vhepvkhoyvten vteloget omes.

3 Emet efeke kvcekan em wicecet, vnvttakan heren em wvnayet os.

4 Kococumpv em vhonkvtkvn onayet os : e hocefhokvn omvlkv emvket os.

5 Pu Pucase rakket omet, yekcetv es yekcet omes ; en hoporrenkv vhopayesko tetayet omes.

6 Cehofvt eyaskakan yekcvkuecet os : holwvyecakan ekvnvn tvkpvlattet os.

7 Cehofvn vkvsvmkv emetvn 'svyvhikvkes ; kervlvn

hayecet, pun Hesaketvmesen vkvsvmkvn 'svyvhikv-kes :

8 Mv hvlwan vholocen es ohranet, ekvnvn osken em etetakuecat, pvhe ekvnv-hvlhawan ohhontvren hayaten *vkvsvmvkes*.

9 Punvttvn en hompetvn emet, kakke mvnettvke hahokan emvket os.

10 Corakko en yekcetvn es afvcekekot os : este e'le ohfveevn 'se afvcececekot os.

11 Cehofvt mv em penkvlanan 'se afvcececi-
et, mv em vnocekv em enhonrakan 'se afvcececi-
et os.

12 Celuslvm toyetskat, Cehofvn vkvsvmvs ; Sivr toyetskat, cen Hesaketvmesen vkvsvmvs.

13 Cen tohopkvhouke semvkhokvn yekcvkuecet, ec ofvn cen hopuetaken ohmerrvtet omekv.

14 Cem *ekvnv em* vteke em ofvn herkv hayet os : teleko here mahaten es ce fvececi os.

15 Em vhakvn ekvnv hvkv ohtotet omes ; em opunvkv pvfne mahen letket os.

16 Yvpefikesse omēn hetute-rakkon emet os ; essu omēn hetute hvtken vwahecet omes.

17 Nakwokucke omēn en hetute wvnhen vtotet omes ; en kvsvppe ehomvn estimvt huere taya ?

18 Em opunvkv atohtet, rekkicet os ; en hotvle hotalvren hayen, uevv hahket, fihnet os.

19 Em opunvkv Cekvpen en kerkuecet, em vhakv em fvececkv esyoman Eslevl en kerkuecet os.

20 Este etvlwv estomis momēn em momecekates : momen em fvececkvt on omat, kerrvkekatet os. Cehofvn *vkvsvmvkes*.

ESVKVSVMKV 148.

CEHOFVN vkvsvmvkes. Hvlhawat avten Cehofvn vkvsvmvkes: hvlhvwe ocakat ofvn vkvsvmvkes.

2 Em encelvlke omvlkatskat, emen vkvsvmvkes: enanvke omvlkatskat, emen vkvsvmvkes.

3 Hvse hvresse tepakatskat, emen vkvsvmvkes: hvayvke kococumpv omvlkatskat, emen vkvsvmvkes.

4 Hvlhawat en hvlhvwe toyatskat, momen uewv hvlhawat onvpv ocatskat emen vkvsvmvkes.

5 Entaket Cehofv e hocefkvn vkvsvmvkekv: emet mahken, hahakvtet omekv.

6 Momen ohvtvlaken emet meyuksv-sekon yekcen svpyklecvtet os: nak makat sumkvraneekten hayvtet os.

7 Yvmv ekvnv avten Cehofvn vkvsvmvkes, nak sehoneckvke uehvtkv vkfullatskat, momen laulvke omvlkatskat:

8 Totkv hetute-nerkv rakke tepakatskat: hetute-rakko hopere tepakatskat: hotvle-rakko em opunvkv sohfvceetskat:

9 Ekvnnv-hvlhawat rvne omvlkv esyomatskat: eto ettatskat, momen vcenv omvlkatskat:

10 Punvttv vpuekv omvlkv esyomatskat: nakhvllecakat fusv tvmecat esyomatskat:

11 Ekvnnv mekkvlke etvlwv cahmelikv omvlkv esyomatskat: mekkucvlke ekvnv fvccecvlke omvlkv esyomatskat:

12 Este mvnettvlke hoktvke mvnettvlke esyomatskat: este vculvke hopuetake esyomatskat:

13 Entaket Cehofv e hocefkvn vkvsvmvkekv: eme e hocefkv tvlkuset hvlwet omekv: en hvayvke ekvnv hvlwe tepakat senhvlwen ocet omes.

14 Momen eyvpen es vkvsvmepueckvn em vnokeekakat

omvlkv em ocan kvwapvtet os; Eslevl en hopuetake, este eme em vwolakat, em ocan. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 149.

CEHOFVN vkvsvmvkes. Yvhiketv mucvsen Cehofvn 'svyvhiket, em vnoeckakat en nvkaftetv ofvn em vkvsvmkvn yvhikvkes.

2 Eslevl mv hayvten es afvcket omen; Sivn e'chustaket em Mekkon es afackakusekvs.

3 Opvnkv ofvn e hocefkvn vkvsvmvkekvs: templel kervlv tepakan hayecet, vkvsvmkvn 'svyvhikvkekvs.

4 Cehofvt em esten es afvcket ok: eyaskakan hesayekvn es nehicvkvres.

5 *Cehofv* em vnoeckakat vrakkueckvn es e afvckvkuecekvs: afvcketvt omecicen en topv taken oh lumhet yvhikvkekvs.

6 Hesaketvmese vkvsvmkv hvlhawan e cukwvtaket opunayaken, eslafkv-cvppko em fvske hokkolen enke taken es hvlattet,

7 Centilvlke em pvleckvn en hayet, etvlwv cahmelikvn estemerrickvn es estemerrvkuecvkvret;

8 Em mekkvlken cvto-telaevn es wvnayet, en rvkrakvtaken cvtoeshvlvtkv es wvnayvkvret;

9 Mv ohfvcceckv cohoyvten es ohvlvkuecvkvret: heyv vrakketvn em vnoeckakat omvlkv ocvket os. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 150.

CEHOFVN vkvsvmvkes: en liketv vcakat ofvn emen vkvsvmvkes: en yekce en sutv ofvn emen vkvsvmvkes.

2 Em vtotketv yekcakat esvrahkvn emen vkvsvmvkes: en rakketv here mahat vcvkvyen emen vkvsvmvkes.

3 Pofketv-rakko en haken es vkvsvmvkes: eshayeckv efkv oce kervlv tepakan es vkvsvmvkes.

4 Towvtulkv opvnkv tepakan es vkvsvmvkes: eshayeckv efkv ocakat momen fehprv omat esyomen hayecet vkvsvmvkes.

5 Sempvl yekce hahokan hayecet, emen vkvsvmvkes: sempvl huehkake ome hahokan hayecet, emen vkvsvmvkes.

6 Nake hesahoke taye vtekat Cehofvn vkvsvmvkekvs. Cehofvn vkvsvmvkes.

SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES

3 9088 00580 1188